

MEĐUNARODNI STANDARD UPRAVLJANJA KVALITETOM 1

UPRAVLJANJE KVALITETOM ZA DRUŠTVA KOJA OBAVLJAJU REVIZIJU ILI UVIDE U FINANCIJSKE IZVJEŠTAJE ILI DRUGE ANGAŽMANE ZA IZRAŽAVANJE UVJERENJA ILI POVEZANE USLUGE

(Na snazi od 15. prosinca 2022.)

SADRŽAJ

	Točka
Uvod	
Područje koje uređuje ovaj MSUK	1–5
Sustav upravljanja kvalitetom u društvu	6–11
Nadležnost ovog MSUK-a	12
Datum stupanja na snagu	13
Cilj	14–15
Definicije	16
Zahtjevi	
Primjenjivanje i sukladnost s relevantnim zahtjevima	17–18
Sustav upravljanja kvalitetom	19–22
Proces procjenjivanja rizika u društvu	23–27
Upravljanje i vođenje	28
Relevantni etički zahtjevi	29
Prihvatanje i nastavljanje odnosa s klijentima i posebnih angažmana	30
Obavljanje angažmana	31
Resursi	32
Informacije i komunikacija	33
Određene reakcije	34
Proces monitoringa i otklanjanja nedostataka	35–47
Zahtjevi mreže i usluge mreže	48–52
Ocjenjivanje sustava upravljanja kvalitetom	53–56
Dokumentacija	57–60
Materijali za primjenu i drugi materijali s objašnjenjima	

Područje koje uređuje ovaj MSUK	A1–A2
Sustav upravljanja kvalitetom u društvu	A3–A5
Nadležnost ovog MSUK-a	A6–A9
Definicije	A10–A28
Primjenjivanje i sukladnost s relevantnim zahtjevima	A29
Sustav upravljanja kvalitetom	A30–A38
Proces procjenjivanja rizika u društvu	A39–A54
Upravljanje i vođenje	A55–A61
Relevantni etički zahtjevi	A62–A66
Prihvatanje i nastavljanje odnosa s klijentima i posebnih angažmana	A67–A74
Obavljanje angažmana	A75–A85
Resursi	A86–A108
Informacije i komunikacija	A109–A115
Određene reakcije	A116–A137
Proces monitoringa i otklanjanja nedostataka	A138–A174
Zahtjevi mreže i usluge mreže	A175–A186
Ocjenjivanje sustava upravljanja kvalitetom	A187–A201
Dokumentacija	A202–A206

Međunarodni standard upravljanja kvalitetom (MSUK) 1, *Upravljanje kvalitetom za društva koja obavljaju reviziju ili uvid u financijske izvještaje ili druge angažmana s izražavanjem uvjerenja ili povezane usluge* treba čitati zajedno s *Predgovorom Međunarodnim objavama iz područja upravljanja kvalitetom, revizije, uvida i drugih usluga s izražavanjem uvjerenja i povezanih usluga.*

Uvod

Područje koje uređuje ovaj MSUK

1. Ovaj Međunarodni standard upravljanja kvalitetom (MSUK) uređuje odgovornosti društva za oblikovanje, implementiranje i funkcioniranje sustava upravljanja kvalitetom za revizije ili uvide u financijske izvještaje ili druge angažmane za izražavanje uvjerenja ili angažmane za povezane usluge.
2. Pregledi kvalitete angažmana dio su sustava upravljanja kvalitetom u društvu i:
  - (a) ovaj MSUK uređuje odgovornost društva za uspostavljanje politika ili postupaka koji se odnose na angažmane koji moraju podlijegati pregledima kvalitete angažmana;
  - (b) MSUK ² uređuje imenovanje i uvjete za prihvatljivost pregledavatelja kvalitete angažmana te obavljanje i dokumentaciju pregleda kvalitete angažmana.
3. Ostale objave Odbora za Međunarodne revizijske standarde i standarde izražavanja uvjerenja (IAASB):
  - (a) temelje se na pretpostavci da društvo podliježe MSUK-ovima ili nacionalnim zahtjevima koji su barem jednako zahtjevn¹; ² i
  - (b) uključuju zahtjeve za angažirane partnere i druge članove angažiranog tima u pogledu upravljanja kvalitetom na razini angažmana. Na primjer, MRevS 220 (izmijenjen) uređuje specifične odgovornosti revizora u pogledu upravljanja kvalitetom na razini angažmana za reviziju financijskih izvještaja i s time povezane odgovornosti angažiranog partnera. (Vidjeti točku: A1)
4. Ovaj MSUK treba čitati zajedno s relevantnim etičkim zahtjevima. Zakonom, regulativom ili relevantnim etičkim zahtjevima mogu se uspostaviti odgovornosti za upravljanje kvalitetom u društvu povrh onih opisanih u ovom MSUK-u. (Vidjeti točku A2)
5. Ovaj MSUK primjenjuje se na sva društva koja obavljaju revizije ili uvide u financijske izvještaje ili druge angažmane za izražavanje uvjerenja ili angažmane za povezane usluge (tj. ako društvo obavlja bilo koji od tih angažmana primjenjuje se ovaj MSUK i sustav upravljanja kvalitetom koji je uspostavljen u skladu sa zahtjevima ovog MSUK-a omogućuje društvu dosljedno obavljanje svih takvih angažmana).

---

¹ MSUK 2, *Pregledi kvalitete angažmana*.

² Vidjeti, na primjer, Međunarodni revizijski standard (MRevS) 220 (izmijenjen), *Upravljanje kvalitetom za reviziju financijskih izvještaja* (izmijenjen), točka 3.

Sustav upravljanja kvalitetom u društvu

6. Sustav upravljanja kvalitetom djeluje kontinuirano i iterativno te reagira na promjene u vrsti i okolnostima društva i njegovih angažmana. Također ne funkcionira linearno. Međutim, za potrebe ovog MSUK-a, sustav upravljanja kvalitetom uređuje sljedećih osam komponenti: (Vidjeti točku: A3)
  - (a) proces procjene rizika u društvu;
  - (b) upravljanje i vodstvo;
  - (c) relevantne etičke zahtjeve;
  - (d) prihvaćanje i nastavljanje odnosa s klijentima i posebnih angažmana;
  - (e) obavljanje angažmana;
  - (f) resurse;
  - (g) informiranje i komunikacija;
  - (h) proces monitoringa i otklanjanja nedostataka
7. Ovaj MSUK zahtijeva od društva primjenjivanje pristupa utemeljenog na riziku u oblikovanju, implementaciji i funkcioniranju komponenti sustava upravljanja kvalitetom na međusobno povezan i koordiniran način tako da društvo proaktivno upravlja kvalitetom angažmana koje obavlja. (Vidjeti točku: A4)
8. Pristup koji se temelji na riziku ugrađen je u zahtjeve ovog MSUK-a kroz:
  - (a) Utvrđivanje ciljeva kvalitete. Ciljevi kvalitete koje je utvrdilo društvo sastoje se od ciljeva u odnosu na komponente sustava upravljanja kvalitetom koje društvo treba postići. Društvo je dužno uspostaviti ciljeve kvalitete navedene ovim MSUK-om i sve dodatne ciljeve kvalitete koje društvo smatra potrebnima za postizanje ciljeva sustava upravljanja kvalitetom.
  - (b) Utvrđivanje i procjenu rizika za postizanje ciljeva kvalitete (koji se u ovom standardu nazivaju rizicima kvalitete). Društvo je dužno identificirati i procijeniti rizike kvalitete kako bi osiguralo osnovu za oblikovanje i provedbu reakcija.
  - (c) Oblikovanje i implementiranje reakcija radi rješavanja rizika kvalitete. Vrsta, vremenski raspored i opseg reakcije društva radi rješavanja rizika kvalitete temelje se na razlozima za dane procjene rizika kvalitete i reagiraju na te razloge.
9. Ovaj MSUK zahtijeva da, barem jednom godišnje, pojedinac(pojedinci) kojemu/kojima je dodijeljena krajnja nadležnost i odgovornost za sustav upravljanja kvalitetom, u ime društva, ocijeni/ocijene sustav upravljanja kvalitetom i zaključí/zaključé pruža li sustav upravljanja kvalitetom društvu razumno uvjerenje da su postignuti ciljevi sustava koji su navedeni u točki 14(a) i

(b). (Vidjeti točku: A5)

Prilagodljivost veličini

10. Kod primjene pristupa koji se temelji na riziku, društvo mora uzeti u obzir:

- (a) vrstu i okolnosti društva;
- (b) vrstu i okolnosti angažmana koje obavlja društvo.

U skladu s tim varirat će oblikovanost sustava upravljanja kvalitetom u društvu, posebno složenost i formalnost sustava. Na primjer, društvo koje obavlja različite vrste angažmana za širok raspon subjekata, uključujući revizije financijskih izvještaja izvršenih subjekata, vjerojatno će morati imati složeniji i formaliziraniji sustav upravljanja kvalitetom i popratnu dokumentaciju od društva koje obavlja samo uvide u financijske izvještaje ili kompilacijske angažmane.

Mreže i pružatelji usluga

11. Ovaj MSUK uređuje odgovornosti društva kad društvo:

- (a) pripada mreži i ispunjava zahtjeve mreže ili koristi usluge mreže u sustavu upravljanja kvalitetom ili u obavljanju angažmana; ili
- (b) koristi resurse pružatelja usluga u sustavu upravljanja kvalitetom ili u obavljanju angažmana.

Čak i kad društvo ispunjava zahtjeve mreže ili koristi usluge mreže ili resurse pružatelja usluga, društvo je odgovorno za svoj sustav upravljanja kvalitetom.

Nadležnost ovog MSUK-a

12. Točka 14 sadrži cilj društva u pridržavanju ovog MSUK-a. Ovaj MSUK sadrži: (Vidjeti točku: A6)

- (a) zahtjeve koji su oblikovani kako bi društvu omogućili ispunjenje cilja iz točke 14.; (Vidjeti točku: A7)
- (b) povezane smjernice u obliku materijala za primjenu i drugih materijala s objašnjenjima; (Vidjeti točku: A8)
- (c) uvodni materijal koji pruža kontekst relevantan za pravilno razumijevanje ovog MSUK-a; i
- (d) definicije. (Vidjeti točku: A9)

Datum stupanja na snagu

13. Sustavi upravljanja kvalitetom u skladu s ovim MSUK-om moraju biti oblikovani i implementirani do 15. prosinca 2022., a ocjenjivanje sustava upravljanja kvalitetom koje se zahtijeva u točkama 53 – 54 ovog MSUK-a mora se provesti u roku od jedne godine nakon 15. prosinca 2022.

Cilj

14. Cilj je društva oblikovati, implementirati i održavati funkcioniranje sustava upravljanja kvalitetom za revizije ili uvide u financijske izvještaje ili druge angažmane za izražavanje uvjerenja ili angažmane za obavljanje povezanih usluga koje društvo obavlja, a koji društvu daje razumno uvjerenje da:
  - (a) društvo i njegovo osoblje ispunjavaju svoje odgovornosti u skladu s profesionalnim standardima i primjenjivim zakonskim i regulativnim zahtjevima te obavljaju angažmane u skladu s tim standardima i zahtjevima;
  - (b) su izvješća o angažmanima koja izdaje društvo ili angažirani partneri primjerena u danim okolnostima.
15. Javnom interesu služi se dosljednim obavljanjem kvalitetnih angažmana. Oblikovanje, implementacija i funkcioniranje sustava upravljanja kvalitetom omogućuje dosljedno obavljanje kvalitetnih angažmana pružajući društvu razumno uvjerenje da su ostvareni ciljevi sustava upravljanja kvalitetom, navedeni u točki 14(a) i (b). Kvaliteta angažmana postiže se planiranjem i obavljanjem angažmana te izvješćivanjem o njima u skladu sa profesionalnim standardima i primjenjivim zakonskim i regulativnim zahtjevima. Postizanje ciljeva tih standarda i pridržavanje zakona ili regulative uključuje korištenje profesionalne prosudbe i, ako je primjenjivo na vrstu angažmana, profesionalnog skepticizma.

Definicije

16. Za potrebe ovog MSUK-a, sljedeći pojmovi imaju značenja navedena u nastavku:
  - (a) Nedostatak u sustavu upravljanja kvalitetom u društvu (*Deficiency in the firm's system of quality management*) (koji se naziva "nedostatak" u ovom MSUK-u) - postoji kad: (Vidjeti točke: A10, A159–A160)
    - (i) nije uspostavljen cilj kvalitete koji je potreban za postizanje cilja sustava upravljanja kvalitetom;
    - (ii) rizik kvalitete ili kombinacija rizika kvalitete nije identificirana ili pravilno procijenjena; (Vidjeti točku: A11)
    - (iii) reakcija ili kombinacija reakcija ne dovodi na prihvatljivo nisku razinu vjerojatnost nastanka povezanog rizika kvalitete jer reakcije nisu pravilno oblikovane, implementirane ili ne funkcioniraju učinkovito; ili
    - (iv) ne postoji drugi dio sustava upravljanja kvalitetom ili nije pravilno oblikovan, implementiran ili ne funkcionira učinkovito, tako da

zahtjev ovog MSUK-a nije ispunjen. (Vidjeti točku: A12)

- (b) Dokumentacija angažmana (*Engagement documentation*) - evidencija obavljenog posla, dobivenih rezultata i zaključaka do kojih je došao praktičar (ponekad se koriste nazivi kao što su "radna dokumentacija" ili "radni papiri").
- (c) Angažirani partner³ (*Engagement partner*) – partner ili drugi pojedinac, kojeg je imenovalo društvo, koji je odgovoran za angažman i njegovo obavljanje, te za izvješće koje se izdaje u ime društva i koji, prema potrebi, ima odgovarajuće ovlaštenje profesionalnog, zakonskog ili regulativnog tijela.
- (d) Pregled kvalitete angažmana (*Engagement quality review*)– objektivno ocjenjivanje značajnih prosudbi koje je donio angažirani tim i na osnovi njih donesenih zaključaka, koje je obavio pregledavatelj kvalitete angažmana i koje je dovršeno na datum ili prije datuma izvješća o angažmanu.
- (e) Pregledavatelj kvalitete angažmana (*Engagement quality reviewer*) - partner, drugi pojedinac u društvu ili vanjski pojedinac, kojeg je društvo imenovalo za obavljanje pregleda kvalitete angažmana.
- (f) Angažirani tim (*Engagement team*) – svi partneri i stručno osoblje koji obavljaju angažman te svi drugi pojedinci koji obavljaju postupke u sklopu angažmanu, isključujući vanjskog stručnjaka⁴ i interne revizore koji pružaju izravnu pomoć u angažmanu. (Vidjeti točku: A13)
- (g) Vanjski nadzori (*External inspections*) – nadzori ili istrage koje provodi vanjsko nadzorno tijelo, povezane sa sustavom upravljanja kvalitetom ili angažmanima društva. (Vidjeti točku: A14)
- (h) Nalazi (*Findings*) (u vezi sa sustavom upravljanja kvalitetom) – informacije o oblikovanju, implementaciji i funkcioniranju sustava upravljanja kvalitetom koje su akumulirane iz obavljanja aktivnosti monitoringa, vanjskih nadzora i drugih relevantnih izvora, koje upućuju na to da možda postoji jedan ili više nedostataka. (Vidjeti točke: A15–A17)
- (i) Društvo (*Firm*) - samostalni praktičar, partnerstvo ili korporacija ili drugi

---

³ "Angažirani partner" i "partner" moraju se, prema potrebi, odnositi na njihove ekvivalente u javnom sektoru.

⁴ MREVS 620, *Korištenje radom revizorovog stručnjaka*, točka 6(a) definira pojam "revizorov stručnjak".

subjekt profesionalnih računovođa ili ekvivalent u javnom sektoru. (Vidjeti točku: A18)

- (j) Uvršteni subjekt (*Listed entity*) – subjekt čije dionice ili dužnički papiri kotiraju ili su uvršteni na priznatu burzu ili kojima se trguje prema pravilima priznate burze ili drugog jednakovrijednog tijela.
- (k) Društvo mreže (*Network firm*) – društvo ili subjekt koji pripada mreži društva.
- (l) Mreža (*Network*) – veća struktura koja: (Vidjeti točku: A19)
  - (i) je usmjerena na suradnju;
  - (ii) jasno ima za cilj stvaranje dobiti ili dijeljenje troškova ili dijeli zajedničko vlasništvo, kontrolu ili menadžment, zajedničke politike i postupke kontrole kvalitete, zajedničku poslovnu strategiju, korištenje zajedničkog brenda ili značajan dio profesionalnih resursa.
- (m) Partner (*Partner*) - svaki pojedinac s ovlaštenjem za obvezivanje društva u pogledu obavljanja angažmana za pružanje profesionalnih usluga.
- (n) Osoblje (*Personnel*) – partneri i stručno osoblje u društvu. (Vidjeti točke: A20–A21)
- (o) Profesionalna prosudba (*Professional judgment*) – primjena relevantne osposobljenosti, znanja i iskustva, u kontekstu profesionalnih standarda, u donošenju informiranih odluka o smjerovima djelovanja koji su primjereni u oblikovanju, implementaciji i funkcioniranju sustava upravljanja kvalitetom u društvu.
- (p) Profesionalni standardi (*Professional standards*) - standardi angažmana koje je izdao IAASB, kako je definirano u IAASB-ovom *Predgovoru Međunarodnim objavama iz područja upravljanja kvalitetom, revizije, uvida, drugih angažmana za izražavanje uvjerenja i povezanih usluga* te relevantni etički zahtjevi.
- (q) Ciljevi kvalitete (*Quality objectives*) – željeni ishodi u odnosu na komponente sustava upravljanja kvalitetom koje društvo mora postići.
- (r) Rizik kvalitete (*Quality risk*) – rizik koji ima razumnu mogućnost:
  - (i). nastanka; i
  - (ii) pojedinačno ili u kombinaciji s drugim rizicima negativno utječe na postizanje jednog ili više ciljeva kvalitete.

- (s) Razumno uvjerenje (*Reasonable assurance*) – u kontekstu MSUK-a, visoka, ali ne i apsolutna razina uvjerenja.
- (t) Relevantni etički zahtjevi (*Relevant ethical requirements*) – načela profesionalne etike i etički zahtjevi koji se primjenjuju na profesionalne računovođe pri obavljanju angažmana za reviziju ili uvid u financijske izvještaje ili drugih angažmana za izražavanje mišljenja ili povezane usluge. Relevantni etički zahtjevi obično obuhvaćaju odredbe Kodeksa IESBA-e koje se odnose na revizije ili uvide u financijske izvještaje ili druge angažmane za izražavanje uvjerenja ili angažmane za povezane usluge, zajedno s nacionalnim zahtjevima koji su restriktivniji. (Vidjeti točke: A22–A24, A62)
- (u) Reakcija (*Response*) (u odnosu na sustav upravljanja kvalitetom) - politike ili postupci koje je oblikovalo i implementiralo društvo radi rješavanja jednog ili više rizika kvalitete: (Vidjeti točke: A25–A27, A50)
  - (i) Politike su izjave o tome što bi trebalo ili ne bi trebalo učiniti kako bi se razriješili rizici kvalitete. Takve izjave mogu se dokumentirati, izričito navesti u komunikacijama ili podrazumijevati u radnjama i odlukama.
  - (ii) Postupci su mjere za implementaciju politika.
- (v) Pružatelj usluga (*Service provider*) (u kontekstu ovog MSUK-a) - pojedinac ili organizacija izvan društva koja daje resurs koji se koristi u sustavu upravljanja kvalitetom ili u obavljanju angažmana. Davatelji usluga isključuju mrežu društva, druga društva mreže ili druge strukture ili organizacije u mreži. (Vidjeti točke: A28, A105)
- (w) Stručno osoblje (*Staff*) – profesionalci, osim partnera, uključujući sve stručnjake koje društvo zapošljava.
- (x) Sustav upravljanja kvalitetom (*Quality management system*) - sustav koji je oblikovalo, implementiralo i kojim upravlja društvo kako bi društvu pružio razumno uvjerenje da:
  - (i) društvo i njegovo osoblje ispunjavaju svoje odgovornosti u skladu s profesionalnim standardima i primjenjivim zakonskim i regulativnim zahtjevima te obavljaju angažmane u skladu s takvim standardima i zahtjevima; i
  - (ii) da su izvješća o angažmanu koja izdaje društvo ili angažirani partneri primjerena u danim okolnostima.

Zahtjevi

Primjena i pridržavanje relevantnih zahtjeva

17. Društvo se mora pridržavati svakog zahtjeva ovog MSUK-a, osim ako zahtjev nije relevantan za društvo zbog vrste i okolnosti društva ili njegovih angažmana. (Vidjeti točku: A29)
18. Pojedinaac/pojedinci kojemu/kojima je dodijeljena krajnja nadležnosti i odgovornost za sustav upravljanja kvalitetom u društvu te pojedinac/pojedinci kojemu/kojima je dodijeljena operativna odgovornost za sustav upravljanja kvalitetom u društvu moraju razumjeti ovaj MSUK, uključujući materijale za primjenu i druge materijale s objašnjenjima, kako bi razumio/razumjeli cilj ovog MSUK-a i pravilno primijenio/primijenili njegove zahtjeve.

Sustav upravljanja kvalitetom

19. Društvo mora oblikovati, implementirati i održavati funkcioniranje sustava upravljanja kvalitetom. Pri tome društvo mora koristiti profesionalnu prosudbu, uzimajući u obzir vrstu i okolnosti društva i njegovih angažmana. Upravljačka i poslovodna komponenta sustava upravljanja kvalitetom uspostavlja okruženje koje podržava oblikovanje, implementaciju i funkcioniranje sustava upravljanja kvalitetom. (Vidjeti točke: A30–A31)

Odgovornosti

20. Društvo mora dodijeliti: (Vidjeti točke: A32–A35)
  - (a) krajnju nadležnost i odgovornost za sustav upravljanja kvalitetom glavnom izvršnom direktoru društva ili poslovodnom partneru društva (ili ekvivalentu) ili, prema potrebi, upravnom odboru partnera društva (ili ekvivalentu);
  - (b) operativnu odgovornost za sustav upravljanja kvalitetom;
  - (c) operativnu odgovornost za specifične aspekte sustava upravljanja kvalitetom, uključujući:
    - (i) usklađenost sa zahtjevima neovisnosti; i (Vidjeti točku: A36)
    - (ii) proces monitoringa i otklanjanja nedostataka.
21. Pri dodjeli uloga iz točke 20 društvo mora utvrditi: (Vidjeti točku: A37)
  - (a) ima/imaju li pojedinac/pojedinci odgovarajuće iskustvo, znanje, utjecaj i nadležnost unutar društva i dovoljno vremena za ispunjavanje svoje odgovornosti koja mu/im je dodijeljena; i (Vidjeti točku: A38)

(b) razumije/razumiju li pojedinac/pojedinci svoje zadaće koje su mu/im dodijeljene i svoju odgovornost za ispunjavanje ih zadaća.

22. Društvo mora utvrditi da pojedinac/pojedinci kojima je dodijeljena operativna odgovornost za sustav upravljanja kvalitetom, za usklađenost sa zahtjevima neovisnosti te za postupak monitoringa i otklanjanja nedostataka ima/imaju izravnu liniju komunikacije s pojedincem/pojedincima kojemu/kojima je dodijeljena krajnja nadležnost i odgovornost za sustav upravljanja kvalitetom

Proces procjenjivanja rizika u društvu

23. Društvo mora oblikovati i implementirati proces procjene rizika kako bi postavilo ciljeve kvalitete, identificiralo i procijenilo rizike kvalitete te oblikovalo i implementiralo reakcije za rješavanje rizika kvalitete. (Vidjeti točke: A39–A41)

24. Društvo mora postaviti ciljeve kvalitete utvrđene ovim MSUK-om i sve dodatne ciljeve kvalitete koje društvo smatra potrebnima za postizanje ciljeva sustava upravljanja kvalitetom. (Vidjeti točke: A42–A44)

25. Društvo mora identificirati i procijeniti rizike kvalitete kako bi stvorilo osnovu za oblikovanje i implementiranje reakcija. Pri tome društvo mora:

(a) steći razumijevanje stanja, događaja, okolnosti, mjera ili izostanaka mjera koji mogu negativno utjecati na postizanje ciljeva kvalitete, uključujući: (Vidjeti točke: A45–A47)

(i) s obzirom na vrstu i okolnosti društva, ono što se odnosi na:

- a. složenost i poslovne karakteristike društva;
- b. strateške i poslovne odluke i mjere, poslovne procese i poslovni model društva;
- c. karakteristike i stil upravljanja vodstva;
- d. resurse društva, uključujući resurse koje pružaju pružatelji usluga;
- e. zakone, regulativu, profesionalne standarde i okruženje u kojem društvo posluje;
- f. u slučaju društva koje pripada mreži, vrstu i opseg mrežnih zahtjeva i mrežnih usluga, ako ih ima.

(ii) s obzirom na vrstu i okolnosti angažmana društva, ono što se odnosi na:

- a. vrste angažmana koje društvo obavlja i izvješća koja treba izdati;
  - b. vrste subjekata za koje se takvi angažmani obavljaju.
- (b) uzeti u obzir kako i u kojoj mjeri stanja, događaji, okolnosti, mjere ili izostanci mjera iz točke 25(a) mogu negativno utjecati na postizanje ciljeva kvalitete. (Vidjeti točku: A48)
- 26. Društvo mora oblikovati i implementirati reakcije kako bi razriješilo rizike kvalitete na način koji se temelji na danim razlozima za procjene rizika kvalitete i koji reagira na te razloge. Reakcije društva moraju uključivati i reakcije navedene u točki 34. (Vidjeti točke: A49–A51)
- 27. Društvo mora uspostaviti politike ili postupke koji su oblikovani kako bi identificirali informacije koje ukazuju na dodatne ciljeve kvalitete ili dodatne ili izmijenjene rizike kvalitete ili reakcije zbog promjena u vrsti i okolnostima društva ili njegovih angažmana. Ako se takve informacije identificiraju, društvo mora uzeti u obzir informacije i prema potrebi: (Vidjeti točke: A52–A53)
  - (a) uspostaviti dodatne ciljeve kvalitete ili izmijeniti dodatne ciljeve kvalitete koje je društvo već utvrdilo; (Vidjeti točku: A54)
  - (b) utvrditi i procijeniti dodatne rizike kvalitete, izmijeniti rizike kvalitete ili ponovno procijeniti rizike kvalitete; ili
  - (c) oblikovati i implementirati dodatne reakcije ili izmijeniti reakcije.

Upravljanje i vodstvo

- 28. Društvo mora postaviti sljedeće ciljeve kvalitete koji se odnose na upravljanje i vodstvo društva, a kojima se uspostavlja okruženje koje podupire sustav upravljanja kvalitetom:
  - (a) Društvo pokazuje predanost kvaliteti kroz kulturu koja postoji u društvu, a koja prepoznaje i osnažuje: (Vidjeti točke: A55–A56)
    - (i) ulogu društva u služenju javnom interesu dosljednim obavljanjem kvalitetnih angažmana;
    - (ii) važnost profesionalne etike, vrijednosti i stavova;
    - (iii) odgovornost ukupnog osoblja za kvalitetu koja se odnosi na obavljanje angažmana ili aktivnosti unutar sustava upravljanja kvalitetom, te njihovo očekivano ponašanje; i

- (iv) važnost kvalitete u strateškim odlukama i radnjama društva, uključujući financijske i operativne prioritete društva.
- (b) Vodstvo je nadležno i odgovorno za kvalitetu. (Vidjeti točku: A57)
- (c) Vodstvo pokazuje predanost kvaliteti svojim postupcima i ponašanjima. (Vidjeti točku: A58)
- (d) Organizacijska struktura i dodjela uloga, odgovornosti i ovlasti primjerena je za omogućavanje oblikovanja, implementacije i funkcioniranje sustava upravljanja kvalitetom društva. (Vidjeti točke: A32, A33, A35, A59)
- (e) Potrebe za resursima, uključujući financijska sredstva, planiraju se, a sredstva se dobivaju, alociraju ili dodjeljuju na način koji je u skladu s predanošću društva kvaliteti. (Vidjeti točke: A60–A61)

Relevantni etički zahtjevi

29. Društvo mora postaviti sljedeće ciljeve kvalitete koji se odnose na ispunjavanje odgovornosti u skladu s relevantnim etičkim zahtjevima, uključujući one koji se odnose na neovisnost: (vidjeti točke: A62–A64, A66)
- (a) Društvo i njegovo osoblje:
    - (i) razumiju relevantne etičke zahtjeve kojima podliježu angažmani društva i društvo; i (vidjeti točke: A22, A24)
    - (ii) ispunjavaju svoje odgovornosti u odnosu na relevantne etičke zahtjeve kojima podliježu angažmani društva i društvo.
  - (b) Drugi, uključujući mrežu, društva mreže, pojedince u mreži ili društvima mreže ili pružatelje usluga, koji podliježu relevantnim etičkim zahtjevima kojima podliježu angažmani društva i društvo:
    - (i) razumiju relevantne etičke zahtjeve koji se na njih odnose; i (vidjeti točke; i A22, A24, A65)
    - (ii) ispunjavaju svoje odgovornosti u vezi s relevantnim etičkim zahtjevima koji se na njih primjenjuju.

Prihvatanje i nastavljanje odnosa s klijentom i posebnih angažmana

30. Društvo mora postaviti sljedeće ciljeve kvalitete koji se odnose na prihvatanje i nastavljanje odnosa s klijentima i posebnih angažmana:
- (a) Prosudbe društva o tome treba li prihvatiti ili nastaviti odnos s klijentom ili određeni angažman su primjerene na temelju:

- (i) dobivenih informacija o vrsti i okolnostima angažmana te integritetu i etičkim vrijednostima klijenta (uključujući menadžment i, prema potrebi, one koji su zaduženi za upravljanje) koje su dostatne za podršku takvim prosudbama; i (vidjeti točke: A67–A71)
  - (ii) sposobnosti društva za obavljanje angažmana u skladu s profesionalnim standardima i primjenjivim zakonskim i regulativnim zahtjevima. (Vidjeti točku: A72)
- (b) Financijski i operativni prioriteti društva ne dovode do neprimjerenih prosudbi o tome treba li prihvatiti ili nastaviti odnos s klijentom ili određeni angažman. (Vidjeti točke: A73–A74)

Obavljanje angažmana

31. Društvo mora postaviti sljedeće ciljeve kvalitete koji se odnose na obavljanje kvalitetnih angažmana:

- (a) Angažirani timovi razumiju i ispunjavaju svoje odgovornosti u vezi s angažmanima, uključujući, gdje je primjereno, ukupnu odgovornost angažiranog partnera za upravljanje angažmanom i postizanje kvalitete angažmana te dostatnu i odgovarajuću uključenost tijekom cijelog angažmana. (Vidjeti točku: A75)
- (b) Vrsta, vremenski raspored i opseg usmjeravanja i nadziranja angažiranih timova te pregled obavljenog posla primjereni su u odnosu na vrstu i okolnosti angažmana i resurse dodijeljene ili dostupne angažiranim timovima, a rad manje iskusnih članova angažiranog tima usmjeravaju, nadziru i pregledavaju iskusniji članovi angažiranog tima. (Vidjeti točke: A76–A77)
- (c) Angažirani timovi koriste primjerenu profesionalnu prosudbu i, kad je primjenjivo na vrstu angažmana, profesionalni skepticizam. (Vidjeti točku: A78)
- (d) Obavljaju se konzultacije o složenim ili prijepornim pitanjima te se implementiraju dogovoreni zaključci. (Vidjeti točke: A79–A81)
- (e) O razlikama u mišljenju unutar angažiranog tima ili između angažiranog tima i pregledatelja kvalitete angažmana ili pojedinaca koji obavljaju aktivnosti unutar sustava društva za upravljanje kvalitetom obavještava se društvo i razlike se razrješavaju. (Vidjeti točku: A82)
- (f) Dokumentacija angažmana sastavlja se pravodobno nakon datuma

izvješća o angažmanu te se na odgovarajući način održava i čuva kako bi se zadovoljile potrebe društva i ispunili zahtjevi zakona, regulative, relevantni etički zahtjevi ili zahtjevi profesionalnih standarda. (Vidjeti točke: A83–A85)

Resursi

32. Društvo mora postaviti sljedeće ciljeve kvalitete koji se primjereno odnose na pravodobno pribavljanje, razvoj, korištenje, održavanje, raspoređivanje i dodjeljivanje resursa kako bi se omogućilo oblikovanje, implementiranje i funkcioniranje sustava upravljanja kvalitetom: (Vidjeti točke: A86–A87)

Ljudski potencijali

- (a) Osoblje se zapošljava, razvija i zadržava te ima kompetencije i sposobnosti za: (Vidjeti točke: A88–A90)
  - (i) dosljedno obavljanje kvalitetnih angažmana, uključujući znanje ili iskustvo relevantno za angažmane koje društvo obavlja; ili
  - (ii) obavljanje aktivnosti ili ispunjavanje odgovornosti u vezi s funkcioniranjem sustava društva za upravljanje kvalitetom.
- (b) Osoblje svojim djelovanjem i ponašanjem pokazuje predanost kvaliteti, razvija i održava primjerene kompetencije za obavljanje svojih zadaća te se smatra odgovornim ili mu se daje priznanje pravodobnim ocjenjivanjima, nagrađivanjem, promicanjem i drugim poticajima. (Vidjeti točke: A91–A93)
- (c) Pojedinci se angažiraju iz vanjskih izvora (tj. mreže, drugog društva mreže ili pružatelja usluga) kad društvo nema dovoljno ili nema odgovarajuće osoblje koje bi omogućilo funkcioniranje sustava društva za upravljanje kvalitetom ili obavljanje angažmana društva. (Vidjeti točku: A94)
- (d) Članovi angažiranog tima dodjeljuju se svakom angažmanu, uključujući angažiranog partnera, koji ima odgovarajuće kompetencije i sposobnosti te dovoljno vremena, za dosljedno obavljanje kvalitetnih angažmana. (Vidjeti točke: A88–A89, A95–A97)
- (e) Pojedinci koji su zaduženi za obavljanje aktivnosti u sustavu upravljanja kvalitetom imaju odgovarajuće kompetencije i sposobnosti te dovoljno vremena, za obavljanje takvih aktivnosti.

Tehnološki resursi

- (f) Primjereni tehnološki resursi su pribavljeni ili razvijeni, implementirani, održavani i korišteni kako bi se omogućilo funkcioniranje sustava društva za upravljanje kvalitetom i obavljanje angažmana. (Vidjeti točke: A98–A101, A104)

Intelektualni resursi

- (g) Primjereni intelektualni resursi se angažiraju ili razvijaju, implementiraju, održavaju i koriste kako bi se omogućilo funkcioniranje sustava društva za upravljanje kvalitetom i dosljedno obavljanje kvalitetnih angažmana, a takvi intelektualni resursi u skladu su, ako je primjenjivo, s profesionalnim standardima i primjenjivim zakonskim i regulativnim zahtjevima. (Vidjeti točke: A102–A104)

Pružatelji usluga

- (h) Ljudski, tehnološki ili intelektualni resursi pružatelja usluga primjereni su za korištenje u sustavu društva za upravljanje kvalitetom i obavljanje angažmana, uzimajući u obzir ciljeve kvalitete iz točke 32(d), (e), (f) i (g). (Vidjeti točke: A105–A108)

Informacije i komunikacija

33. Društvo mora postaviti sljedeće ciljeve kvalitete koji se odnose na pribavljanje, generiranje ili korištenje informacija o sustavu upravljanja kvalitetom te pravodobno komuniciranje informacija unutar društva i vanjskim stranama kako bi se omogućilo oblikovanje, implementiranje i funkcioniranje sustava upravljanja kvalitetom: (Vidjeti točku: A109)
- (a) Informacijski sustav identificira, evidentira, obrađuje i održava relevantne i pouzdane informacije kojima se podupire sustav upravljanja kvalitetom, bilo iz unutarnjih ili vanjskih izvora. (Vidjeti točke: A110–A111)
  - (b) Kultura društva prepoznaje i jača odgovornost osoblja za razmjenu informacija s društvom i međusobno. (Vidjeti točku: A112)
  - (c) Relevantne i pouzdane informacije razmjenjuju se u cijelom društvu i s angažiranim timovima, uključujući sljedeće: (Vidjeti točku: A112)
    - (i) informacije se dostavljaju osoblju i angažiranim timovima, a vrsta,

vremenski raspored i opseg informacija dovoljni su kako bi im se omogućilo da razumiju i izvršavaju svoje dužnosti povezane s obavljanjem aktivnosti u sustavu upravljanja kvalitetom ili angažmana; i

- (ii) osoblje i angažirani timovi komuniciraju informacije društvu prilikom obavljanja aktivnosti u sustavu upravljanja kvalitetom ili angažmana.
- (d) Relevantne i pouzdane informacije komuniciraju se vanjskim stranama, uključujući sljedeće:
- (i) društvo komunicira informacije mreži ili unutar mreže društva ili pružateljima usluga, ako ih ima, omogućujući mreži ili pružateljima usluga da ispune svoje odgovornosti u vezi s mrežnim zahtjevima ili mrežnim uslugama ili resursima koje pružaju; i (Vidjeti točku: A113)
  - (ii) informacije se komuniciraju eksterno kad je to propisano zakonom, regulativom ili profesionalnim standardima ili kako bi se podržalo razumijevanje vanjskih strana u odnosu na sustav upravljanja kvalitetom. (Vidjeti točke: A114–A115)

Određene reakcije

34. Pri oblikovanju i implementaciji reakcije u skladu s točkom 26, društvo mora uključiti sljedeće reakcije: (vidjeti točku: A116)
- (a) Društvo uspostavlja politike ili postupke za:
    - (i) identificiranje, ocjenjivanje i rješavanje prijetnji usklađenosti s relevantnim etičkim zahtjevima; i (vidjeti točku: A117)
    - (ii) pravodobno identificiranje, komuniciranje, ocjenjivanje i prijavljivanje svih povreda relevantnih etičkih zahtjeva te primjereno i pravodobno reagiranje na uzroke i posljedice povreda. (Vidjeti točku: A118–A119)
  - (b) Društvo pribavlja, barem jednom godišnje, dokumentiranu potvrdu o usklađenosti sa zahtjevima neovisnosti od cjelokupnog osoblja koje sukladno relevantnim etičkim zahtjevima mora biti neovisno.
  - (c) Društvo uspostavlja politike ili postupke za zaprimanje, istraživanje i rješavanje pritužbi i navoda o propustima u obavljanju posla u skladu s profesionalnim standardima i primjenjivim zakonskim i regulativnim

zahtjevima ili o nepridržavanju politika ili postupaka društva uspostavljenih u skladu s ovim MSUK-om. (Vidjeti točku: A120–A121)

- (d) Društvo uspostavlja politike ili postupke koji se odnose na okolnosti kad:
  - (i) društvo nakon prihvaćanja ili nastavljanja odnosa s klijentom ili određenog angažmana dozna za informacije koje bi uzrokovale odbijanje odnosa s klijentom ili određenog angažmana da su te informacije bile poznate prije prihvaćanja ili nastavljanja odnosa s klijentom ili određenog angažmana; ili (vidjeti točke: A122–A123)
  - (ii) je društvo po zakonu ili regulativi dužno prihvatiti odnos s klijentom ili određeni angažman. (Vidjeti točku: A123)
- (e) Društvo uspostavlja politike ili postupke koji: (vidjeti točke: A124–A126)
  - (i) zahtijevaju komunikaciju s onima koji su zaduženi za upravljanje pri obavljanju revizije financijskih izvještaja uvrštenih subjekata o tome kako sustav upravljanja kvalitetom podržava dosljedno obavljanje revizijskih angažmana na području kvalitete; (vidjeti točke: A127–A129)
  - (ii) se odnose na komuniciranje s vanjskim stranama o sustavu društva za upravljanje kvalitetom kad je inače primjereno o tome komunicirati s vanjskim stranama i (vidjeti točku: A130)
  - (iii) se odnose na komuniciranje informacija koje treba pružiti pri vanjskoj komunikaciji u skladu s točkama 34(e)(i) i 34(e)(ii), uključujući vrstu, vremenski raspored i opseg te primjereni oblik komunikacije. (Vidjeti točke: A131–A132)
- (f) Društvo uspostavlja politike ili postupke koji se odnose na preglede kvalitete angažmana u skladu s MSUK-om 2 i koji zahtijevaju pregled kvalitete angažmana za:
  - (i) revizije financijskih izvještaja uvrštenih subjekata;
  - (ii) revizije ili druge angažmane za koje je pregled kvalitete angažmana propisan zakonom ili regulativom; i (vidjeti točku: A133)
  - (iii) revizije ili druge angažmane za koje društvo utvrdi da je pregled kvalitete angažmana primjerena reakcija za razrješavanje jednog ili više rizika kvalitete. (Vidjeti točke: A134–A137)

Proces monitoringa i otklanjanja nedostataka

35. Društvo mora uspostaviti proces monitoringa i otklanjanja nedostataka s ciljem: (vidjeti točku: A138)
- (a) pružanja relevantnih, pouzdanih i pravodobnih informacija o oblikovanju, implementiranju i funkcioniranju sustava upravljanja kvalitetom.
  - (b) poduzimanja odgovarajućih mjera kako bi se reagiralo na identificirane nedostatke na način da se ti nedostaci pravodobno otklone.

Oblikovanje i obavljanje aktivnosti monitoringa

36. Društvo mora oblikovati i obavljati aktivnosti monitoringa kako bi formiralo osnovu za identificiranje nedostataka.
37. U određivanju vrste, vremenskog rasporeda i opsega aktivnosti monitoringa društvo mora uzeti u obzir: (Vidjeti točke: A139–A142)
- (a) razloge za procjene rizika kvalitete;
  - (b) oblikovanje reakcija;
  - (c) oblikovanje procesa društva za procjenjivanje rizika te procesa monitoringa i otklanjanja nedostataka; (Vidjeti točke: A143–A144)
  - (d) promjene u sustavu upravljanja kvalitetom; (vidjeti točku: A145)
  - (e) rezultate prethodnih aktivnosti monitoringa, bez obzira na to jesu li prethodne aktivnosti monitoringa i dalje relevantne za ocjenjivanje sustava društva za upravljanje kvalitetom i jesu li mjere za otklanjanje prethodno identificiranih nedostataka bile učinkovite; i (vidjeti točke: A146–A147)
  - (f) ostale relevantne informacije, uključujući pritužbe i navode o propustima u obavljanju posla u skladu s profesionalnim standardima i primjenjivim zakonskim i regulativnim zahtjevima ili o nepridržavanju politika ili postupaka društva uspostavljenih u skladu s ovim MSUK-om, informacije iz vanjskih nadzora i informacije pružatelja usluga. (Vidjeti točke: A148–A150)
38. Društvo mora uključiti provjeravanje dovršenih angažmana u svojim aktivnostima monitoringa i odrediti koje angažmane i angažirane partnere odabrati. Pri tome društvo mora: (vidjeti točke: A141, A151–A154)
- (a) uzeti u obzir pitanja iz točke 37;
  - (b) uzeti u obzir vrstu, vremenski raspored i opseg drugih aktivnosti monitoringa koje društvo poduzima te angažmane i angažirane partnere koji

podliježu takvim aktivnostima monitoringa;

- (c) odabrati barem jedan dovršeni angažman za svakog angažiranog partnera na periodičkoj osnovi koju određuje društvo.

39. Društvo mora uspostaviti politike ili postupke koji:

- (a) zahtijevaju od pojedinaca koji obavljaju aktivnosti monitoringa da imaju kompetencije i sposobnosti, uključujući dovoljno vremena, za učinkovito obavljanje aktivnosti monitoringa;
- (b) se odnose na objektivnost pojedinaca koji obavljaju aktivnosti monitoringa. Takvim se politikama ili postupcima članovima angažiranog tima ili pregledavatelju kvalitete angažmana zabranjuje obavljanje bilo kakve provjere tog angažmana. (Vidjeti točke: A155–A156)

Ocjenjivanje nalaza i identificiranje nedostataka

40. Društvo mora ocjenjivati nalaze kako bi utvrdilo postoje li nedostaci, među ostalim u procesu monitoringa i otklanjanja nedostataka. (Vidjeti točke: A157–A162)

Ocjenjivanje identificiranih nedostataka

41. Društvo mora ocijeniti ozbiljnost i raširenost identificiranih nedostataka kroz: (vidjeti točke: A161, A163–A164)

- (a) istraživanje glavnog ili glavnih uzroka identificiranih nedostataka. Pri utvrđivanju vrste, vremenskog rasporeda i opsega postupaka za istraživanje glavnog ili glavnih uzroka, društvo mora uzeti u obzir vrstu utvrđenih nedostataka i njihovu moguću težinu. (Vidjeti točke: A165–A169)
- (b) ocjenjivanje učinka identificiranih nedostataka, pojedinačno i skupno, na sustav upravljanja kvalitetom.

Reagirane na identificirane nedostatke

42. Društvo mora oblikovati i implementirati korektivne mjere u odnosu na identificirane nedostatke koje reagiraju na rezultate analize glavnih uzroka. (Vidjeti točke: A170–A172)

43. Pojedinac/pojedinci kojima je dodijeljena operativna odgovornost za proces monitoringa i otklanjanja nedostataka moraju ocijeniti jesu li korektivne mjere:

- (a) primjereno oblikovane kako bi riješile identificirane nedostatke i s njima povezan glavni ili glavne uzroke te utvrditi jesu li implementirane; i

- (b) implementirane kako bi riješile prethodno identificirane nedostatke učinkovite.

44. Ako ocjenjivanje pokaže da korektivne mjere nisu primjereno oblikovane i implementirane ili nisu učinkovite, pojedinac/pojedinci kojima je dodijeljena operativna odgovornost za proces monitoringa otklanjanja nedostataka moraju poduzeti primjerene radnje kako bi utvrdili da su korektivne mjere primjereno izmijenjene tako da budu učinkovite.

Nalazi vezani za određeni angažman

45. Društvo mora reagirati na okolnosti kad nalazi upućuju na to da postoji angažman/angažmani za koje su potrebni postupci izostavljeni tijekom obavljanja angažmana ili da bi izdano izvješće moglo biti neprimjereno. Reakcija društva mora uključivati: (Vidjeti točku: A173)

- (a) poduzimanje primjerenih mjera radi usklađivanja s relevantnim profesionalnim standardima i primjenjivim zakonskim i regulativnim zahtjevima; i
- (b) ako se izvješće smatra neprimjerenim, razmatranje posljedica i poduzimanje primjerenih mjera, uključujući razmatranje o tome treba li pribaviti pravni savjet.

Stalna komunikacija vezana uz monitoring i otklanjanje nedostataka

46. Pojedinac/pojedinci kojima je dodijeljena operativna odgovornost za proces monitoringa i otklanjanja nedostataka moraju pravodobno komunicirati pojedincu/pojedincima kojima je dodijeljena krajnja nadležnost i odgovornost za sustav upravljanja kvalitetom i pojedincu/pojedincima kojima je dodijeljena operativna odgovornost za sustav upravljanja kvalitetom: (Vidjeti točku: A174)

- (a) opis obavljenih aktivnosti monitoringa;
- (b) identificirane nedostatke, uključujući ozbiljnost i raširenost takvih nedostataka;
- (c) korektivne mjere za otklanjanje identificiranih nedostataka.

47. Društvo mora komunicirati pitanja opisana u točki 46 angažiranim timovima i drugim pojedincima kojima su dodijeljene aktivnosti u okviru sustava upravljanja kvalitetom kako bi im se omogućilo poduzimanje brzih i primjerenih mjera u skladu s njihovim odgovornostima.

Zahtjevi mreže ili mrežne usluge

48. Kad društvo pripada mreži, društvo mora, ako je primjenjivo, steći razumijevanje: (vidjeti točke: A19, A175)

- (a) zahtjeva koje je mreža postavila u vezi sa sustavom društva za upravljanje kvalitetom, uključujući zahtjeve da društvo implementira ili koristi resurse ili usluge koje je oblikovala ili na drugi način pružila mreža (tj. zahtjev mreže);
- (b) svih usluga ili resursa koje pruža mreža koje društvo odluči implementirati ili koristiti u oblikovanju, implementaciji ili funkcioniranju sustava društva za upravljanje kvalitetom (tj. mrežne usluge); i
- (c) odgovornosti društva za sve mjere koje su potrebne za implementiranje mrežnih zahtjeva ili korištenje mrežnih usluga. (Vidjeti točku: A176)

Društvo ostaje odgovorno za svoj sustav upravljanja kvalitetom, uključujući profesionalne prosudbe donesene u oblikovanju, implementaciji i funkcioniranju sustava upravljanja kvalitetom. Društvo ne smije dopustiti usklađenost sa zahtjevima mreže ili korištenje mrežnih usluga ako bi to bilo u suprotnosti sa zahtjevima ovog MSUK-a. (Vidjeti točku: A177)

49. Na temelju razumijevanja stečenog sukladno točki 48 društvo mora:

- (a) odrediti način na koji su zahtjev mreže ili mrežne usluge relevantne za sustav društva za upravljanje kvalitetom i način na koji su uzete u obzir u njegovu sustavu upravljanja kvalitetom, uključujući način njihove implementacije; i (Vidjeti točku: A178)
- (b) ocijeniti treba li i, ako treba, način na koji društvo treba prilagoditi ili dopuniti mrežne zahtjeve ili mrežne usluge kako bi bile primjerene za uporabu u sustavu društva za upravljanje kvalitetom. (Vidjeti točke: A179–A180)

Aktivnosti monitoringa koje mreža poduzima na sustavu društva za upravljanje kvalitetom

50. U okolnostima kad mreža obavlja aktivnosti monitoringa povezane sa sustavom društva za upravljanje kvalitetom, društvo mora:

- (a) odrediti utjecaj aktivnosti monitoringa koje mreža obavlja na vrstu, vremenski raspored i opseg aktivnosti monitoringa koje obavlja društvo u skladu s točkama 36 – 38;

- (b) odrediti odgovornosti društva u vezi s aktivnostima monitoringa, uključujući sve s time povezane mjere društva; i
- (c) u okviru ocjenjivanja nalaza i identificiranja nedostataka iz točke 40, pravodobno pribaviti rezultate aktivnosti monitoringa iz mreže. (Vidjeti točku: A181)

Aktivnosti monitoringa u društvima mreže koje obavlja mreža

51. Društvo mora:

- (a) razumjeti ukupni opseg aktivnosti monitoringa koje mreža obavlja u svim društvima mreže, uključujući aktivnosti monitoringa kojima se utvrđuje da su zahtjevi mreže na primjereni način implementirani u svim društvima mreže te način na koji će mreža komunicirati društvu rezultate svojih aktivnosti monitoringa;
- (b) barem jednom godišnje, pribaviti informacije od mreže o ukupnim rezultatima mrežnih aktivnosti monitoringa u društvima mreže, ako je primjenjivo, i: (Vidjeti točke: A182–A184)
  - (i) komunicirati informacije angažiranim timovima i drugim pojedincima o aktivnostima koje su im dodijeljene u sustavu upravljanja kvalitetom, ako je primjenjivo, kako bi im se omogućilo poduzimanje brzih i primjerenih mjera u skladu s njihovim odgovornostima; i
  - (ii) razmotriti utjecaj informacija na sustav društva za upravljanje kvalitetom.

Nedostaci u zahtjevima mreže ili mrežnim uslugama koje je identificiralo društvo

52. Ako društvo identificira nedostatak u zahtjevima mreže ili mrežnim uslugama, društvo mora: (Vidjeti točku: A185)

- (a) komunicirati mreži relevantne informacije o identificiranom nedostatku; i
- (b) u skladu s točkom 42, oblikovati i implementirati korektivne mjere za rješavanje utjecaja identificiranog nedostatka u mrežnim zahtjevima ili mrežnim uslugama. (Vidjeti točku: A186)

Ocjenjivanje sustava za upravljanje kvalitetom

53. Pojedinaac/pojedinci kojima je dodijeljena krajnja nadležnost i odgovornost za sustav upravljanja kvalitetom moraju u ime društva ocijeniti sustav upravljanja

kvalitetom. Ocjenjivanje se mora obavljati od određene vremenske točke i provoditi najmanje jednom godišnje. (Vidjeti točke: A187–A189)

54. Na temelju ocjene, pojedinac/pojedinci kojima je dodijeljena krajnja nadležnost i odgovornost za sustav upravljanja kvalitetom moraju u ime društva zaključiti jedno od sljedećeg: (Vidjeti točke: A190, A195)
- (a) sustav upravljanja kvalitetom pruža društvu razumno uvjerenje o tome da su ciljevi sustava upravljanja kvalitetom ostvareni; (Vidjeti točku: A191)
  - (b) osim u odnosu na pitanja vezana uz identificirane nedostatke koji imaju ozbiljan, ali ne i prožimajući učinak na oblikovanje, implementaciju i funkcioniranje sustava za upravljanje kvalitetom, sustav upravljanja kvalitetom pruža društvu razumno uvjerenje o tome da su ciljevi sustava upravljanja kvalitetom ostvareni; ili (Vidjeti točku: A192)
  - (c) sustav upravljanja kvalitetom ne pruža društvu razumno uvjerenje o tome da su ciljevi sustava upravljanja kvalitetom ostvareni. (Vidjeti točke: A192–A194)
55. Ako pojedinac/pojedinci kojima je dodijeljena krajnja nadležnost i odgovornost za sustav upravljanja kvalitetom dođu do zaključka opisanog u točki 54(b) ili 54(c), društvo mora: (Vidjeti točku: A196)
- (a) poduzeti brze i primjerene mjere;
  - (b) komunicirati s:
    - (i) angažiranim timovima i drugim pojedincima o aktivnostima koje su im dodijeljene unutar sustava upravljanja kvalitetom u opsegu koji je relevantan za njihove odgovornosti; i (Vidjeti točku: A197)
    - (ii) vanjskima stranama u skladu s politikama ili postupcima društva koje zahtijeva točka 34(e). (Vidjeti točku: A198)
56. Društvo mora obavljati periodična ocjenjivanja uspješnosti pojedinca/pojedinaca kojima je dodijeljena krajnja nadležnosti i odgovornost za sustav upravljanja kvalitetom i pojedinca/pojedince kojima je dodijeljena operativna odgovornosti za sustav upravljanja kvalitetom. Pritom društvo mora uzeti u obzir ocjenu sustava upravljanja kvalitetom. (Vidjeti točke: A199–A201)

Dokumentacija

57. Društvo mora pripremiti dokumentaciju o svom sustavu upravljanja kvalitetom koja je dovoljna za: (Vidjeti točke: A202–A204)

- (a) podupiranje dosljednog razumijevanja sustava upravljanja kvalitetom od strane osoblja, uključujući razumijevanje njihovih uloga i odgovornosti u pogledu sustava upravljanja kvalitetom i obavljanja angažmana;
- (b) podupiranje dosljedne implementacije i funkcioniranja reakcija; i
- (c) pružanje dokaza o oblikovanju, implementaciji i funkcioniranju reakcija, kako bi se poduprla ocjena sustava upravljanja kvalitetom od strane pojedinca/pojedinaca kojima je dodijeljena krajnja nadležnosti i odgovornost za sustav upravljanja kvalitetom.

58. U pripremu dokumentacije društvo mora uključiti:

- (a) identifikaciju pojedinca/pojedinaca kojima je dodijeljena krajnja nadležnost i odgovornost za sustav upravljanja kvalitetom i operativna odgovornost za sustav upravljanja kvalitetom;
- (b) ciljeve i rizike društva u pogledu kvalitete; (Vidjeti točku: A205)
- (c) opis reakcija i načina na koji reakcije društva rješavaju rizike kvalitete;
- (d) u vezi s postupkom monitoringa i otklanjanja nedostataka:
  - (i) dokaze o provedenim aktivnostima monitoringa;
  - (ii) ocjenu nalaza i identificiranih nedostataka i s njima povezanih glavnih uzroka;
  - (iii) korektivne mjere za uklanjanje identificiranih nedostataka i ocjenu oblikovanja i implementacije takvih korektivnih mjera; i
  - (iv) komuniciranje o monitoringu i otklanjanju nedostataka; i
- (e) osnovu za zaključak donesen u skladu s točkom 54.

59. Društvo mora dokumentirati pitanja iz točke 58 koja se odnose na mrežne zahtjeve ili mrežne usluge i ocjenu mrežnih zahtjeva ili mrežnih usluga u skladu s točkom 49(b). (Vidjeti točku: A206)

60. Društvo mora odrediti rok za čuvanje dokumentacije za sustav upravljanja kvalitetom koji je dovoljan da društvu omogući monitoring oblikovanja, implementacije i funkcioniranja sustava društva za upravljanje kvalitetom ili duži rok ako to zahtijeva zakon ili regulativa.

***

Materijali za primjenu i drugi materijali s objašnjenjima

Područje koje uređuje ovaj MSUK (Vidjeti točke: 3–4)

- A1. Drugim objavljenim standardima IAASB-a, uključujući MSU 2400 (izmijenjen)⁵ i MSIU 3000 (izmijenjen),⁶ uspostavljaju se i zahtjevi za angažiranog partnera za upravljanje kvalitetom na razini angažmana.
- A2. IESBA Kodeks⁷ sadrži zahtjeve i materijale za primjenu za profesionalne računovođe koji omogućuju profesionalnim računovođama ispunjavanje svoje odgovornosti za djelovanje u javnom interesu. Kako je naznačeno u točki 15, u kontekstu obavljanja angažmana koje je opisano u ovom MSUK-u, dosljedno obavljanje kvalitetnih angažmana dio je odgovornosti profesionalnog računovođe da djeluje u javnom interesu.

Sustav upravljanja kvalitetom u društvu (Vidjeti točke: 6–9)

- A3. Društvo može koristiti različite terminologije ili okvire za opisivanje komponenti svog sustava upravljanja kvalitetom.
- A4. Primjeri međusobno povezanih vrsta komponenti uključuju sljedeće:
  - Proces društva za procjenu rizika određuje proces koji društvo mora primjenjivati u implementaciji pristupa temeljenog na riziku u cijelom sustavu upravljanja kvalitetom.
  - Komponenta upravljanja i vodstva uspostavlja okruženje koje podržava sustav upravljanja kvalitetom.
  - Resursi i informacijske i komunikacijske komponente omogućuju oblikovanje, implementaciju i funkcioniranje sustava upravljanja kvalitetom.
  - Proces monitoringa i otklanjanja nedostataka je proces oblikovan za monitoring cjelokupnog sustava upravljanja kvalitetom. Rezultati procesa monitoringa i otklanjanja nedostataka pružaju informacije koje su relevantne za proces društva za procjenu rizika.
  - Mogu postojati odnosi između određenih pitanja, na primjer, određeni aspekti relevantnih etičkih zahtjeva relevantni su za prihvaćanje i

---

⁵ Međunarodni standard za angažmane uvida (MSU) 2400 (izmijenjen), *Angažmani uvida u povijesne financijske izvještaje*

⁶ Međunarodni standard za angažmane s izražavanjem uvjerenja (MSIU) 3000 (izmijenjen), *Angažmani s izražavanjem uvjerenja različiti od revizija ili uvida u povijesne financijske informacije*

⁷ *Međunarodni etički kodeks za profesionalne računovođe (uključujući Međunarodne standarde neovisnosti)* (IESBA Kodeks) Odbora za Međunarodne etičke standarde za računovođe.

nastavljanje odnosa s klijentima i određenih angažmana.

- A5. Razumno uvjerenje dobiva se onda kad se sustavom upravljanja kvalitetom na prihvatljivo nisku razinu smanji rizik da se ciljevi navedeni u točkama 14(a) i (b) ne ostvare. Razumno uvjerenje nije apsolutna razina uvjerenja jer postoje inherentna ograničenja sustava upravljanja kvalitetom. Takva ograničenja uključuju mogućnost da ljudska prosudba u donošenju odluka može biti pogrešna te da može doći do incidenata u sustavu društva za upravljanje kvalitetom, na primjer, zbog ljudske pogreške ili ponašanja ili zbog poremećaja u radu aplikacija informacijske tehnologije (IT).

Nadležnost ovog MSUK-a (Vidjeti točku: 12)

- A6. Cilj ovog MSUK-a je davanje okvira u kojem su postavljeni zahtjevi ovog MSUK-a, uspostavljanje željenog ishoda ovog MSUK-a i njegova namjera je pomoći društvu u razumijevanju onoga što treba postići i, ako je potrebno, razumijevanju primjerenih sredstava za postizanje toga.
- A7. Zahtjevi ovog MSUK-a izraženi su pomoću izraza "će" (eng. "shall" je u pravilu preveden izrazom „mora“, „dužan je“ i sl., op.prev.)
- A8. Ako je potrebno, materijali za primjenu i drugi materijali s objašnjenjima daju daljnje objašnjenje zahtjeva i smjernice za njihovo provođenje. Konkretno, oni mogu:
- preciznije objasniti što zahtjev znači ili što namjerava pokriti; i
  - uključivati primjere koji ilustriraju način na koji se zahtjevi mogu primijeniti.

Iako takve smjernice same po sebi ne nameću zahtjev, relevantne su za pravilnu primjenu zahtjeva. Materijal za primjenu i drugi materijali s objašnjenjima također mogu pružiti osnovne informacije o pitanjima na koja se odnosi ovaj MSUK. Ako je potrebno, u materijal za primjenu i druge materijale s objašnjenjima uključena su dodatna razmatranja koja su specifična za organizacije za reviziju koje djeluju u javnom sektoru. Ta dodatna razmatranja pomažu u primjeni zahtjeva ovog MSUK-a. Međutim, oni ne ograničavaju ili smanjuju odgovornost društva za primjenu i ispunjavanje zahtjeva iz ovog MSUK-a.

- A9. Ovaj MSUK uključuje, pod naslovom "Definicije", opis značenja koja se pripisuju određenim pojmovima za potrebe ovog MSUK-a. Te se definicije navode kako bi se pomoglo u dosljednoj primjeni i tumačenju ovog MSUK-a i nisu namijenjene mijenjanju definicija koje se mogu uspostaviti u druge svrhe, bilo u zakonu,

regulativi ili drugdje. Pojmovnik s pojmovima koji se odnose na međunarodne standarde koje je izdao IAASB u *Priručniku za međunarodno upravljanje kvalitetom, reviziju, uvide, druge usluge s izražavanjem mišljenja i povezane usluge* koje je objavio IFAC uključuje pojmove definirane u ovom MSUK-u. Pojmovnik također uključuje opise drugih pojmova koji se nalaze u MSUK-ovima kako bi pomogli u zajedničkom i dosljednom tumačenju i prevođenju.

Definicije

Nedostatak (Vidjeti točku: 16(a))

- A10. Društvo identificira nedostatke kroz ocjenu nalaza. Nedostatak može proizaći iz nalaza ili kombinacije nalaza.
- A11. Ako se nedostatak identificira kao rezultat rizika kvalitete ili kombinacije rizika kvalitete koji nisu ispravno identificirani ili procijenjeni, reakcija/reakcije za rješavanje takvog/takvih rizika kvalitete također mogu ne postojati ili biti neprimjereno oblikovane ili implementirane.
- A12. Ostali dijelovi sustava upravljanja kvalitetom sastoje se od zahtjeva u ovom MSUK-u koji se odnose na:
- dodjeljivanje odgovornosti (točke 20–22);
  - proces društva za procjenu rizika;
  - proces monitoringa i otklanjanja nedostataka;
  - ocjenjivanje sustava upravljanja kvalitetom.

Primjeri nedostataka povezanih s drugim aspektima sustava upravljanja kvalitetom

- Proces društva za procjenu rizika nije identificirao informacije koje ukazuju na promjene u vrsti i okolnostima društva i njegovih angažmana te potrebu za postavljanjem dodatnih ciljeva kvalitete ili izmjenom rizika kvalitete ili reakcija.
- Proces društva za monitoring i otklanjanje nedostataka nije oblikovan ni implementiran na način koji:
  - pruža relevantne, pouzdane i pravovremene informacije o oblikovanju, implementaciji i funkcioniranju sustava upravljanja kvalitetom,
  - omogućuje društvu poduzimanje odgovarajućih mjera kako bi reagiralo

na identificirane nedostatke tako da se nedostaci pravodobno otklone.

- Pojedinac/pojedinci kojima je dodijeljena krajnja nadležnost i odgovornost za sustav upravljanja kvalitetom ne provode godišnje ocjenjivanje sustava upravljanja kvalitetom.

Angažirani tim (Vidjeti točku: 16(f))

A13. MRevS 220 (izmijenjen)⁸ daje smjernice za primjenu definicije angažiranog tima u kontekstu revizije financijskih izvještaja.

Vanjski nadzori (Vidjeti točku: 16(g))

A14. U nekim okolnostima vanjsko nadzorno tijelo može provesti druge vrste nadzora, na primjer tematske preglede koji su usmjereni na odabir društava, posebne aspekte revizijskih angažmana ili prakse na razini cijelog društva.

Nalazi (Vidjeti točku: 16(h))

A15. Kao dio akumuliranja nalaza iz aktivnosti monitoringa, vanjskih nadzora i drugih relevantnih izvora, društvo može utvrditi druga opažanja o sustavu društva za upravljanje kvalitetom, kao što su pozitivni ishodi ili mogućnosti društva za poboljšanje ili daljnje poboljšanje sustava za upravljanje kvalitetom. U točki A158 objašnjava se kako društvo može upotrebljavati druga opažanja u sustavu upravljanja kvalitetom.

A16. U točki A148 navode se primjeri informacija iz drugih relevantnih izvora.

A17. Aktivnosti monitoringa uključuju monitoring na razini angažmana, kao što je provjera angažmana. Nadalje, vanjski nadzor i drugi relevantni izvori mogu uključivati informacije koje se odnose na određene angažmane. Kao rezultat toga, informacije o oblikovanju, implementaciji i funkcioniranju sustava za upravljanje kvalitetom uključuju nalaze na razini angažmana koji mogu ukazivati na nalaze u odnosu na sustav upravljanja kvalitetom.

Društvo (Vidjeti točku: 16(i))

A18. Definicija pojma "društvo" u relevantnim etičkim zahtjevima može se razlikovati

---

⁸ MRevS 220 (izmijenjen), točke A15– A25.

od definicije navedene u ovom MSUK-u.

Mreža (Vidjeti točke: 16(l), 48)

A19. Mreže i društva unutar mreže mogu biti strukturirane na različite načine. Na primjer, u kontekstu sustava upravljanja kvalitetom u društvu:

- mreža može uspostaviti zahtjeve za društvo u vezi sa sustavom za upravljanje kvalitetom u društvu ili pružati usluge koje društvo koristi u svom sustavu upravljanja kvalitetom ili u obavljanju angažmana;
- druga društva unutar mreže mogu pružati usluge (npr. resurse) koje društvo koristi u svom sustavu upravljanja kvalitetom ili u obavljanju angažmana;
- druge strukture ili organizacije unutar mreže mogu uspostaviti zahtjeve za društvo vezane uz njegov sustav upravljanja kvalitetom ili pružati usluge.

Za potrebe ovog MSUK-a, svi zahtjevi mreže ili mrežne usluge dobivene od mreže, drugog društva unutar mreže ili druge strukture ili organizacije u mreži smatraju se "zahtjevima mreže ili mrežnim uslugama".

Osoblje (Vidjeti točku: 16(n))

A20. Osim osoblja (tj. pojedinaca u društvu), društvo može koristiti pojedince izvan društva u obavljanju aktivnosti u sustavu upravljanja kvalitetom ili u obavljanju angažmana. Na primjer, pojedinci izvan društva mogu uključivati pojedince iz drugih društava mreže (npr. pojedince u centru za isporuku usluga društva mreže) ili pojedince zaposlene kod pružatelja usluga (npr. revizor komponenti iz drugog društva koje nije unutar mreže društva).

A21. Osoblje također uključuje partnere i stručno osoblje u drugim strukturama društva, kao što je centar za isporuku usluga u društvu.

Relevantni etički zahtjevi (Vidjeti točke: 16(t), 29)

A22. Relevantni etički zahtjevi koji se primjenjuju u kontekstu sustava upravljanja kvalitetom mogu se razlikovati ovisno o vrsti i okolnostima društva i njegovim angažmanima. Pojam "profesionalni računovođa" može se definirati u relevantnim etičkim zahtjevima. Na primjer, IESBA-in Kodeks definira pojam "profesionalni računovođa" i dodatno objašnjava opseg odredaba IESBA-inog Kodeksa koje se primjenjuju na pojedinačne profesionalne računovođe u javnoj praksi i njihova društva.

A23. Kodeks IESBA-e odnosi se na okolnosti u kojima zakon ili regulativa onemogućuje profesionalnom računovođi pridržavanje određenih dijelova

IESBA-inog Kodeksa. Nadalje, Kodeks potvrđuje da neke jurisdikcije mogu imati odredbe zakona ili regulative koje se razlikuju ili nadilaze one utvrđene u Kodeksu IESBA-e te da profesionalni računovođe u tim jurisdikcijama moraju biti svjesni tih razlika i pridržavati se strožih odredaba, osim ako to nije zabranjeno zakonom ili regulativom.

A24. Različite odredbe relevantnih etičkih zahtjeva mogu se primjenjivati samo na pojedince u kontekstu obavljanja angažmana, a ne na samo društvo. Na primjer:

- Dio 2 Kodeksa IESBA-e odnosi se na pojedince koji su profesionalni računovođe u javnoj praksi kad obavljaju profesionalne aktivnosti u skladu sa svojim odnosom s društvom, bilo kao ugovaratelji, zaposlenici ili vlasnici, i može biti relevantan u kontekstu obavljanja angažmana.
- Određeni zahtjevi u dijelovima 3 i 4 Kodeksa IESBA-e primjenjuju se i na pojedince koji su profesionalni računovođe u javnoj praksi kad obavljaju profesionalne aktivnosti za klijente.

Usklađenost pojedinaca s takvim relevantnim etičkim zahtjevima možda će se morati riješiti sustavom društva za upravljanje kvalitetom.

Primjer relevantnih etičkih zahtjeva koji se primjenjuju samo na pojedince, a ne na društvo, a koji se odnose na obavljanje angažmana

Drugi dio IESBA-inog Kodeksa uređuje pritiske koji uzrokuju povredu temeljnih načela i uključuje zahtjeve da pojedinac ne smije:

- dopustiti da pritisak drugih dovede do kršenja usklađenosti s temeljnim načelima; ili
- izvršiti pritisak na druge za koji računovođa zna, ili ima razloga vjerovati, da bi rezultirao time da drugi pojedinci krše temeljna načela.

Na primjer, mogu se pojaviti okolnosti u kojima pri obavljanju angažmana pojedinac smatra da je partner za angažman ili drugi viši član angažiranog tima izvršio pritisak na njih radi kršenja temeljnih načela.

Reakcija (Vidjeti točku: 16(u))

A25. Politike se implementiraju mjerama osoblja i drugih pojedinaca čije mjere podliježu politikama (uključujući angažirane timove) ili njihovim suzdržavanjem od poduzimanja radnji koje bi bile u suprotnosti s politikama društva.

A26. Postupci mogu biti propisani, putem službene dokumentacije ili drugih

komunikacija, ili mogu biti rezultat ponašanja koja nisu propisana, ali su uvjetovana kulturom društva. Postupci se mogu provoditi radnjama koje dopuštaju IT aplikacije ili drugi dijelovi IT okruženja u društvu.

A27. Ako društvo koristi pojedince izvan društva u sustavu upravljanja kvalitetom ili u obavljanju angažmana, društvo će možda morati oblikovati različite politike ili postupke kako bi razriješilo postupanje pojedinaca. MRevS 220 (izmijenjen)⁹ pruža smjernice o tome kad će društvo možda morati oblikovati različite politike ili postupke za rješavanje postupanja pojedinaca izvan društva u kontekstu revizije financijskih izvještaja.

Pružatelj usluga (Vidjeti točku: 16(v))

A28. Pružatelji usluga uključuju revizore komponenti iz drugih društava koja nisu unutar mreže društva.

Primjenjivanje i pridržavanje relevantnih zahtjeva (Vidjeti točku: 17)

A29. Primjeri kad zahtjev ovog MSUK-a možda nije relevantan za društvo

- Društvo je samostalni praktičar. Na primjer, zahtjevi koji se odnose na organizacijsku strukturu i dodjelu uloga, odgovornosti i ovlasti unutar društva, usmjeravanje, nadziranje i pregledavanje te rješavanje razlika u mišljenju možda nisu relevantni.
- Društvo obavlja samo angažmane koji su angažmani za povezane usluge. Na primjer, ako društvo nije dužno održavati neovisnost u angažmanima za povezane usluge, zahtjev za pribavljanje dokumentirane potvrde o usklađenosti sa zahtjevima neovisnosti od svih zaposlenika ne bi bio relevantan.

Sustav upravljanja kvalitetom

Oblikovanje, implementiranje i funkcioniranje sustava upravljanja kvalitetom (Vidjeti točku: 19)

A30. Upravljanje kvalitetom nije zasebna funkcija u društvu; već je integracija kulture koja predanost kvaliteti pokazuje strategijom društva, operativnim aktivnostima i poslovnim procesima. Kao rezultat toga, oblikovanje sustava upravljanja kvalitetom te operativnih aktivnosti i poslovnih procesa društva na integralan način može promicati skladan pristup upravljanju društvom i poboljšati učinkovitost upravljanja kvalitetom.

---

⁹ MRevS 220 (izmijenjen), točke A23– A25.

- A31. Kvaliteta profesionalnih prosudbi koje donosi društvo vjerojatno će se poboljšati kad pojedinci koji donose takve prosudbe pokažu stav koji uključuje ispitivački pristup koji uključuje:
- razmatranje izvora, relevantnosti i dostatnosti dobivenih informacija o sustavu upravljanja kvalitetom, uključujući informacije povezane s vrstom i okolnostima društva i njegovih angažmana;
  - otvorenost i opreznost spram potrebe za daljnjim provjeravanjem ili drugim radnjama.

Odgovornosti (Vidjeti točke: 20–21, 28(d))

- A32. Komponenta upravljanja i vodstva uključuje cilj kvalitete da društvo ima organizacijsku strukturu i dodjeljivanje uloga, odgovornosti i ovlasti koji su primjereni za omogućavanje oblikovanja, implementiranja i funkcioniranja sustava za upravljanje kvalitetom u društvu.
- A33. Bez obzira na dodjelu odgovornosti povezanih sa sustavom upravljanja kvalitetom u skladu s točkom 20, društvo je u konačnici odgovorno za sustav upravljanja kvalitetom i pozivanje pojedinaca na odgovornost za dodijeljene uloge. Na primjer, u skladu s točkama 53 i 54, iako društvo dodjeljuje zadatak ocjenjivanja sustava upravljanja kvalitetom i zaključivanje o tome pojedincu/pojedincima kojima je dodijeljena krajnja nadležnost i odgovornost za sustav upravljanja kvalitetom, društvo je odgovorno za ocjenjivanje i zaključak.
- A34. Pojedinaac/pojedinci kojemu/kojima je dodijeljena odgovornost za pitanja iz točke 20 obično je partner društva tako da ima odgovarajući utjecaj i ovlasti unutar društva, kako je propisano točkom 21. Međutim, na temelju pravne strukture društva mogu postojati okolnosti kad pojedinac/pojedinci nije/nisu partner društva, ali ima/imaju odgovarajući utjecaj i ovlasti unutar društva za obavljanje svoje dodijeljene uloge zbog formalnih dogovora društva ili mreže društva.
- A35. Način na koji društvo dodjeljuje uloge, odgovornosti i ovlasti unutar društva može varirati, a zakon ili regulativa može nametnuti određene zahtjeve za društvo koji utječu na strukturu vodstva i menadžmenta ili njima dodijeljene odgovornosti. Pojedinaac/pojedinci kojima je dodijeljena odgovornost za neka pitanja iz točke 20 mogu dodatno dodijeliti uloge, postupke, zadatke ili radnje drugim pojedincima kako bi im pomogli u ispunjavanju njihovih odgovornosti. Međutim, pojedinac/pojedinci kojima je dodijeljena odgovornost za neka pitanja u točki 20 ostaju odgovorni i nadležni za odgovornost koja im je dodijeljena.

Primjer prilagodljivosti veličini radi pokazivanja načina na koji se mogu dodjeljivati uloge i odgovornosti

- U manje složenom društvu krajnja nadležnost i odgovornost za sustav upravljanja kvalitetom može se dodijeliti jednom poslovodnom partneru s isključivom odgovornošću za nadzor nad društvom. Ovaj pojedinac također može preuzeti odgovornost za sve aspekte sustava upravljanja kvalitetom, uključujući operativnu odgovornost za sustav upravljanja kvalitetom, usklađenost sa zahtjevima neovisnosti te proces monitoringa i otklanjanja nedostataka.
- U složenijem društvu može postojati više razina vodstva koje odražavaju organizacijsku strukturu društva, a društvo može imati neovisno upravljačko tijelo koje ima neizršni nadzor nad društvom, a koje može obuhvaćati vanjske pojedince. Nadalje, društvo može dodijeliti operativnu odgovornost za posebne aspekte sustava upravljanja kvalitetom povrh onih navedenih u točki 20(c), kao što je operativna odgovornost za ispunjavanje etičkih zahtjeva ili operativna odgovornost za upravljanje poslovnim linijom.

A36. Usklađenost sa zahtjevima neovisnosti ključna je za obavljanje revizija ili uvida u financijske izvještaje ili drugih angažmana s izražavanjem uvjerenja te je očekivanje dionika koji se oslanjaju na izvješća društva. Pojedinac/pojedinci kojima je dodijeljena operativna odgovornost za ispunjavanje zahtjeva neovisnosti obično su odgovorni za nadzor svih pitanja povezanih s neovisnošću kako bi društvo oblikovalo i implementiralo stabilan i dosljedan pristup radi postupanja sukladno zahtjevima neovisnosti.

A37. Zakonom, regulativom ili profesionalnim standardima mogu se utvrditi dodatni zahtjevi za pojedinačnu dodijeljenu odgovornost za neka pitanja iz točke 20, kao što su zahtjevi za profesionalno licenciranje, stručno obrazovanje ili stalno stručno usavršavanje.

A38. Primjereno iskustvo i znanje za pojedinca/pojedince kojima je dodijeljena operativna odgovornost za sustav upravljanja kvalitetom obično uključuje razumijevanje strateških odluka i djelovanja društva te iskustvo s poslovanjem društva.

Proces za procjenu rizika u društvu (Vidjeti točku: 23)

- A39. Na način na koji društvo oblikuje proces za procjenu rizika u društvu mogu utjecati vrsta i okolnosti društva, uključujući način na koji je društvo strukturirano i organizirano.

Primjeri prilagodljivosti veličini radi pokazivanja načina koji se procesi društva za procjenu rizika mogu razlikovati

- U manje složenom društvu pojedinac/pojedinci kojima je dodijeljena operativna odgovornost za sustav upravljanja kvalitetom mogu dovoljno dobro poznavati društvo i njegove angažmane za obavljanje procesa procjene rizika. Nadalje, dokumentacija o ciljevima kvalitete, rizicima kvalitete i reakcijama može biti manje opsežna nego za složenije društvo (npr. može se dokumentirati u jednom dokumentu).
- U složenijem društvu može postojati formalni proces procjene rizika koji uključuje više pojedinaca i brojne aktivnosti. Proces može biti centraliziran (npr. ciljevi kvalitete, rizici kvalitete i reakcije utvrđeni su centralno za sve poslovne jedinice, funkcije i linije usluga) ili decentralizirani (npr. ciljevi kvalitete, rizici kvalitete i reakcije utvrđeni su na razini poslovne jedinice, funkcije ili poslovne linije, pri čemu su outputi kombinirani na razini društva). Mreža društva također može društvu dati ciljeve kvalitete, rizike kvalitete i reakcije koji će biti uključeni u sustav društva za upravljanje kvalitetom.

- A40. Proces uspostavljanja ciljeva kvalitete, identificiranja i procjenjivanja rizika kvalitete te oblikovanja i implementacije reakcije je iterativan, a zahtjevi ovog MSUK-a nisu namijenjeni linearnom rješavanju. Na primjer:

- pri identificiranju i procjenjivanju rizika kvalitete društvo može odrediti da je potrebno utvrditi dodatne ciljeve kvalitete;
- prilikom oblikovanja i implementiranja reakcije, društvo može utvrditi da rizik kvalitete nije identificiran i procijenjen.

- A41. Izvori informacija koji omogućuju društvu utvrditi ciljeve kvalitete, identificirati i procijeniti rizike kvalitete te oblikovati i implementirati reakcije dio su informacijske i komunikacijske komponente društva i uključuju:

- rezultate procesa društva za monitoring i otklanjanje nedostataka (vidjeti točke 42 i A171).
- informacije iz mreže ili od pružatelja usluga, uključujući:
  - informacije o zahtjevima mreže ili mrežnim uslugama (vidjeti točku

48);

- druge informacije iz mreže, uključujući informacije o rezultatima aktivnosti monitoringa koje mreža obavlja u svim mrežnim društvima (vidjeti točke 50 – 51).

Druge informacije, unutarnje ili vanjske, također mogu biti relevantne za proces za procjenu rizika u društvu, kao što su:

- informacije o pritužbama i navodima o propustima u radu u skladu s profesionalnim standardima i primjenjivim zakonskim i regulativnim zahtjevima, ili nepridržavanje politika ili postupaka društva uspostavljenih u skladu s ovim MSUK-om,
- rezultati vanjskih nadzora,
- informacije od regulatora o subjektima za koje društvo obavlja angažmane koje su društvu dostupne, kao što su informacije regulatora vrijednosnih papira o subjektu za kojeg društvo obavlja angažmane (npr. nepravilnosti u financijskim izvještajima subjekta ili nepridržavanje propisa o vrijednosnim papirima),
- promjene u sustavu upravljanja kvalitetom koje utječu na druge aspekte sustava, na primjer, promjene u resursima društva,
- drugi vanjski izvori, kao što su regulativne mjere i sudski sporovi protiv društva ili drugih društava u jurisdikciji koji mogu istaknuti područja koja društvo treba razmotriti.

Postavljanje ciljeva kvalitete (Vidjeti točku: 24)

- A42. Zakonom, regulativom ili profesionalnim standardima mogu se uspostaviti zahtjevi koji dovode do dodatnih ciljeva kvalitete. Na primjer, od društva se može zakonom ili regulativom zahtijevati da imenuje neizvršne pojedince u upravljačku strukturu društva, a društvo smatra da je potrebno utvrditi dodatne ciljeve kvalitete za ispunjenje tih zahtjeva.
- A43. Vrsta i okolnosti društva i njegovih angažmana mogu biti takvi da društvo možda neće smatrati potrebnim utvrditi dodatne ciljeve kvalitete.
- A44. Društvo može postaviti podciljeve kako bi se poboljšala identifikacija i procjena rizika kvalitete u društvu te oblikovale i implementirale reakcije.

Identificiranje i procjenjivanje rizika kvalitete (Vidjeti točku: 25)

- A45. Mogu postojati i drugi stanja, događaji, okolnosti, mjere ili izostanci mjera koji nisu opisani u točki 25(a) a koji mogu negativno utjecati na postizanje cilja

kvalitete.

A46. Rizik proizlazi iz načina i stupnja do kojeg stanje, događaj, okolnosti, mjera ili izostanak mjere mogu negativno utjecati na postizanje cilja kvalitete. Ne odgovaraju svi rizici definiciji rizika kvalitete. Profesionalna prosudba pomaže društvu pri utvrđivanju je li neki rizik i rizik kvalitete, što se temelji na razmatranju društva o tome postoji li razumna mogućnost nastanka rizika, pojedinačno ili u kombinaciji s drugim rizicima, te negativnog utjecaja na postizanje jednog ili više ciljeva kvalitete.

<i>Primjeri razumijevanja stanja, događaja, okolnosti, mjera ili izostanka mjera društva koji mogu negativno utjecati na postizanje ciljeva kvalitete</i>	<i>Primjeri rizika kvalitete koji mogu nastati</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Strateške i operativne odluke i mjere, poslovni procesi i poslovni model društva: ukupni financijski ciljevi društva pretjerano ovise o opsegu usluga koje pruža društvo koje nisu u okviru ovog MSUK-a.	<p>U kontekstu upravljanja i vodstva to može dovesti do niza rizika za kvalitetu kao što su:</p> <ul style="list-style-type: none"> • sredstva se raspoređuju ili dodjeljuju na način koji daje prednost uslugama koje nisu u području primjene ovog MSUK-a i koji može negativno utjecati na kvalitetu angažmana koji podliježu ovom MSUK-u. • U odlukama o financijskim i operativnim prioritetima ne uzima se u potpunosti ili na odgovarajući način u obzir važnost kvalitete u obavljanju angažmana u okviru ovog MSUK-a.
<ul style="list-style-type: none"> • Karakteristike i upravljački stil vodstva: društvo je manje društvo s nekoliko angažiranih partnera sa zajedničkim ovlastima.	<p>U kontekstu upravljanja i vodstva to može dovesti do niza rizika za kvalitetu kao što su:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nadležnosti i odgovornost vodstva za kvalitetu nisu jasno definirane i dodijeljene. • Mjere i ponašanja vodstva koje ne promiču kvalitetu se ne preispituju.
<ul style="list-style-type: none"> • Složenost i poslovne karakteristike	<p>U kontekstu resursa ovo može dovesti do</p>

<p>društva: Društvo je nedavno završilo spajanje s drugim društvom.</p>	<p>niza rizika za kvalitetu, uključujući:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Tehnološki resursi koje koriste dva spojena društva mogu biti nekompatibilni. ● Angažirani timovi mogu koristiti intelektualne resurse koje je društvo razvilo prije spajanja, a koji više nisu u skladu s novom metodologijom koju koristi novo društvo nakon spajanja.
---	---

A47. S obzirom na evolutivnu prirodu sustava upravljanja kvalitetom, reakcije koje je društvo oblikovalo i implementiralo mogu dovesti do stanja, događaja, okolnosti, mjera ili izostanaka mjera koje rezultiraju daljnjim rizicima kvalitete. Na primjer, društvo može implementirati resurs (npr. tehnološki resurs) za rješavanje rizika kvalitete, a rizici kvalitete mogu proizaći iz korištenja takvih resursa.

A48. Stupanj do kojeg rizik, pojedinačno ili u kombinaciji s drugim rizicima može negativno utjecati na postizanje ciljeva kvalitete može se razlikovati ovisno o stanjima, događajima, okolnostima, mjerama ili izostanku mjera što dovodi do rizika, uzimajući u obzir, na primjer:

- način na koji bi stanje, događaj, okolnost, mjera ili izostanak mjere utjecali na postizanje cilja kvalitete;
- koliko često se očekuje pojavljivanje stanja, događaja, okolnosti, mjere ili izostanka mjere;
- koliko će trebati nakon što je došlo do stanja, događaja, okolnosti, mjere ili izostanka mjere do pojave učinka i hoće li u tom vremenu društvo imati priliku reagirati radi ublažavanja učinka stanja, događaja, okolnosti, mjere ili izostanka mjere.
- koliko dugo bi stanje, događaj, okolnost, mjera ili izostanak mjere utjecali na postizanje cilja kvalitete nakon što se dogode.

Procjena rizika kvalitete ne mora obuhvaćati formalne ocjene (eng. „rating“ op.prev.) ili bodove, iako društvima nije zabranjena njihova uporaba.

Oblikovanje i implementacija reakcija za razrješavanje rizika kvalitete (Vidjeti točke: 16(u), 26)

A49. Vrsta, vremenski raspored i opseg reakcija temelje se na razlozima za procjenu rizika kvalitete, što znači na razmatranom nastanku i učinku na postizanje jednog ili više ciljeva kvalitete.

A50. Reakcije koje je društvo oblikovalo i implementiralo mogu djelovati na razini društva ili na razini angažmana ili može postojati kombinacija odgovornosti za mjere koje treba poduzeti na razini društva i angažmana.

Primjer reakcije oblikovane i implementirane od strane društva koja djeluje i na razini društva i na razini angažmana

Društvo uspostavlja politike ili postupke za konzultacije koji uključuju s kim bi angažirani timovi trebali obavljati konzultacije i specifična pitanja za koja je potrebna konzultacija. Društvo imenuje prikladno kvalificirane i iskusne pojedince za davanje konzultacija. Angažirani tim odgovoran je za identifikaciju nastanka pitanja za konzultiranje i pokretanje konzultiranja te za implementaciju zaključaka proizašlih iz konzultiranja.¹⁰

A51. Potreba za formalno dokumentiranim politikama ili postupcima može biti veća za društva koja imaju velik broj osoblja ili kad je osoblje zemljopisno raspršeno kako bi se postigla dosljednost u cijelom društvu.

Promjene u vrsti i okolnostima društva ili u njegovim angažmanima (Vidjeti točku: 27)

A52. *Primjer prilagodljivosti veličini pokazuje način na koji se politike ili postupci za identificiranje informacija o promjenama u vrsti i okolnostima društva i njegovih angažmana mogu razlikovati*

- U manje složenom društvu, društvo može imati neformalne politike ili postupke za identificiranje informacija o promjenama u vrsti i okolnostima društva ili njegovih angažmana, posebno kad su pojedinci odgovorni za uspostavljanje ciljeva kvalitete, identificiranje i procjenu rizika kvalitete te oblikovanje i implementaciju reakcija u stanju identificirati takve informacije u uobičajenom tijeku svojih aktivnosti.
- U složenijem društvu društvo će možda morati uspostaviti formalnije politike ili postupke kako bi identificiralo i razmotrilo informacije o promjenama u vrsti i okolnostima društva ili njegovih angažmana. To može uključivati, na primjer, periodično pregledavanje informacija koje se odnose na vrstu i okolnosti društva i njegovih angažmana, uključujući kontinuirano praćenje trendova i pojava u unutarnjem i vanjskom okruženju društva.

¹⁰ MRevS 220 (izmijenjen), točka 35.

- A53. Možda će biti potrebno uspostaviti dodatne ciljeve kvalitete ili dodati ili izmijeniti rizike kvalitete i reakcije kao dio korektivnih mjera koje društvo poduzima kako bi riješilo identificirani nedostatak u skladu s točkom 42.
- A54. Društvo je možda uspostavilo ciljeve kvalitete povrh onih koji su navedeni u ovom MSUK-u. Društvo također može identificirati informacije koje upućuju na to da dodatni ciljevi kvalitete koje je društvo već uspostavilo više nisu potrebni ili ih je potrebno izmijeniti.

Upravljanje i vodstvo

Predanost kvaliteti (Vidjeti točku: 28(a))

A55. Kultura društva važan je čimbenik koji utječe na ponašanje osoblja. Relevantni etički zahtjevi obično uspostavljaju načela profesionalne etike i dalje se razrađuju u relevantnoj komponenti etičkih zahtjeva ovog MSUK-a. Profesionalne vrijednosti i stavovi mogu uključivati:

- profesionalan način, na primjer, pravovremenost, ljubaznost, poštovanje, odgovornost, odzivnost i pouzdanost,
- predanost timskom radu,
- održavanje mentalnog sklopa koji je otvoren prema novim idejama ili različitim perspektivama u profesionalnom okruženju,
- kretanje prema izvrsnosti,
- predanost stalnom poboljšavanju (npr. postavljanje očekivanja iznad minimalnih zahtjeva i stavljanje fokusa na stalno učenje),
- društvenu odgovornost.

A56. Proces strateškog odlučivanja u društvu, uključujući uspostavu poslovne strategije, može uključivati pitanja kao što su: odluke društva o financijskim i operativnim pitanjima, financijski ciljevi društva, način na koji se upravlja financijskim resursima, rast tržišnog udjela društva, specijalizacija industrije ili nove ponude usluga. Financijski i operativni prioriteti društva mogu izravno ili neizravno utjecati na predanost društva kvaliteti, na primjer, društvo može imati poticaje usmjerene na financijske i operativne prioritete koji mogu obeshrabruti ponašanja koja pokazuju predanost kvaliteti.

Vodstvo (Vidjeti točke: 28(b) i 28(c))

A57. Reakcije koje je društvo oblikovalo i implementiralo kako bi vodstvo bilo nadležno i odgovorno za kvalitetu uključuju ocjenjivanje uspješnosti koje se zahtijeva u točki 56.

A58. Iako vodstvo uspostavlja ton na vrhu svojim mjerama i ponašanjima, jasne, dosljedne i česte mjere i komunikacije na svim razinama unutar društva zajedno doprinose kulturi društva i pokazuju predanost kvaliteti.

Organizacijska struktura (Vidjeti točku: 28(d))

A59. Organizacijska struktura društva može uključivati poslovne jedinice, poslovne procese, odjele ili zemljopisne lokacije i druge strukture. U nekim slučajevima, društvo može koncentrirati ili centralizirati procese ili aktivnosti u centru za isporuku usluga, a angažirani timovi mogu uključivati osoblje iz centra društva za isporuku usluga koje obavlja specifične zadaće koje su repetitivne ili posebne vrste.

Resursi (Vidjeti točku: 28(e))

A60. Pojedinaac/pojedinci kojima je dodijeljena krajnja nadležnost i odgovornost ili operativna odgovornost za sustav upravljanja kvalitetom u većini slučajeva mogu utjecati na vrstu i opseg resursa koje društvo pribavlja, razvija, koristi i održava te na način na koji se ti resursi raspoređuju ili dodjeljuju, uključujući vremenski raspored njihove uporabe.

A61. Budući da se potrebe za resursima mogu mijenjati tijekom vremena, možda neće biti izvedivo predvidjeti sve potrebe za resursima. Planiranje resursa u društvu može uključivati određivanje resursa koji su trenutno potrebni, predviđanje budućih potreba društva za resursima i uspostavljanje procesa za rješavanje nepredviđenih potreba za resursima kad se one pojave.

Relevantni etički zahtjevi (Vidjeti točke: 16(t), 29)

A62. Kodeks IESBA-e utvrđuje temeljna etička načela kojima se uspostavljaju standardi ponašanja koje se očekuje od profesionalnog računovođe i uspostavlja Međunarodne standarde neovisnosti. Temeljna načela su integritet, objektivnost, profesionalna kompetencija i dužna pažnja, povjerljivost i profesionalno ponašanje. Kodeks IESBA-e također navodi i pristup koji profesionalni računovođa mora primijeniti kako bi se uskladio s temeljnim načelima i, prema potrebi, Međunarodnim standardima neovisnosti. Povrh toga, Kodeks IESBA-e uređuje specifične teme koje su relevantne za pridržavanje temeljnih načela. Zakon ili regulativa u nekoj jurisdikciji može sadržavati i odredbe koje se odnose na etičke zahtjeve, uključujući neovisnost, kao što su zakoni o privatnosti koji utječu na povjerljivost informacija.

A63. U nekim slučajevima pitanja kojima se društvo bavi u svojem sustavu upravljanja

kvalitetom mogu biti konkretnija od odredbi relevantnih etičkih zahtjeva ili dopuna tih odredbi.

Primjeri pitanja koja društvo može uključiti u svoj sustav upravljanja kvalitetom, a koja su konkretnija ili dopunska u odnosu na odredbe relevantnih etičkih zahtjeva

- Društvo zabranjuje prihvaćanje darova i gostoprimitstva od klijenta, čak i ako je vrijednost dara trivijalna i nevažna.
- Društvo određuje razdoblja rotacije za sve angažirane partnere, uključujući one koji obavljaju druge angažmane s izražavanjem uvjerenja ili angažmane za povezane usluge, te proširuje primjenu razdoblja rotacije na sve više članove angažiranog tima.

A64. Druge komponente mogu utjecati ili se odnositi na relevantnu komponentu etičkih zahtjeva.

Primjeri odnosa između komponente relevantnih etičkih zahtjeva i drugih komponenti

- Informacijska i komunikacijska komponenta može uređivati komuniciranje različitih pitanja povezanih s relevantnim etičkim zahtjevima, uključujući:
  - o zahtjevima neovisnosti društvo obavještava cjelokupno osoblje i druge za koje vrijede zahtjevi neovisnosti;
  - osoblje i angažirani timovi komuniciraju relevantne informacije društvu bez straha od odmazde, kao što su situacije koje mogu dovesti do prijetnji neovisnosti ili kršenja relevantnih etičkih zahtjeva.
- U dijelu komponente resursa, društvo može:
  - zadužiti pojedince za upravljanje i monitoring usklađenosti s relevantnim etičkim zahtjevima ili za pružanje konzultacija o pitanjima povezanim s relevantnim etičkim zahtjevima;
  - koristiti IT aplikacije za monitoring usklađenosti s relevantnim etičkim zahtjevima, uključujući bilježenje i održavanje informacija o neovisnosti.

A65. Relevantni etički zahtjevi koji se primjenjuju na druge ovise o odredbama relevantnih etičkih zahtjeva i načinu na koji društvo koristi druge u svom sustavu

upravljanja kvalitetom ili u obavljanju angažmana.

Primjeri relevantnih etičkih zahtjeva koji se primjenjuju na druge

- Relevantni etički zahtjevi mogu uključivati zahtjeve za neovisnost koji se primjenjuju na društva mreže ili zaposlenike društava mreže, na primjer, Kodeks IESBA-e uključuje zahtjeve za neovisnost koji se primjenjuju na društva mreže.
- Relevantni etički zahtjevi mogu uključivati definiciju angažiranog tima ili drugog sličnog koncepta, a definicija može uključivati svakog pojedinca koji obavlja postupke za izražavanje uvjerenja na angažmanu (npr. revizor komponente ili pružatelj usluga angažiran za prisustvovanje fizičkom brojanju zaliha na udaljenoj lokaciji). U skladu s tim, svi zahtjevi relevantnih etičkih zahtjeva koji se primjenjuju na angažirani tim koji je definiran u relevantnim etičkim zahtjevima ili drugom sličnom konceptu također mogu biti relevantni za takve pojedince.
- Načelo povjerljivosti može se primjenjivati na mrežu društva, druga društva mreže ili pružatelje usluga kad imaju pristup informacijama o klijentima koje je društvo prikupilo.

Razmatranja za javni sektor

A66. Pri postizanju ciljeva kvalitete iz ovog MSUK-a koji se odnose na neovisnost, revizori u javnom sektoru mogu postupati s neovisnošću u kontekstu mandata javnog sektora i zakonskih mjera.

Prihvatanje i nastavljanje odnosa s klijentima i određenih angažmana

Vrsta i okolnosti angažmana te integritet i etičke vrijednosti klijenta (Vidjeti točku: 30(a)(i))

A67. Prikupljene informacije o vrsti i okolnostima angažmana mogu uključivati:

- djelatnost subjekta za koji se poduzima angažman i relevantne regulativne čimbenike;
- vrstu subjekta, na primjer, njegovo poslovanje, organizacijsku strukturu, vlasništvo i upravljanje, njegov poslovni model i način financiranja;
- vrstu osnovnog predmetnog pitanja i primjenjive kriterije, na primjer, u slučaju integriranog izvještavanja:
  - osnovno predmetno pitanje može uključivati socijalne, ekološke ili zdravstvene i sigurnosne informacije; i

- primjereni kriteriji mogu biti mjere uspješnosti koje je uspostavilo priznato stručno tijelo.

A68. Informacije prikupljene kao podrška prosudbama društva o integritetu i etičkim vrijednostima klijenta mogu uključivati identitet i poslovni ugled glavnih vlasnika klijenta, ključni menadžment i one koji su zaduženi za upravljanje klijentom.

Primjeri čimbenika koji mogu utjecati na vrstu i opseg dobivenih informacija o integritetu i etičkim vrijednostima klijenta

- Vrsta subjekta za kojega se angažman obavlja, uključujući složenost njegova vlasništva i upravljačke strukture.
- Vrsta poslovanja klijenta, uključujući njegove poslovne prakse.
- Informacije o stavu glavnih vlasnika klijenta, ključnog menadžmenta i onih koji su zaduženi za upravljanje klijentom o pitanjima kao što su agresivno tumačenje računovodstvenih standarda i okruženju internih kontrola.
- Je li klijent agresivno zabrinut za održavanje naknada društvu na najnižoj mogućoj razini?
- Naznake ograničenja u opsegu posla koje je nametnuo klijent.
- Naznake da bi klijent mogao biti uključen u pranje novca ili druge kriminalne aktivnosti.
- Razlozi za predloženo imenovanje društva i neimenovanje prethodnog društva.
- Identitet i poslovni ugled povezanih strana.

A69. Društvo može prikupiti informacije iz različitih unutarnjih i vanjskih izvora, uključujući:

- u slučaju postojećeg klijenta, informacije iz tekućih ili prethodnih angažmana, ako je primjenjivo, ili putem postavljanja upita drugom osoblju koje je obavljalo druge angažmane za klijenta;
- u slučaju novog klijenta, postavljanjem upita postojećim ili prethodnim pružateljima profesionalnih računovodstvenih usluga klijentu, u skladu s relevantnim etičkim zahtjevima;
- razgovori s drugim trećim stranama, kao što su bankari, pravni savjetnici i subjekti iz industrije;
- pozadinska pretraživanja relevantnih baza podataka (koje mogu biti intelektualni resursi). U nekim slučajevima društvo može koristiti

pružatelja usluga za pozadinsko pretraživanje.

- A70. Informacije koje se dobivaju tijekom procesa društva za prihvaćanje i nastavljanje često mogu biti relevantne i za angažirani tim pri planiranju i obavljanju angažmana. Profesionalni standardi mogu posebno zahtijevati od angažiranog tima pribavljanje ili razmatranje takvih informacija. Na primjer, MRevS 220 (izmijenjen)¹¹ zahtijeva od angažiranog partnera uzimanje u obzir informacija prikupljenih u postupku prihvaćanja i nastavljanja u planiranju i obavljanju revizijskog angažmana.
- A71. Profesionalni standardi ili primjenjivi zakonski i regulativni zahtjevi mogu uključivati posebne odredbe koje je potrebno riješiti prije prihvaćanja ili nastavljanja odnosa s klijentom ili određenog angažmana, a također mogu zahtijevati od društva da se raspita o postojećem ili prethodnom društvu prilikom prihvaćanja angažmana. Na primjer, ako je došlo do promjene revizora, MRevS 300 zahtijeva od revizora¹² da prije početka početne revizije komunicira s prethodnim revizorom u skladu s relevantnim etičkim zahtjevima. Kodeks IESBA uključuje i zahtjeve za razmatranje sukoba interesa u prihvaćanju ili nastavljanju odnosa s klijentom ili određenog angažmana i komunikaciju s postojećim ili prethodnim društvom pri prihvaćanju angažmana koji je revizija ili uvid u financijske izvještaje.

Sposobnost društva za obavljanje angažmana (Vidjeti točku: 30(a)(ii))

A72. Na sposobnost društva za obavljanje angažmana u skladu s profesionalnim standardima i primjenjivim zakonskim i regulativnim zahtjevima može utjecati sljedeće:

- dostupnost odgovarajućih resursa za obavljanje angažmana;
- mogućnost pristupa informacijama za obavljanje angažmana ili osobama koje pružaju takve informacije;
- jesu li društvo i angažirani tim u stanju ispuniti svoje odgovornosti u odnosu na relevantne etičke zahtjeve.

Primjeri čimbenika koje društvo može razmotriti pri utvrđivanju jesu li dostupni odgovarajući resursi za obavljanje angažmana

- Okolnosti angažmana i rok za izvješćivanje.

¹¹ MRevS 220 (izmijenjen), točka 23.

¹² MRevS 300, *Planiranje revizije financijskih izvještaja*, točka 13(b)

<ul style="list-style-type: none"> ● Raspoloživost pojedinaca s odgovarajućim kompetencijama i sposobnostima, uključujući dovoljno vremena, za obavljanje angažmana. To uključuje: <ul style="list-style-type: none"> ○ pojedince koji trebaju preuzeti opću odgovornost za usmjeravanje i nadziranje angažmana; ○ pojedince koji poznaju relevantnu industriju ili osnovno predmetno pitanje ili kriterije koji će se primjenjivati u pripremi informacija o predmetnom pitanju i iskustva s relevantnim regulativnim zahtjevima ili zahtjevima za izvješćivanje; i
<ul style="list-style-type: none"> ○ pojedince za obavljanje revizijskih postupaka na financijskim informacijama komponente u svrhu revizije financijskih izvještaja grupe. ● Dostupnost stručnjaka, ako je potrebno. ● Ako je potreban pregled kvalitete angažmana, postoji li dostupan pojedinac koji ispunjava zahtjeve prihvatljivosti u skladu s MSUK-om 2. ● Potreba za tehnološkim resursima, na primjer, za IT aplikacijama koje angažiranom timu omogućuju obavljanje postupaka na podacima subjekta. ● Potreba za intelektualnim resursima, na primjer, posebni priručnici za metodologiju, industriju ili pojedina predmetna pitanja ili pristup izvorima informacija.

Financijski i operativni prioriteti društva (Vidjeti točku: 30(b))

- A73. Financijski prioriteti mogu biti usmjereni na profitabilnost društva, a naknade dobivene za obavljanje angažmana utječu na financijska sredstva društva. Operativni prioriteti mogu uključivati fokusiranje na strateška područja, kao što su rast tržišnog udjela društva, specijalizaciju za neku industriju ili nove ponude usluga. Mogu postojati okolnosti kad je društvo zadovoljno ponuđenom naknadom za angažman, ali nije primjereno da društvo prihvati ili nastavi angažman ili odnos s klijentom (npr. kad klijent nema integritet i etičke vrijednosti).
- A74. Mogu postojati i druge okolnosti kad ponuđena naknada za angažman nije dovoljna s obzirom na vrstu i okolnosti angažmana, a to može umanjiti sposobnost društva za obavljanje angažmana u skladu s profesionalnim standardima i primjenjivim zakonskim i regulativnim zahtjevima. Kodeks IESBA-e uređuje naknade i druge vrste naknada, uključujući okolnosti koje mogu dovesti do prijetnje pridržavanju temeljnog načela profesionalne kompetentnosti i dužne pažnje ako je ponuđena naknada za angažman preniska.

Obavljanje angažmana

Odgovornosti angažiranog tima i usmjeravanje, nadziranje i pregledavanje (Vidjeti točke: 31(a) i 31(b))

A75. Profesionalni standardi ili primjenjivi zakonski i regulativni zahtjevi mogu uključivati posebne odredbe o ukupnoj odgovornosti angažiranog partnera. Na primjer, MRevS 220 (izmijenjen) uređuje opću odgovornost angažiranog partnera za upravljanje angažmanom i postizanje kvalitete angažmana te za dostatnu i primjerenu uključenost tijekom cijelog angažmana, uključujući odgovornost za primjereno usmjeravanje i nadziranje angažiranog tima i pregledavanje njihova rada.

A76. Primjeri usmjeravanja, nadziranja i pregledavanja

- Usmjeravanje i nadziranje angažiranog timom mogu uključivati:
  - praćenje napretka angažmana;
  - uzimanje u obzir sljedećeg u odnosu na članove angažiranog tima:
    - razumiju li upute koje su im dane; i
    - obavljaju li posao u skladu s planiranim pristupom angažmanu;
  - rješavanje pitanja koja se pojavljuju tijekom angažmana, uzimajući u obzir njihovu značajnost i primjerenu izmjenu planiranog pristupa; i
  - identificiranje pitanja za konzultiranje ili razmatranje od strane iskusnijih članova angažiranog tima tijekom angažmana.
- Pregled obavljenog posla može uključivati razmatranje pitanja:
  - je li rad je obavljen u skladu s politikama ili postupcima društva, profesionalnim standardima i primjenjivim zakonskim i regulativnim zahtjevima;
  - jesu li postavljena značajna pitanja za daljnje razmatranje;
  - jesu li provedene primjerene konzultacije i jesu li zaključci koji iz toga proizlaze dokumentirani i implementirani;
  - je li potrebno izmijeniti vrstu, vremenski raspored i opseg planiranog posla;
  - podupire li obavljeni rad donesene zaključke i je li primjereno dokumentiran;
  - jesu li dokazi prikupljeni za angažman s izražavanjem uvjerenja

- dostatni i primjereni kao osnova za izvješće; i
- jesu li ostvareni ciljevi postupaka u angažmanu.

A77. U nekim okolnostima društvo može koristiti osoblje iz centra za isporuku usluga u društvu ili pojedince iz centra za isporuku usluga u drugom društvu mreže za obavljanje postupaka u angažmanu (tj. osoblje ili drugi pojedinci uključeni su u angažirani tim). U takvim okolnostima politike ili postupci društva mogu se posebno baviti usmjeravanjem i nadziranjem pojedinaca i pregledavanjem njihova rada, kao što su pitanja o tome:

- koji se aspekti angažmana mogu dodijeliti pojedincima u centru za isporuku usluga;
- kako se od angažiranog partnera, ili njegovog zastupnika, očekuje da usmjerava, nadzire i pregledava rad pojedinaca u centru za isporuku usluga;
- postoje li protokoli za komunikaciju između angažiranog tima i pojedinaca u centru za isporuku usluga.

Profesionalna prosudba i profesionalni skepticizam (Vidjeti točku: 31(c))

A78. Profesionalni skepticizam podržava kvalitetu prosudbi donesenih o angažmanu s izražavanjem uvjerenja te, kroz ove prosudbe, ukupnu učinkovitost angažiranog tima u obavljanju angažmana s izražavanjem uvjerenja. Ostale objave IAASB-a mogu uređivati korištenje profesionalne prosudbe ili profesionalnog skepticizma na razini angažmana. Na primjer, MRevS 220 (izmijenjen)¹³ sadrži primjere prepreka za ostvarivanje profesionalnog skepticizma na razini angažmana, nesvjesne pristranosti revizora koje mogu ometati korištenje profesionalnog skepticizma i moguće mjere koje angažirani tim može poduzeti kako bi ublažio takve prepreke.

Konzultiranje (Vidjeti točku: 31(d))

A79. Konzultiranje obično uključuje raspravu na primjerenom profesionalnom razini, s pojedincima unutar ili izvan društva koji imaju specijalizirano stručno znanje, o složenim ili prijepornim pitanjima. Okruženje koje naglašava važnost i korist od konzultiranja te ohrabruje angažirane timove na konzultiranje može doprinijeti podupiranju kulture koja pokazuje predanost kvaliteti.

---

¹³ MRevS 220 (izmijenjen), točke A34– A36

- A80. Društvo može odrediti složena ili prijeporna pitanja o kojima je potrebno konzultiranje ili angažirani tim može utvrditi pitanja koja zahtijevaju konzultiranje. Društvo također može odrediti način na koji se zaključci usuglašavaju i implementiraju.
- A81. MRevS 220 (izmijenjen)¹⁴ uključuje zahtjeve za angažiranog partnera koji se odnose na konzultiranje.

Razlike u mišljenjima (Vidjeti točku: 31(e))

- A82. Društvo može ohrabrivati utvrđivanje razlika u mišljenjima u ranoj fazi i može odrediti korake koje treba poduzeti u postavljanju i rješavanju tih pitanja, uključujući način na koji se pitanje treba razriješiti te način na koji bi se povezani zaključci trebali implementirati i dokumentirati. U nekim okolnostima rješavanje razlika u mišljenju može se postići konzultiranjem s drugim praktičarom ili društvom ili profesionalnim ili regulativnim tijelom.

Dokumentacija angažmana (Vidjeti točku: 31(f))

- A83. Zakonom, regulativom ili profesionalnim standardima mogu se propisati rokovi do kojih treba dovršiti sastavljanje konačnih spisa angažmana za određene vrste angažmana. Ako takvi rokovi nisu propisani zakonom ili regulativom, društvo može odrediti rok. U slučaju angažmana koji se obavljaju u skladu s MRevS-ovima ili MSIU-ovima, odgovarajući rok u kojem se dovršava sastavljanje konačnog spisa angažmana obično nije duži od 60 dana od datuma izvješća o angažmanu.
- A84. Čuvanje i održavanje dokumentacije o angažmanu može uključivati upravljanje sigurnom pohranom, integritetom, mogućnošću pristupa ili dohvata osnovnih podataka i povezane tehnologije. Čuvanje i održavanje dokumentacije o angažmanu može uključivati korištenje IT aplikacija. Integritet dokumentacije o angažmanu može biti ugrožen ako je dokumentacija izmijenjena, dopunjena ili izbrisana bez odobrenja za to ili ako je trajno izgubljena ili oštećena.
- A85. Zakonom, regulativom ili profesionalnim standardima mogu se propisati rokovi čuvanja dokumentacije o angažmanu. Ako rokovi čuvanja nisu propisani, društvo može razmotriti vrstu angažmana koje je društvo obavilo i okolnosti društva, uključujući i to je li potrebna dokumentacija o angažmanu kako bi se osigurala evidencija o pitanjima od trajnog značaja za buduće angažmane. U slučaju

---

¹⁴ MRevS 220 (izmijenjen), točka 35

angažmana koji se obavljaju u skladu s MrevS-ovima ili MSIU-ovima, razdoblje čuvanja obično nije kraće od pet godina od datuma izvješća o angažmanu ili, ako je kasnije, datuma revizorovog izvješća o financijskim izvještajima grupe, ako je primjenjivo.

Resursi (Vidjeti točku: 32)

A86. Komponente resursa uključuju:

- ljudske resurse,
- tehnološke resurse, na primjer, IT aplikacije,
- intelektualne resurse, na primjer, pisane politike ili postupke, metodologiju ili vodiče.

Financijski resursi također su relevantni za sustav upravljanja kvalitetom jer su potrebni za dobivanje, razvoj i održavanje ljudskih resursa, tehnoloških resursa i intelektualnih resursa društva. S obzirom na to da menadžment snažno utječe na upravljanje financijskim sredstvima i raspodjelu financijskih sredstava, ciljevi kvalitete u upravljanju i poslovođstvu, kao što su ciljevi koji se odnose na financijske i operativne prioritete, odnose se na financijska sredstva.

A87. Resursi mogu biti interni u odnosu na društvo ili se mogu pribaviti izvana iz mreže društva, drugog društva mreže ili od pružatelja usluga. Resursi se mogu koristiti u obavljanju aktivnosti unutar sustava društva za upravljanje kvalitetom ili u obavljanju angažmana kao dio funkcioniranja sustava za upravljanje kvalitetom. U okolnostima kad se resurs dobiva iz mreže društva ili drugog društva mreže, točke 48–52 dio su reakcija koje je društvo oblikovalo i implementiralo u postizanju ciljeva u ovoj komponenti.

Ljudski resursi

Zapošljavanje, razvoj i zadržavanje osoblja te kompetencije i sposobnosti osoblja (Vidjeti točke: 32(a), 32(d))

A88. Kompetencija je sposobnost pojedinca za obavljanje uloge i nadilazi poznavanje načela, standarda, koncepata, činjenica i postupaka; to je integracija i primjena stručne kompetencije, profesionalnih vještina i profesionalne etike, vrijednosti i stavova. Kompetencija se može razviti različitim metodama, uključujući stručno obrazovanje, stalni profesionalni razvoj, osposobljavanje, radno iskustvo ili treniranje manje iskusnih članova angažiranog tima od strane iskusnijih članova angažiranog tima.

A89. Zakonom, regulativom ili profesionalnim standardima mogu se uspostaviti zahtjevi koji se odnose na kompetentnost i sposobnosti, kao što su zahtjevi za profesionalno licenciranje angažiranih partnera, uključujući zahtjeve u pogledu njihovog profesionalnog obrazovanja i stalnog profesionalnog razvoja.

A90. *Primjeri politika ili postupaka koji se odnose na zapošljavanje, razvoj i zadržavanje osoblja*

Politike ili postupci koje je društvo oblikovalo i implementiralo u vezi sa zapošljavanjem, razvojem i zadržavanjem osoblja mogu se odnositi na:

- zapošljavanje pojedinaca koji imaju ili su u stanju razviti odgovarajuću kompetenciju;
- programe osposobljavanja usmjerene na razvoj kompetencija osoblja i stalno stručno usavršavanje;
- mehanizme ocjenjivanja koji se provode u odgovarajućim intervalima i uključuju područja kompetencija i druge mjere uspješnosti;
- naknade, promociju i druge poticaje za svo osoblje, uključujući angažirane partnere i pojedince kojima su dodijeljene uloge i odgovornosti povezane sa sustavom upravljanja kvalitetom u društvu.

Predanost osoblja kvaliteti te odgovornost i priznanje za predanost kvaliteti (Vidjeti točku: 32(b))

A91. Pravovremena ocjenjivanja i povratne informacije pomažu u podržavanju i promicanju stalnog razvoja kompetencija osoblja. Mogu se koristiti manje formalne metode ocjenjivanja i povratne informacije, primjerice u slučaju društva s manjim brojem osoblja.

A92. Pozitivne radnje ili ponašanja koja pokazuje osoblje mogu se priznati na različite načine, kao što su naknade, promocije ili drugi poticaji. U nekim okolnostima mogu biti primjereni jednostavni ili neformalni poticaji koji se ne temelje na novčanim nagradama.

A93. Način na koji društvo drži osoblje odgovornim za radnje ili ponašanja koja negativno utječu na kvalitetu, kao što je nepokazivanje predanosti kvaliteti, razvoju i održavanju kompetencija za obavljanje svoje uloge ili implementaciju oblikovane reakcije društva, može ovisiti o vrsti radnje ili ponašanja, uključujući njihovu ozbiljnost i učestalost pojavljivanja. Mjere koje društvo može poduzeti

kad osoblje pokazuje radnje ili ponašanja koja negativno utječu na kvalitetu mogu uključivati:

- osposobljavanje ili drugi profesionalni razvoj,
- razmatranje učinka pitanja na ocjenjivanje, naknadu, promociju ili druge poticaje uključenim osobama,
- stegovne mjere, ako je primjereno.

Pojedinci koji su uključeni iz vanjskih izvora (Vidjeti točku: 32(c))

A94. Profesionalni standardi mogu uključivati odgovornosti angažiranog partnera za primjerenost resursa. Na primjer, MRevS 220 (izmijenjen)¹⁵ uređuje odgovornost angažiranog partnera za utvrđivanje jesu li dostatni i primjereni resursi za obavljanje angažmana dodijeljeni ili pravodobno stavljeni na raspolaganje angažiranom timu u skladu s politikama ili postupcima društva.

Članovi angažiranog tima dodijeljeni svakom angažmanu (Vidjeti točku: 32(d))

A95. Članovi angažiranog tima mogu biti dodijeljeni angažmanima od strane:

- društva, uključujući dodjeljivanje osoblja iz centra za isporuku usluga u društvu;
- mreže društva ili drugog društva mreže kad društvo koristi pojedince iz mreže društva ili drugog društva mreže za obavljanje postupaka na angažmanu (npr. revizor komponente ili centar mreže za isporuku usluga ili drugog društva mreže);
- pružatelja usluga kad društvo koristi pojedince od pružatelja usluga za obavljanje postupaka u angažmanu (npr. revizor komponente iz društva koje nije unutar mreže društva).

A96. MRevS 220 (izmijenjen)¹⁶ uređuje odgovornost angažiranog partnera za utvrđivanje imaju li članovi angažiranog tima te vanjski stručnjaci revizora i interni revizori koji pružaju izravnu pomoć koji nisu dio angažiranog tima zajedno primjerene kompetencije i sposobnosti, uključujući dovoljno vremena, za obavljanje angažmana. MRevS 600¹⁷ proširuje način na koji se MRevS 220

---

¹⁵ MRevS 220 (izmijenjen), točka 25.

¹⁶ MRevS 220 (izmijenjen), točka 26.

¹⁷ MRevS 600, *Posebna razmatranja – revizije finansijskih izvještaja grupe (uključujući rad revizora komponenti)*, točka 19.

(izmijenjen) primjenjuje u vezi s revizijom financijskih izvještaja grupe. Reakcije koje je društvo oblikovalo i implementiralo kako bi riješilo problem kompetentnosti i sposobnosti članova angažiranog tima koji su dodijeljeni angažmanu mogu uključivati politike ili postupke koji se odnose na:

- informacije koje angažirani partner može pribaviti i čimbenike koje treba razmotriti pri utvrđivanju imaju li članovi angažiranog tima dodijeljeni angažmanu, uključujući one koje dodjeljuje mreža društva, drugo društvo mreže ili pružatelj usluga, kompetencije i sposobnosti za obavljanje angažmana;
- način razrješavanja dvojbi u pogledu kompetencija i sposobnosti članova angažiranog tima, posebno onih koje dodjeljuje mreža društva, drugo društvo mreže ili pružatelj usluga.

A97. Zahtjevi iz točaka 48 – 52 primjenjuju se i onda kad se pojedinci iz mreže društva ili drugog društva mreže koriste u angažmanu, uključujući revizore komponenti (vidjeti, na primjer, točku A179).

Tehnološki resursi (Vidjeti točku: 32(f))

A98. Tehnološki resursi, koji su obično IT aplikacije, dio su IT okruženja društva. IT okruženje društva također uključuje podržavajuću IT infrastrukturu i IT procese i ljudske resurse uključene u te procese:

- IT aplikacija je program ili skup programa koji je oblikovan za obavljanje određene funkcije izravno za korisnika ili, u nekim slučajevima, za drugi aplikacijski program;
- IT infrastruktura sastoji se od IT mreže, operativnih sustava i baza podataka te s njima povezanog hardvera i softvera;
- IT procesi su procesi društva za upravljanje pristupom IT okruženju, upravljanje promjenama programa ili promjenama IT okruženja i upravljanje IT operacijama, što uključuje monitoring IT okruženja.

A99. Tehnološki resurs može služiti višestrukim svrhama unutar društva, a neke svrhe mogu biti nepovezane sa sustavom upravljanja kvalitetom. Tehnološki resursi koji su relevantni za potrebe ovog MSUK-a su:

- tehnološki resursi koji se izravno koriste u oblikovanju, implementaciji ili upravljanju sustavom društva za upravljanje kvalitetom;
- tehnološki resursi koje izravno koriste angažirani timovi u obavljanju

angažmana;

- tehnološki resursi koji su ključni za omogućavanje učinkovitog rada gore navedenog, kao što su, u vezi s IT aplikacijom, IT infrastruktura i IT procesi koji podržavaju tu IT aplikaciju.

Primjeri prilagodljivosti veličini koji pokazuju kako tehnološki resursi koji su relevantni za potrebe ovog MSUK-a mogu biti različiti

- U manje složenom društvu tehnološki resursi mogu obuhvaćati komercijalnu IT aplikaciju koju koriste angažirani timovi, a koja je kupljena od pružatelja usluga. IT procesi koji podržavaju rad IT aplikacije također mogu biti relevantni, iako mogu biti jednostavni (npr. procesi za odobravanje pristupa IT aplikaciji i obradu ažuriranja IT aplikacije).
- U složenijem društvu tehnološki resursi mogu biti složeniji i mogu obuhvaćati:
  - Više IT aplikacija, uključujući korisniku prilagođene aplikacije ili aplikacije koje je razvila mreža društva, kao što su:
    - IT aplikacije koje koriste angažirani timovi (npr. softver za angažman i automatizirani alati za reviziju);
    - IT aplikacije koje je društvo razvilo i koristi za upravljanje aspektima sustava za upravljanje kvalitetom (npr. IT aplikacije za praćenje neovisnosti ili dodjeljivanje osoblja angažmanima).
  - IT procesi koji podržavaju funkcioniranje ovih IT aplikacija, uključujući pojedince koji su odgovorni za upravljanje IT infrastrukturom i IT procesima i procesi društva za upravljanje promjenama programa za IT aplikacije.

A100. Društvo može razmotriti sljedeća pitanja kod pribavljanja, razvoja, implementacije i održavanja IT aplikacije:

- unosi podataka su potpuni i primjereni;
- povjerljivost podataka je sačuvana;
- IT aplikacija radi kako je oblikovana i postiže svrhu za koju je namijenjena;

- izlazni podaci IT aplikacije postižu svrhu za koju će se koristiti;
- opće IT kontrole koje su nužne za održavanje stalnog rada oblikovane IT aplikacije su primjerene;
- potreba za specijaliziranim vještinama za učinkovito korištenje IT aplikacije, uključujući osposobljavanje pojedinaca koji će koristiti IT aplikaciju;
- potreba za razvojem postupaka koji određuju način funkcioniranja IT aplikacije.

A101. Društvo može izričito zabraniti korištenje IT aplikacija ili značajki IT aplikacija sve dok se ne utvrdi da funkcioniraju na primjeren način i da ih je društvo odobrilo za korištenje. Alternativno, društvo može uspostaviti politike ili postupke za rješavanje okolnosti kad angažirani tim koristi IT aplikaciju koju društvo nije odobrilo. Takve politike ili postupci mogu zahtijevati od angažiranog tima da utvrdi je li IT aplikacija primjerena za korištenje prije nego što je počne koristiti na angažmanu, uzimajući u obzir pitanja iz točke A100. MRevS 220 (izmijenjen)¹⁸ uređuje odgovornosti angažiranog partnera za resurse angažmana.

Intelektualni resursi (Vidjeti točku: 32(g))

A102. Intelektualni resursi uključuju informacije koje društvo koristi kako bi omogućilo rad sustava za upravljanje kvalitetom i promicalo dosljednost u obavljanju angažmana.

Primjeri intelektualnih resursa

Pisana pravila ili postupci, metodologija, priručnici specifični za industriju ili predmetno pitanje, računovodstveni priručnici, standardizirana dokumentacija ili pristup izvorima informacija (npr. pretplate na internetske stranice koje daju detaljne informacije o subjektima ili druge informacije koje se obično koriste u obavljanju angažmana).

A103. Intelektualni resursi mogu biti dostupni putem tehnoloških resursa, na primjer, metodologija društva može biti ugrađena u IT aplikaciju koja olakšava planiranje i obavljanje angažmana.

¹⁸ MRevS 220 (izmijenjen), točke 25 – 28.

Korištenje tehnoloških i intelektualnih resursa (Vidjeti točku: 32(f)–32(g))

A104. Društvo može uspostaviti politike ili postupke u vezi s korištenjem tehnoloških i intelektualnih resursa društva. Takve politike ili postupci mogu:

- zahtijevati korištenje određenih IT aplikacija ili intelektualnih resursa u obavljanju angažmana ili u vezi s drugim aspektima angažmana, kao što je arhiviranje datoteke angažmana;
- specificirati kvalifikacije ili iskustvo koje pojedinci trebaju imati za korištenje resursa, uključujući potrebu za stručnjakom ili osposobljavanjem, na primjer, društvo može specificirati kvalifikacije ili stručnost koja je potrebna za korištenje IT aplikacije koja analizira podatke, s obzirom na to da će možda biti potrebne specijalizirane vještine za tumačenje rezultata;
- specificirati odgovornosti angažiranog partnera u vezi s korištenjem tehnoloških i intelektualnih resursa;
- odrediti način na koji će se koristiti tehnološki ili intelektualni resursi, uključujući način na koji pojedinci trebaju biti u interakciji s IT aplikacijom ili način korištenja određenog intelektualnog resursa te dostupnost podrške ili pomoći u korištenju tehnološkog ili intelektualnog resursa.

Pružatelji usluga (Vidjeti točku: 16(v), 32(h))

A105. U nekim okolnostima društvo može koristiti resurse koje daje pružatelj usluga, posebno u okolnostima kad društvo interno nema pristup odgovarajućim resursima. Bez obzira na to što društvo može koristiti resurse pružatelja usluga, društvo ostaje odgovorno za svoj sustav upravljanja kvalitetom.

Primjeri resursa od davatelja usluga

- Pojedinci angažirani na obavljanju monitoring aktivnosti društva ili pregledima kvalitete angažmana ili za konzultiranje o stručnim pitanjima.
- Komercijalna IT aplikacija koja se koristi za obavljanje revizijskih angažmana.
- Pojedinci koji obavljaju postupke na angažmanima društva, na primjer, revizori komponenti iz drugih društava koja nisu iz mreže društva ili pojedinci angažirani za prisustvovanje brojanju u sklopu fizičke inventuri

na udaljenoj lokaciji.

- Vanjski stručnjak revizora kojeg društvo koristi za pomoć angažiranom timu u pribavljanju revizijskih dokaza.

A106. Pri identificiranju i procjeni rizika kvalitete društvo je dužno razumjeti stanja, događaje, okolnosti, mjere ili izostanak mjera koji može negativno utjecati na postizanje ciljeva kvalitete, što uključuje stanja, događaje, okolnosti, mjere ili izostanke mjera koje se odnose na pružatelje usluga. Pritom društvo može razmotriti vrstu resursa koju pružaju pružatelji usluga, način i opseg u kojem će ih društvo koristiti te opće značajke pružatelja usluga kojeg društvo koristi (npr. različite vrste drugih društava za profesionalne usluge koja se koriste) kako bi identificiralo i procijenilo rizike kvalitete povezane s korištenjem takvih resursa.

A107. Pri utvrđivanju je li resurs od pružatelja usluga primjeren za korištenje u sustavu društva za upravljanje kvalitetom ili u obavljanju angažmana, društvo može dobiti informacije o pružatelju usluga i resursu koji pruža iz više izvora. Pitanja koja društvo može razmotriti uključuju:

- Povezani cilj kvalitete i rizici kvalitete. Na primjer, u slučaju metodologije od pružatelja usluga mogu postojati rizici kvalitete povezani s ciljem kvalitete iz točke 32(g), kao što je rizik kvalitete da pružatelj usluga ne ažurira metodologiju kako bi odražavala promjene profesionalnih standarda i primjenjivih zakonskih i regulativnih zahtjeva.
- Vrsta i opseg resursa te uvjeti usluge (npr. u vezi s nekom IT aplikacijom, koliko često će se pružati ažuriranja, ograničenja u korištenju IT aplikacije i način na koji pružatelj usluga rješava pitanje povjerljivosti podataka).
- U kojoj se mjeri resurs koristi u cijelom društvu, način na koji će društvo koristiti resurs i je li prikladan za tu svrhu.
- Opseg prilagodbe resursa za društvo.
- Prethodno korištenje pružatelja usluge od strane društva.
- Iskustvo pružatelja usluga u industriji i njegov ugled na tržištu.

A108. Društvo može biti odgovorno za poduzimanje daljnjih radnji u korištenju resursa od pružatelja usluga kako bi resurs učinkovito funkcionirao. Na primjer, društvo će možda morati dostaviti informacije pružatelju usluga kako bi resurs mogao učinkovito funkcionirati ili, u vezi s IT aplikacijom, društvo će možda morati

imati uspostavljenu prateću IT infrastrukturu i IT procese.

Informacije i komunikacija (Vidjeti točku: 33)

A109. Dobivanje, generiranje ili komuniciranje informacija općenito je kontinuirani proces koji uključuje svo osoblje i obuhvaća širenje informacija unutar društva i eksterno. Informacije i komunikacija su prožimajuće za sve komponente sustava upravljanja kvalitetom.

Informacijski sustav društva (Vidjeti točku: 33(a))

A110. Pouzdane i relevantne informacije uključuju informacije koje su točne, potpune, pravodobne i valjane kako bi se omogućilo pravilno funkcioniranje sustava društva za upravljanje kvalitetom i poduprle odluke o sustavu upravljanja kvalitetom.

A111. Informacijski sustav može uključivati uporabu ručnih ili IT elemenata koji utječu na način na koji se informacije identificiraju, obuhvaćaju, obrađuju, održavaju i komuniciraju. Postupci za identifikaciju, obuhvaćanje, obradu, održavanje i komuniciranje informacija mogu se provoditi putem IT aplikacija, a u nekim slučajevima mogu biti ugrađeni unutar reakcija društva za druge komponente. Povrh toga, digitalni zapisi mogu zamijeniti ili dopuniti fizičke zapise.

Primjer prilagodljivosti veličini koji pokazuje kako informacijski sustav može biti oblikovan u manje složenom društvu

Manje složenim društvima s manje osoblja i izravnim sudjelovanjem vodstva možda neće biti potrebne rigorozne politike i postupci kojima se određuje način na koji bi informacije trebalo identificirati, obuhvatiti, obraditi i održavati.

Komunikacija unutar društva (Vidjeti točke: 33(b), 33(c))

A112. Društvo može uspostaviti i provesti odgovornost osoblja i angažiranih timova za razmjenu informacija s društvom i međusobno uspostavljanjem komunikacijskih kanala kako bi se olakšala komunikacija u cijelom društvu.

Primjeri komunikacije između društva, osoblja i angažiranih timova

- Društvo komunicira odgovornost za implementaciju reakcija društva osoblju i angažiranim timovima.

- Društvo komunicira promjene u sustavu upravljanja kvalitetom osoblju i angažiranim timovima, u mjeri u kojoj su promjene relevantne za njihove odgovornosti i omogućuje osoblju i angažiranim timovima poduzimanje brzih i primjerenih mjera u skladu sa njihovim odgovornostima.
- Društvo komunicira informacije koje se dobivaju tijekom procesa društva za prihvaćanje i nastavljanje koje su relevantne za angažirane timove u planiranju i obavljanju angažmana.
- Angažirani timovi komuniciraju društvu informacije o:
  - klijentu koje su dobivene tijekom obavljanja angažmana koje bi možda uzrokovale da društvo odbije odnos s klijentom ili određeni angažman da su te informacije bile poznate prije prihvaćanja ili nastavljanja odnosa s klijentom ili određenog angažmana;
  - funkcioniranju reakcija društva (npr. zabrinutost u vezi s procesima društva za dodjelu osoblja angažmanima), što u nekim slučajevima može ukazivati na nedostatak u sustavu društva za upravljanje kvalitetom.

- Angažirani timovi dostavljaju informacije pregledavatelju kvalitete angažmana ili pojedincima koji pružaju konzultacije.
- Angažirani timovi za grupe komuniciraju pitanja revizorima komponenti u skladu s politikama ili postupcima društva, uključujući pitanja povezana s upravljanjem kvalitetom na razini angažmana.
- Pojedinac/pojedinci kojima je dodijeljena operativna odgovornost za usklađenost sa zahtjevima neovisnosti komuniciraju relevantnom osoblju i angažiranim timovima promjene u zahtjevima za neovisnost i politikama ili postupcima društva za razrješavanje takvih promjena.

Komunikacija s vanjskim stranama

Komunikacija s mrežom ili unutar mreže društva i pružateljima usluga (Vidjeti točku: 33(d)(i))

A113. Povrh toga što društvo komunicira informacije mreži društva ili unutar mreže ili pružatelju usluga, društvo će možda morati dobiti informacije od mreže, društva mreže ili pružatelja usluga koje podržavaju društvo u oblikovanju, implementaciji

i funkcioniranju svog sustava upravljanja kvalitetom.

Primjer informacija koje je društvo dobilo iz svoje mreže

Društvo dobiva informacije od mreže ili drugih društava mreže o klijentima drugih društava mreže, gdje postoje zahtjevi za neovisnost koji utječu na društvo.

Komunikacija s drugima izvan društva (Vidjeti točku: 33(d)(ii))

A114. Primjeri kad zakon, regulativa ili profesionalni standardi mogu zahtijevati od društva dostavljanje informacija vanjskim stranama

- Društvo postaje svjesno nepridržavanja zakona i regulative od strane klijenta, a relevantni etički zahtjevi zahtijevaju od društva da prijavi nepridržavanje zakona i regulative odgovarajućem tijelu izvan klijenta ili da razmotri je li takvo izvješćivanje primjerena radnja u danim okolnostima.
- Zakon ili regulativa od društva zahtijeva objavljivanje izvješća o transparentnosti i specificira vrste informacija koje je potrebno uključiti u izvješće o transparentnosti.
- Zakonom ili regulativom o vrijednosnim papirima od društva se zahtijeva komuniciranje određenih pitanja onima koji su zaduženi za upravljanje.

A115. U nekim slučajevima, zakon ili regulativa mogu zabraniti društvu vanjsko komuniciranje informacija povezanih sa svojim sustavom upravljanja kvalitetom.

Primjeri kad društvu može biti zabranjeno vanjsko komuniciranje informacija

- Zakon ili regulativa o privatnosti ili tajnosti zabranjuje otkrivanje određenih informacija.
- Zakon, regulativa ili relevantni etički zahtjevi uključuju odredbe koje se odnose na obvezu povjerljivosti.

Određene reakcije (Vidjeti točku: 34)

A116. Određene reakcije mogu se odnositi na višestruke rizike kvalitete povezane s više od jednog cilja kvalitete u različitim komponentama. Na primjer, politikama ili

postupcima za pritužbe i prigovore mogu se riješiti rizici kvalitete povezani s ciljevima kvalitete u resursima (npr. predanost osoblja kvaliteti), relevantnim etičkim zahtjevima te upravljanjem i poslovođstvom. Određene reakcije same za sebe nisu dovoljne za postizanje ciljeva sustava upravljanja kvalitetom.

Relevantni etički zahtjevi (Vidjeti točku: 34(a))

A117. Relevantni etički zahtjevi mogu sadržavati odredbe o utvrđivanju i ocjenjivanju prijetnji i načinu na koji se one trebaju rješavati. Na primjer, Kodeks IESBA-e sadrži konceptualni okvir za tu svrhu i pri primjeni konceptualnog okvira zahtjeva da društvo koristi test razumne i informirane treće strane.

A118. Relevantni etički zahtjevi mogu odrediti način na koji je društvo dužno reagirati na povredu. Na primjer, Kodeks IESBA-e utvrđuje zahtjeve za društvo u slučaju povrede Kodeksa IESBA-e i uključuje posebne zahtjeve za povrede Međunarodnih standarda neovisnosti, što uključuje zahtjeve za komunikaciju s vanjskim stranama.

A119. Pitanja koja društvo može riješiti u vezi s kršenjem relevantnih etičkih zahtjeva uključuju:

- komuniciranje povrede relevantnih etičkih zahtjeva odgovarajućem osoblju;
- ocjenu značajnosti povrede i njezina učinka na usklađenost s relevantnim etičkim zahtjevima;
- mjere koje treba poduzeti kako bi se na zadovoljavajući način riješile posljedice povrede, uključujući da se takve radnje poduzmu što je prije moguće;
- utvrđivanje hoće li prijaviti povredu vanjskim stranama, kao što su one zadužene za upravljanje subjektom na koji se povreda odnosi ili vanjskim nadzornom tijelu; i
- utvrđivanje odgovarajućih radnji koje treba poduzeti u odnosu na pojedince odgovorne za povredu.

Žalbe i prigovori (Vidjeti točku: 34(c))

A120. Uspostavljanje politika ili postupaka za rješavanje žalbi i prigovora može pomoći društvu u sprečavanju izdavanja izvješća o angažmanu koja nisu primjerena. Također može pomoći društvu u:

- identificiranju i postupanju s pojedincima, uključujući poslovođstvo, koji

ne djeluju ili se ne ponašaju na način koji pokazuje predanost kvaliteti i podržavanju predanosti društva kvaliteti; ili

- identificiranju nedostataka u sustavu upravljanja kvalitetom.

A121. Žalbe i prigovore može podnijeti osoblje ili druge osobe izvan društva (npr. klijenti, revizori komponenti ili pojedinci unutar mreže društva).

Informacije koje postanu poznate nakon prihvaćanja ili nastavljanja odnosa s klijentom ili određenog angažmana (Vidjeti točku: 34(d))

A122. Informacije koje postanu poznate nakon prihvaćanja ili nastavljanja odnosa s klijentom ili određenog angažmana:

- mogle su postojati u vrijeme odluke društva o prihvaćanju ili nastavljanju odnosa s klijentom ili određenog angažmana i društvo nije bilo upoznato s takvim informacijama;
- odnose se na nove informacije koje su nastale nakon odluke o prihvaćanju ili nastavljanju odnosa s klijentom ili određenog angažmana.

Primjeri pitanja koja se rješavaju u politikama ili postupcima društva za okolnosti kad informacije postanu poznate nakon prihvaćanja ili nastavljanja odnosa s klijentom ili određenog angažmana koje su mogle utjecati na odluku društva o prihvaćanju ili nastavljanju odnosa s klijentom ili određenog angažmana

- Konzultiranje unutar društva ili s pravnim savjetnikom.
  - Razmatranje o tome postoji li profesionalni, zakonski ili regulativni zahtjev da društvo nastavi s angažmanom.
  - Rasprava s odgovarajućom razinom klijentovog menadžmenta i onima koji su zaduženi za upravljanje ili stranom koja angažira o mjeri koje društvo može poduzeti na temelju relevantnih činjenica i okolnosti.
-
- Kad se utvrdi da je povlačenje iz angažmana odgovarajuća mjera:
    - informiranje klijentovog menadžmenta i onih koji su zaduženi za upravljanje ili strane koja angažira o odluci i razlozima povlačenja;
    - razmatranje o tome postoji li profesionalni, zakonski ili regulativni zahtjev da društvo prijavi regulativnim tijelima povlačenje iz angažmana ili iz angažmana i odnosa s klijentom, zajedno s razlozima povlačenja.

A123. U nekim okolnostima, zakon ili regulativa jurisdikcije može nametnuti društvu obvezu prihvaćanja ili nastavljanja angažmana s klijentom, ili u slučaju javnog sektora, društvo može biti imenovano na temelju zakonskih odredbi.

Primjer pitanja koja se rješavaju u politikama ili postupcima društva u okolnostima kad je društvo obvezno prihvatiti ili nastaviti angažman ili se društvo ne može povući iz angažmana, a društvo je svjesno informacija koje bi uzrokovale da društvo odbije ili prekine angažman.

- Društvo razmatra učinak informacija na obavljanje angažmana.
- Društvo komunicira informacije angažiranom partneru i traži od angažiranog partnera da poveća opseg i učestalost usmjeravanja i nadziranja članova angažiranog tima i pregleda njihovog rada.
- Društvo dodjeljuje iskusnije osoblje angažmanu.
- Društvo određuje da je potrebno provesti pregled kvalitete angažmana.

Komunikacija s vanjskim stranama (Vidjeti točku: 34(e))

A124. Sposobnost društva da zadrži povjerenje dionika u kvalitetu svojih angažmana može se poboljšati relevantnom, pouzdanom i transparentnom komunikacijom društva o aktivnostima koje je poduzelo za rješavanje pitanja kvalitete i učinkovitosti tih aktivnosti.

A125. Vanjske strane koje mogu koristiti informacije o sustavu društva za upravljanje kvalitetom i opseg njihova interesa za sustav društva za upravljanje kvalitetom mogu se razlikovati ovisno o vrsti i okolnostima društva i njegovih angažmana.

Primjeri vanjskih strana koje mogu koristiti informacije o sustavu društva za upravljanje kvalitetom

- Menadžment ili osobe zadužene za upravljanje klijenata društva mogu koristiti informacije kako bi utvrdile hoće li imenovati društvo za obavljanje angažmana.
- Vanjska nadzorna tijela su možda iskazala želju da informacije podrže njihove odgovornosti u monitoringu kvalitete angažmana u cijeloj jurisdikciji i razumijevanju rada društava.
- Druga društva koja koriste rad društva u obavljanju angažmana (npr. u vezi s revizijom grupe) možda su zatražila takve informacije.

- Drugi korisnici izvješća o angažmanima društva, kao što su ulagatelji koji u donošenju odluka koriste izvješća o angažmanima, možda su iskazali želju za informacijama.

A126. Informacije o sustavu upravljanja kvalitetom koje se pružaju vanjskim stranama, uključujući informacije koje se dostavljaju osobama zaduženima za upravljanje o tome kako sustav upravljanja kvalitetom podržava dosljedno obavljanje kvalitetnih angažmana, mogu se baviti pitanjima kao što su:

- Vrsta i okolnosti društva, kao što su organizacijska struktura, poslovni model, strategija i operativno okruženje.
- Upravljanje i posloводство društva, kao što je njegova kultura, način na koji pokazuje predanost kvaliteti i dodjeljivanje uloga, odgovornosti i ovlasti u odnosu na sustav upravljanja kvalitetom.
- Način na koji društvo ispunjava svoje odgovornosti u skladu s relevantnim etičkim zahtjevima, uključujući one koji se odnose na neovisnost.
- Čimbenici koji doprinose kvaliteti angažmana, na primjer, takve informacije mogu biti predstavljene u obliku pokazatelja kvalitete angažmana s narativom koji objašnjava pokazatelje.
- Rezultati monitoring aktivnosti društva i vanjskih nadzora te način na koji je društvo otklonilo utvrđene nedostatke ili na drugi način reagira na njih.
- Ocjenjivanje provedeno u skladu s točkama 53–54 o tome pruža li sustav upravljanja kvalitetom društvu razumno uvjerenje da su ciljevi sustava ostvareni i zaključak o tome, uključujući osnovu za prosudbe donesene pri obavljanju ocjenjivanja i zaključivanja.
- Način na koji je društvo reagiralo na novonastala kretanja i promjene u okolnostima društva ili njegovih angažmana, uključujući način na koji je sustav upravljanja kvalitetom prilagođen kako bi reagirao na takve promjene.
- Odnos između društva i mreže, cjelokupna struktura mreže, opis mrežnih zahtjeva i mrežnih usluga, odgovornosti društva i mreže (uključujući da je društvo u konačnici odgovorno za sustav upravljanja kvalitetom) i informacije o ukupnom opsegu i rezultatima monitoring aktivnosti mreže u društvima mreže.

Komunikacija s onima koji su zaduženi za upravljanje (Vidjeti točku: 34(e)(i))

A127. Način na koji se provodi komunikacija s osobama zaduženima za upravljanje (tj. od strane društva ili angažiranog tima) može ovisiti o politikama ili postupcima društva i okolnostima angažmana.

A128. MRevS 260 (izmijenjen) uređuje odgovornost revizora za komunikaciju s zaduženima za upravljanje u reviziji financijskih izvještaja i uređuje revizorovo određivanje odgovarajućih osoba unutar upravljačke strukture subjekta s kojima će komunicirati¹⁹ i komunikacijskog procesa.²⁰ U nekim okolnostima može biti primjereno komunicirati s onima koji su zaduženi za upravljanje subjektima koji nisu izvršeni subjekti (ili pri obavljanju drugih angažmana), na primjer, subjektima koji mogu imati karakteristike javnog interesa ili javne odgovornosti, kao što su:

- Subjekti koji drže znatan iznos imovine u fiducijarnom svojstvu za velik broj dionika, uključujući financijske institucije, kao što su određene banke, osiguravajuća društva i mirovinski fondovi.
- Subjekti s istaknutim javnim profilom ili čiji menadžment ili vlasnici imaju istaknuti javni profil.
- Subjekti s velikim brojem i širokim rasponom dionika.

Razmatranja za javni sektor

A129. Društvo može utvrditi da je primjereno komunicirati onima koji su zaduženi za upravljanje subjektom javnog sektora o načinu na koji sustav društva za upravljanje kvalitetom podržava dosljedno obavljanje kvalitetnih angažmana, uzimajući u obzir veličinu i složenost subjekta javnog sektora, raspon njegovih dionika, vrstu usluga koje pruža, te uloge i odgovornosti onih koji su zaduženi za upravljanje.

Utvrđivanje kada je inače primjereno komunicirati s vanjskim stranama (Vidjeti točku: 34(e)(ii))

A130. Odluka društva o tome kad je primjereno komunicirati s vanjskim stranama o sustavu društva za upravljanje kvalitetom stvar je profesionalne prosudbe i na nju mogu utjecati pitanja kao što su:

- Vrste angažmana koje društvo obavlja i vrste subjekata za koje se takvi angažmani obavljaju.
- Vrsta i okolnosti društva.

---

¹⁹ MRevS 260 (izmijenjen), *Komuniciranje s onima koji su zaduženi za upravljanje*, točke 11–13.

²⁰ MRevS 260 (izmijenjen), točke 18 – 22.

- Vrsta poslovnog okruženja društva, kao što su uobičajena poslovna praksa u nadležnosti društva i karakteristike financijskih tržišta na kojima društvo posluje.
- U kojoj je mjeri društvo već komuniciralo s vanjskim stranama u skladu sa zakonom ili regulativom (tj. je li potrebna daljnja komunikacija i, ako jest, pitanja koja treba komunicirati).
- Očekivanja dionika u nadležnosti društva, uključujući razumijevanje i interes koji su vanjske strane iskazale o angažmanima društva i procesima društva u obavljanju angažmana.
- Jurisdikcijski trendovi.
- Informacije koje su već dostupne vanjskim stranama.
- Način na koji vanjske strane mogu koristiti informacije i njihovo opće razumijevanje pitanja povezanih sa sustavom društva za upravljanje kvalitetom i revizijama ili uvidima u financijske izvještaje ili drugim angažmanima s izražavanjem uvjerenja ili angažmanima za povezane usluge.
- Koristi od vanjske komunikacije za javni interes i bi li se razumno očekivalo da će koristi nadmašiti troškove (novčane ili druge) takve komunikacije.

Prethodno navedena pitanja mogu također utjecati na informacije koje je društvo dostavilo u komunikaciji te na vrstu, vremenski raspored i opseg te na primjereni oblik komunikacije.

Vrsta, vremenski raspored i opseg te primjereni oblik komunikacije s vanjskim stranama (Vidjeti točku: 34(e)(iii))

A131. Društvo može razmotriti sljedeća obilježja u pripremi informacija koje se komuniciraju vanjskim stranama:

- Informacije su specifične za okolnosti društva. Povezivanje pitanja u komunikaciji društva izravno s posebnim okolnostima društva može pomoći u smanjenju potencijala da takve informacije s vremenom postanu pretjerano standardizirane i manje korisne.
- Informacije su prezentirane na jasan i razumljiv način, a način prezentacije nije obmanjujući niti bi neprimjereno utjecao na korisnike komunikacije (npr. informacije su prikazane na način koji je primjereno uravnotežen prema pozitivnim i negativnim aspektima pitanja koje se komunicira).

- Informacije su točne i potpune u svim značajnim odrednicama i ne sadrže informacije koje obmanjuju.
- Informacije uzimaju u obzir potrebe korisnika kojima su namijenjene. U razmatranju potreba korisnika za informacijama, društvo može razmotriti pitanja kao što su razina detaljnosti koju bi korisnici smatrali smislenom i imaju li korisnici pristup relevantnim informacijama putem drugih izvora (npr. međumrežne stranice društva).

A132. Društvo koristi profesionalnu prosudbu pri utvrđivanju, u danim okolnostima, primjerene forme komunikacije s vanjskom stranom, uključujući komunikaciju s onima koji su zaduženi za upravljanje kad obavlja reviziju financijskih izvještaja uvrštenih subjekata, koja može biti usmena ili pisana. Prema tome, forma komunikacije može varirati.

Primjeri forme komunikacije s vanjskim stranama

- Publikacija kao što je izvješće o transparentnosti ili izvješće o kvaliteti revizije.
- Ciljana pisana komunikacija s određenim dionicima (npr. informacije o rezultatima procesa monitoringa i otklanjanja nedostataka u društvu).
- Izravni razgovori i interakcije s vanjskom stranom (npr. razgovori između angažiranog tima i onih koji su zaduženi za upravljanje).
- Međumrežna stranica.
- Druge forme digitalnih medija, kao što su društveni mediji ili intervjui ili prezentacije putem webcast-a ili videa.

Angažmani koji podliježu pregledu kvalitete angažmana

Pregled kvalitete angažmana koji zahtijeva zakon ili regulativa (Vidjeti točku: 34(f)(ii))

A133. Zakon ili regulativa mogu zahtijevati pregled kvalitete angažmana, na primjer, za revizijske angažmane subjekata koji:

- su kao subjekti od javnog interesa definirani u određenoj jurisdikciji;
- djeluju u javnom sektoru ili koji su primatelji proračunskih sredstava ili subjekti s javnom odgovornošću;
- posluju u određenim industrijama (npr. financijske institucije kao što su

banke, osiguravajuća društva i mirovinski fondovi);

- ispunjavaju određeni imovinski prag;
- nalaze se pod sudskom upravom ili sudskim procesom (npr. likvidacija).

Pregled kvalitete angažmana kao reakcija za razrješavanje jednog ili više rizika kvalitete (Vidjeti točku: 34(f)(iii))

A134. Razumijevanje stanja, događaja, okolnosti, donošenje ili nedonošenje mjera na strani društva koje može negativno utjecati na postizanje ciljeva kvalitete, kako je propisano točkom 25(a)(ii), odnosi se na vrstu i okolnosti angažmana društva. Pri oblikovanju i implementiranju reakcije za rješavanje jednog ili više rizika kvalitete društvo može odrediti da je pregled kvalitete angažmana prikladna reakcija na osnovi razloga za procjenu rizika kvalitete.

Primjeri stanja, događaja, okolnosti, donošenja ili nedonošenja mjera koje dovodi do jednog ili više rizika kvalitete za koje pregled kvalitete angažmana može biti primjerena reakcija

Oni koji se odnose na vrste angažmana koje društvo obavlja i izvješća koja treba izdati:

- Angažmani koji uključuju visoku razinu složenosti ili prosudbe, kao što su:
  - Revizije financijskih izvještaja za subjekte koji posluju u industriji koja obično ima računovodstvene procjene s visokim stupnjem nesigurnosti procjene (npr. određene velike financijske institucije ili rudarski subjekti) ili za subjekte za koje postoje nesigurnosti povezane s događajima ili stanjima koji mogu baciti znatnu sumnju na njihovu sposobnost nastaviti vremenski neograničeno poslovanje.
  - Angažmani za izražavanje uvjerenja koji zahtijevaju specijalizirane vještine i znanje u mjerenju ili ocjenjivanju temeljnog predmetnog pitanja u skladu s primjenjivim kriterijima (npr. izvještaj o stakleničkim plinovima u kojoj postoje znatne nesigurnosti povezane s količinama koje se u njima navode).
- Angažmani na kojima su se pojavila pitanja, kao što su revizijski angažmani s ponavljajućim nalazima unutarnjeg ili vanjskog nadzora, neotklonjenim značajnim nedostacima internih kontrola ili značajnim prepravljajima usporednih informacija u financijskim izvještajima.

- Angažmani za koje su tijekom procesa društva za prihvaćanje i nastavljanje utvrđene neobične okolnosti (npr. novi klijent koji je imao prijemor s prethodnim revizorom ili praktičarem na području izražavanja uvjerenja).

- Angažmani koji uključuju izvješćivanje o financijskim ili nefinancijskim informacijama za koje se očekuje da će biti uključeni u regulatornu prijavu i koji mogu uključivati viši stupanj prosudbe, kao što su pro forma financijske informacije koje treba uključiti u prospekt.

Oni koji se odnose na vrste subjekata za koje se obavljaju angažmani:

- Subjekti u industrijama u nastajanju ili za koje društvo nema prethodnog iskustva.
- Subjekti za koje su zabrinutosti izražene u komunikacijama regulatora nadležnih za vrijednosne papire ili bonitetni nadzor.
- Subjekti koji nisu uvršteni subjekti a koji mogu imati obilježja od javnog interesa ili javne odgovornosti, na primjer:
  - Subjekti koji drže znatan iznos imovine u fiducijarnom svojstvu za velik broj dionika, uključujući financijske institucije, kao što su određene banke, osiguravajuća društva i mirovinski fondovi za koje pregled kvalitete angažmana nije inače propisan zakonom ili regulativom.
  - Subjekti istaknutog javnog profila ili čiji menadžment ili vlasnici imaju istaknut javni profil.
  - Subjekti s velikim brojem i širokim rasponom dionika.

A135. Reakcije društva radi rješavanja rizika kvalitete mogu uključivati druge oblike pregleda angažmana koji nisu pregled kvalitete angažmana. Na primjer, za revizije financijskih izvještaja, reakcije društva mogu uključivati preglede postupaka angažiranog tima koji se odnose na značajne rizike ili preglede određenih značajnih prosudbi donesenih od strane osoblja koje ima specijalizirano stručno znanje. U nekim slučajevima te druge vrste pregleda angažmana mogu se obaviti uz pregled kvalitete angažmana.

A136. U nekim slučajevima društvo može utvrditi da ne postoje revizije ili drugi angažmani za koje je pregled kvalitete angažmana ili drugi oblik pregleda angažmana prikladna reakcija za razrješavanje rizika kvalitete.

Razmatranja za javni sektor

A137. Vrsta i okolnosti subjekata javnog sektora (npr. zbog njihove veličine i složenosti, raspona njihovih dionika ili vrste usluga koje pružaju) mogu dovesti do rizika za kvalitetu. U tim okolnostima društvo može utvrditi da je pregled kvalitete angažmana prikladna reakcija za rješavanje takvih rizika kvalitete. Zakonom ili regulativom mogu se uspostaviti dodatni zahtjevi u pogledu izvješćivanja za revizore subjekata javnog sektora (npr. zasebno izvješće o slučajevima neusklađenosti sa zakonom ili regulativom zakonodavcu ili drugom upravljačkom tijelu ili komuniciranje takvih slučajeva u revizorovom izvješću o financijskim izvještajima). U takvim slučajevima društvo također može razmotriti složenost takvog izvješćivanja i njegovu važnost za korisnike pri utvrđivanju je li pregled kvalitete angažmana prikladna reakcija.

Proces monitoringa i otklanjanja nedostataka (Vidjeti točku: 35–47)

A138. Osim što omogućuje ocjenjivanje sustava upravljanja kvalitetom, proces monitoringa i otklanjanja nedostataka olakšava proaktivno i kontinuirano poboljšanje kvalitete angažmana i sustava upravljanja kvalitetom. Na primjer:

- S obzirom na inherentna ograničenja sustava upravljanja kvalitetom, utvrđivanje nedostataka od strane društva nije neuobičajeno i važan je aspekt sustava upravljanja kvalitetom, jer brza identifikacija nedostataka omogućuje društvu njihovo pravodobno i učinkovito otklanjanje i doprinosi kulturi stalnog poboljšanja.
- Aktivnosti monitoringa mogu pružiti informacije koje omogućuju društvu sprječavanje nedostatka kroz reakciju na nalaz koji bi tijekom određenog vremenskog razdoblja mogao dovesti do nedostatka.

Oblikovanje i obavljanje aktivnosti monitoringa (Vidjeti točke: 37–38)

A139. Aktivnosti monitoringa koje obavlja društvo mogu obuhvaćati kombinaciju stalnih aktivnosti monitoringa i periodičnih aktivnosti monitoringa. Stalne aktivnosti monitoringa općenito su rutinske aktivnosti, ugrađene u procese društva i obavljaju se u stvarnom vremenu, reagirajući na promjenjive uvjete. Društva u određenim intervalima provode periodične aktivnosti monitoringa. U većini slučajeva stalne aktivnosti monitoringa pravodobnije pružaju informacije o sustavu upravljanja kvalitetom.

A140. Aktivnosti monitoringa mogu uključivati provjeru angažmana u postupku. Provjere angažmana oblikovane su kako bi se provjerilo je li aspekt sustava upravljanja kvalitetom oblikovan, implementiran i funkcionira li na predviđeni

način. U nekim okolnostima sustav upravljanja kvalitetom može uključivati reakcije koje su oblikovane za pregledavanje angažmana dok su u postupku obavljanja, a koja se po vrsti čine sličnima provjerama angažmana u postupku (npr. pregledi koji su oblikovani za otkrivanje ispada ili nedostataka u sustavu upravljanja kvalitetom kako bi spriječili nastanak rizika kvalitete). Svrha aktivnosti vodit će njezino oblikovanje i implementaciju te gdje se ona uklapa u sustav upravljanja kvalitetom (tj. je li riječ o provjeri angažmana u postupku koji je aktivnost monitoringa ili pregledu angažmana koji je reakcija na rješavanje rizika kvalitete).

A141. Na vrstu, vremenski raspored i opseg aktivnosti monitoringa mogu utjecati i druga pitanja, uključujući:

- veličinu, strukturu i organizaciju društva;
- uključivanje mreže društva u aktivnosti monitoringa;
- resurse koje društvo namjerava koristiti kako bi omogućilo aktivnosti monitoringa, kao što je korištenje IT aplikacija.

A142. Pri obavljanju aktivnosti monitoringa društvo može utvrditi da su potrebne promjene vrste, vremenskog rasporeda i opsega aktivnosti monitoringa, primjerice kad nalazi ukazuju na potrebu za opsežnijim aktivnostima monitoringa.

Oblikovanje procesa društva za procjenu rizika te procesa monitoringa i otklanjanja nedostataka (Vidjeti točku: 37(c))

A143. Način na koji je oblikovan proces procjene rizika u društvu (npr. centralizirani ili decentralizirani proces ili učestalost pregledavanja) može utjecati na vrstu, vremenski raspored i opseg aktivnosti monitoringa, uključujući aktivnosti monitoringa tijekom procesa društva za procjenu rizika.

A144. Način na koji je oblikovan proces društva za monitoring i otklanjanje nedostataka (tj. vrsta, vremenski raspored i opseg aktivnosti monitoringa i otklanjanja nedostataka, uzimajući u obzir vrstu i okolnosti društva) može utjecati na aktivnosti monitoringa koje je društvo poduzelo kako bi utvrdilo ostvaruje li se procesom monitoringa i otklanjanja nedostataka predviđena svrha kako je opisano u točki 35.

Primjer prilagodljivosti veličini radi prikazivanja aktivnosti monitoringa za proces monitoringa i otklanjanja nedostataka

- U manje složenom društvu aktivnosti monitoringa mogu biti jednostavne jer informacije o procesu monitoringa i otklanjanja nedostataka mogu biti lako

dostupne u obliku znanja posloводства na temelju njihove česte interakcije sa sustavom upravljanja kvalitetom, o vrsti, vremenskom rasporedu i opsegu poduzetih aktivnosti monitoringa, rezultatima aktivnosti monitoringa, i mjerama društva za rješavanje rezultata.

- U složenijem društvu aktivnosti monitoringa za proces monitoringa i otklanjanja nedostataka mogu biti posebno oblikovane kako bi se osiguralo da proces monitoringa i otklanjanja nedostataka pruža relevantne, pouzdane i pravodobne informacije o sustavu upravljanja kvalitetom te na primjeren način reagira na utvrđene nedostatke.

Promjene u sustavu upravljanja kvalitetom (Vidjeti točku: 37(d))

A145. Promjene u sustavu upravljanja kvalitetom mogu uključivati:

- promjene za rješavanje utvrđenog nedostatka u sustavu upravljanja kvalitetom;
- promjene ciljeva kvalitete, rizika kvalitete ili reakcija kao rezultat promjena vrste i okolnosti društva i njegovih angažmana.

Kad nastanu promjene, prethodne aktivnosti monitoringa koje je društvo poduzelo više ne mogu društvu pružati informacije kojima bi se poduprlo ocjenjivanje sustava upravljanja kvalitetom te stoga aktivnosti monitoringa društva mogu uključivati praćenje tih područja promjene.

Prethodne aktivnosti monitoringa (Vidjeti točku: 37(e))

A146. Rezultati prethodnih aktivnosti monitoringa u društvu mogu ukazivati na područja sustava u kojima može doći do nedostatka, posebno područja u kojima postoji povijest utvrđenih nedostataka.

A147. Prethodne aktivnosti monitoringa koje je društvo poduzelo više ne mogu društvu pružati informacije kojima bi se poduprlo ocjenjivanje sustava, među ostalim o područjima sustava upravljanja kvalitetom koja se nisu promijenila, osobito kad je proteklo neko vrijeme od poduzimanja aktivnosti monitoringa.

Druge relevantne informacije (Vidjeti točku: 37(f))

A148. Povrh izvora informacija navedenih u točki 37(f), druge relevantne informacije mogu uključivati:

- informacije koje je mreža društva komunicirala u skladu s točkama 50(c) i

51(b) o sustavu društva za upravljanje kvalitetom, uključujući zahtjeve mreže ili usluge mreže koje je društvo uključilo u svoj sustav upravljanja kvalitetom;

- informacije koje pružatelj usluga komunicira o resursima koje društvo koristi u svom sustavu upravljanja kvalitetom;
- informacije regulatora o subjektima za koje društvo obavlja angažmane, koje su društvu dostupne, kao što su informacije regulatora vrijednosnih papira o subjektu za koji društvo obavlja poslove (npr. o nepravilnostima u financijskim izvještajima subjekta).

A149. Rezultati vanjskih nadzora ili druge relevantne informacije, unutarnje i vanjske, mogu ukazivati na to da se prethodnim aktivnostima monitoringa koje je društvo poduzelo propustio utvrditi nedostatak u sustavu upravljanja kvalitetom. Te informacije mogu utjecati na to da društvo razmotri vrstu, vremenski raspored i opseg aktivnosti monitoringa.

A150. Vanjski nadzori nisu zamjena za aktivnosti društva na području unutarnjeg monitoringa. Međutim, rezultati vanjskih nadzora utječu na vrstu, vremenski raspored i opseg aktivnosti monitoringa.

Provjere angažmana (Vidjeti točku: 38)

A151. *Primjeri pitanja iz točke 37 koje društvo može razmotriti pri odabiru dovršenih angažmana za provjeru*

- U odnosu na stanja, događaje, okolnosti, poduzimanje ili nepoduzimanje radnji koje dovode do rizika za kvalitetu:
  - Vrste angažmana koje obavlja društvo i opseg iskustva društva u obavljanju te vrste angažmana.
  - Vrste subjekata za koje se obavljaju angažmani, na primjer:
    - uvršteni subjekti,
    - subjekti koji posluju u djelatnostima u nastajanju,
    - subjekti koji posluju u djelatnostima povezanim s visokom razinom složenosti ili prosudbe,
    - subjekti koji posluju u djelatnosti koja je nova za društvo,
  - Pozicija i iskustvo angažiranog partnera.
- Rezultati prethodnih provjera dovršenih angažmana, uključujući rezultate za svakog angažiranog partnera.
- U odnosu na druge relevantne informacije:
  - pritužbe ili prigovori u vezi s angažiranim partnerom,
  - rezultati vanjskih nadzora, uključujući rezultate za svakog angažiranog partnera,
  - rezultati ocjene društva o predanosti kvaliteti za svakog angažiranog partnera.

A152. Društvo može poduzimati višestruke aktivnosti monitoringa, osim provjera dovršenih angažmana, koje su usmjerene na utvrđivanje jesu li angažmani bili u skladu s politikama ili postupcima. Te se aktivnosti monitoringa mogu provoditi na određenim angažmanima ili angažiranim partnerima. Društvo može koristiti vrstu i opseg tih aktivnosti monitoringa te rezultate pri određivanju:

- koje završene angažmane odabrati za provjeru;
- koje angažirane partnere odabrati za provjeru;

- koliko često odabrati angažiranog partnera za provjeru; ili
- koje aspekte angažmana treba uzeti u obzir pri obavljanju provjere dovršenih angažmana.

A153. Provjera dovršenih angažmana angažiranih partnera na periodičnoj osnovi može pomoći društvu u monitoringu u odnosu na pitanje jesu li angažirani partneri ispunili svoju ukupnu obvezu upravljanja i postizanja kvalitete angažmana kojima su dodijeljeni.

Primjer načina na koji društvo može primijeniti periodičku osnovu za provjeru dovršenih angažmana za svakog angažiranog partnera

Društvo može uspostaviti politike ili postupke koji se odnose na provjeru dovršenih angažmana koji:

- određuju standardno razdoblje ciklusa provjere, kao što je provjera dovršenog angažmana za svakog angažiranog partnera koji obavlja revizije financijskih izvještaja jednom u tri godine i za sve ostale angažirane partnere, jednom u pet godina;
- određuju kriterije za odabir dovršenih angažmana, uključujući da za angažiranog partnera koji obavlja revizije financijskih izvještaja odabrani angažman(i) uključuju revizijski angažman;
- određuju odabir angažiranog partnera na način koji je nepredvidljiv; i
- određuju slučajeve kad je potrebno ili primjereno odabir angažiranih partnera više ili manje često od standardnog razdoblja određenog u politici, na primjer:
  - društvo može odabrati angažirane partnere češće od standardnog razdoblja utvrđenog u politici društva kad:
    - je društvo je utvrdilo višestruke nedostatke koji su ocijenjeni kao ozbiljni te je društvo odredilo da je potreban češći periodički pregled svih angažiranih partnera,
    - angažirani partner obavlja angažmane za subjekte koji djeluju u određenoj djelatnosti u kojoj postoje visoke razine složenosti ili prosudbe,
    - angažman koji je obavio angažirani partner bio je predmet drugih aktivnosti monitoringa, a rezultati ostalih aktivnosti monitoringa su bili

nezadovoljavajući,

- angažirani partner obavio je angažman za subjekt koji posluje u djelatnosti za koju angažirani partner ima ograničeno iskustvo,
- angažirani partner je novoimenovani angažirani partner ili se nedavno pridružio društvu iz drugog društva ili iz druge jurisdikcije.

- društvo može odgoditi odabir angažiranog partnera (npr. odgoda na godinu dana nakon standardnog razdoblja određenog u politici društva) kad:
  - su angažmani koje je obavljao angažman partner bili podložni drugim aktivnostima monitoringa tijekom standardnog razdoblja određenog u politici društva; i
  - rezultati ostalih aktivnosti monitoringa pružaju dovoljno informacija o angažiranom partneru (tj. obavljanje provjere dovršenih angažmana vjerojatno ne bi pružilo društvu dodatne informacije o angažiranom partneru).

A154. Pitanja koja se razmatraju u provjeri angažmana ovise o načinu na koji će se provjera koristiti za monitoring sustava upravljanja kvalitetom. Provjera angažmana obično uključuje utvrđivanje jesu li reakcije koje se implementiraju na razini angažmana (npr. politike i postupci društva u pogledu obavljanja angažmana) implementirani su onako kako su oblikovani i djeluju li učinkovito.

Pojedinci koji obavljaju aktivnosti monitoringa (Vidjeti točku: 39(b))

A155. Odredbe relevantnih etičkih zahtjeva relevantne su za oblikovanje politika ili postupaka koje uređuju objektivnost pojedinaca koji obavljaju aktivnosti monitoringa. Prijetnja samopregleda može nastati kad je pojedinac koji obavlja:

- provjeru angažmana bio:
  - u slučaju revizije financijskih izvještaja, član angažiranog tima ili pregledavatelj kvalitete angažmana tog angažmana ili angažmana za sljedeće financijsko razdoblje; ili
  - za sve ostale angažmane, član angažiranog tima ili pregledavatelj kvalitete tog angažmana;
- druga vrsta aktivnosti monitoringa sudjelovala je u oblikovanju,

izvršavanju ili obavljanju reakcije koja je predmet monitoringa.

A156. U nekim okolnostima, na primjer, u slučaju manje složenog društva, možda neće postojati osoblje koje ima kompetencije, sposobnosti, vrijeme ili objektivnost za obavljanje aktivnosti monitoringa. U tim okolnostima društvo može koristiti mrežne usluge ili pružatelja usluga za obavljanje aktivnosti monitoringa.

Ocjenjivanje nalaza i utvrđivanje nedostataka (Vidjeti točke: 16(a), 40–41)

A157. Društvo prikuplja nalaze obavljanjem aktivnosti monitoringa, iz vanjskih nadzora i drugih relevantnih izvora.

A158. Informacije koje društvo prikupi iz aktivnosti monitoringa, vanjskih nadzora i drugih relevantnih izvora mogu otkriti druga zapažanja o sustavu upravljanja kvalitetom u društvu, kao što su:

- mjere, ponašanja ili uvjeti koji su doveli do pozitivnih ishoda u kontekstu kvalitete ili učinkovitosti sustava upravljanja kvalitetom; ili
- slične okolnosti u kojima nisu zabilježeni nalazi (npr. angažmani u kojima nisu zabilježeni nalazi i angažmani su slične vrste kao i angažmani u kojima su zabilježeni nalazi).

Druga zapažanja mogu biti korisna društvu jer mogu pomoći društvu u istraživanju glavnih uzroka utvrđenih nedostataka, ukazivati na prakse koje društvo može podržati ili ih primjenjivati opsežnije (npr. u svim angažmanima) ili istaknuti prilike društva za poboljšanje sustava upravljanja kvalitetom.

A159. Društvo koristi profesionalnu prosudbu pri utvrđivanju dovode li nalazi, pojedinačno ili u kombinaciji s drugim nalazima, do nedostatka u sustavu upravljanja kvalitetom. Pri donošenju prosudbe društvo će možda morati uzeti u obzir relativnu važnost nalaza u kontekstu ciljeva kvalitete, rizika kvalitete, reakcija ili drugih aspekata sustava upravljanja kvalitetom na koje se odnose. Na prosudbe društva mogu utjecati kvantitativni i kvalitativni čimbenici koji su relevantni za nalaze. U nekim okolnostima društvo može odrediti da je primjereno dobiti više informacija o nalazima kako bi se utvrdilo postoji li nedostatak. Neće svi nalazi biti nedostatak, uključujući nalaze u angažmanu.

A160. *Primjeri kvantitativnih i kvalitativnih čimbenika koje društvo može razmotriti pri utvrđivanju dovode li nalazi do nedostatka*

Rizici kvalitete i reakcije

- Ako se nalazi odnose na reakciju:
  - način na koji je reakcija oblikovana, na primjer, vrsta reakcije, učestalost njezinog pojavljivanja (ako je primjenjivo) i relativna važnost reakcije za rješavanje rizika kvalitete i postizanje ciljeva kvalitete na koje se odnosi;
  - vrsta rizika kvalitete na koji se reakcija odnosi i opseg u kojoj nalazi upućuju na to da rizik kvalitete nije razriješen;
  - postoje li druge reakcije koji se odnose na isti rizik kvalitete i postoje li nalazi za te reakcije.

Vrsta nalaza i jesu li prožimajući

- Vrsta nalaza. Na primjer, nalazi povezani s radnjama i ponašanjima vodstva mogu biti kvalitativno značajni, zbog prožimajućeg učinka koji bi to moglo imati na sustav upravljanja kvalitetom u cjelini.
- Upućuju li nalazi, u kombinaciji s drugim nalazima, na trend ili sustavno pitanje. Na primjer, slični nalazi u angažmanu koji se pojavljuju u više angažmana mogu ukazivati na sustavno pitanje.

Opseg aktivnosti monitoringa i opseg nalaza

- Opseg aktivnosti monitoringa iz koje su proizašli nalazi, uključujući broj ili veličinu odabira.
- Opseg nalaza u odnosu na odabir obuhvaćen aktivnošću monitoringa i u odnosu na očekivanu stopu odstupanja. Na primjer, u slučaju provjere angažmana, broj odabranih angažmana u kojima su utvrđeni nalazi u odnosu na ukupan broj odabranih angažmana i očekivana stopa odstupanja koju je utvrdilo društvo.

A161. Ocjenjivanje nalaza i utvrđivanje nedostataka te ocjenjivanje ozbiljnosti utvrđenog nedostatka te je li taj nedostatak prožimajući, uključujući istraživanje glavnih uzroka utvrđenog nedostatka, dio su iterativnog i nelinearnog procesa.

Primjeri načina na koji je proces ocjenjivanja nalaza i utvrđivanja nedostataka, ocjenjivanja utvrđenih nedostataka, uključujući istraživanje glavnih uzroka utvrđenih nedostataka, iterativan i nelinearan

- Pri istraživanju glavnih uzroka utvrđenog nedostatka društvo može utvrditi okolnost koja ima sličnosti s drugim okolnostima u kojima su postojali nalazi koji se nisu smatrali nedostatkom. Posljedično tome, društvo prilagođava svoju ocjenu ostalih nalaza i klasificira ih kao nedostatak.
- Pri ocjenjivanju ozbiljnosti utvrđenog nedostatka i je li taj nedostatak prožimajući, društvo može utvrditi trend ili sustavno pitanje koje je u korelaciji s drugim nalazima koji se ne smatraju nedostacima. Posljedično tome, društvo prilagođava svoju ocjenu ostalih nalaza i također ih klasificira kao nedostatke.

A162. Rezultati aktivnosti monitoringa, rezultati vanjskih nadzora i druge relevantne informacije (npr. aktivnosti monitoringa u mreži ili pritužbe i optužbe) mogu otkriti informacije o učinkovitosti procesa monitoringa i otklanjanja nedostataka. Na primjer, rezultati vanjskih nadzora mogu pružiti informacije o sustavu upravljanja kvalitetom koje nisu utvrđene procesom monitoringa i otklanjanja nedostataka u društvu, što može ukazivati na nedostatak u tom procesu.

Ocjenjivanje utvrđenih nedostataka (Vidjeti točku: 41)

A163. Čimbenici koje društvo može uzeti u obzir pri ocjenjivanju ozbiljnosti utvrđenog nedostatka i je li prožimajući uključuju:

- vrstu utvrđenog nedostatka, uključujući aspekt sustava upravljanja kvalitetom u društvu na koji se nedostatak odnosi, te je li nedostatak u projektiranju, implementaciji ili funkcioniranju sustava za upravljanje kvalitetom;
- u slučaju utvrđenih nedostataka povezanih s reakcijama, postoje li kompenzacijske reakcije za razrješavanje rizika kvalitete na koji se reakcija odnosi;
- glavni uzrok/uzroci utvrđenog nedostatka;
- učestalost pojavljivanja pitanja koje dovodi do utvrđenog nedostatka; i
- veličinu utvrđenog nedostatka, brzinu kojom je nastao i vremensko trajanje njegovog postojanja i utjecaja na sustav upravljanja kvalitetom.

A164. Ozbiljnost utvrđenih nedostataka i pitanje jesu li prožimajući utječe na ocjenjivanje sustava upravljanja kvalitetom koji poduzimaju pojedinci kojima je dodijeljena krajnja nadležnost i odgovornost za sustav upravljanja kvalitetom.

Glavni uzrok utvrđenih nedostataka (Vidjeti točku: 41(a))

A165. Cilj je istražiti glavni uzrok/glavne uzroke utvrđenih nedostataka razumjeti glavne okolnosti koje su uzrokovale nedostatke kako bi se društvu omogućilo:

- ocijeniti ozbiljnost i prožimanje utvrđenog nedostatka; i
- na odgovarajući način otkloniti utvrđeni nedostatak.

Provođenje analize glavnog uzroka uključuje one koji obavljaju procjenu koristeći profesionalnu prosudbu na temelju dostupnih dokaza.

A166. Vrsta, vremenski raspored i opseg postupaka poduzetih radi razumijevanja glavnog uzroka/glavnih uzroka utvrđenog nedostatka također mogu biti pod utjecajem vrste i okolnosti društva, kao što su:

- složenost i poslovne karakteristike društva,
- veličina društva,
- geografska disperzija društva,
- strukturiranost društva ili u kojoj mjeri društvo koncentrira ili centralizira svoje procese ili aktivnosti.

Primjeri načina na koji vrsta utvrđenih nedostataka i njihova moguća ozbiljnost te vrsta i okolnosti društva mogu utjecati na vrstu, vremenski raspored i opseg postupaka za razumijevanje glavnog uzorka/glavnih uzroka utvrđenih nedostataka.

- Vrsta utvrđenog nedostatka: Postupci društva za razumijevanje glavnog uzorka/glavnih uzroka utvrđenog nedostatka mogu biti stroži u okolnostima kad je izdano izvješće o angažmanu povezano s revizijom financijskih izvještaja uvrštenog subjekta koje je bilo neprimjereno ili se utvrđeni nedostatak odnosi na postupke i ponašanja vodstva u pogledu kvalitete.
- Moguća ozbiljnost utvrđenog nedostatka: Postupci društva za razumijevanje glavnog uzorka/glavnih uzroka utvrđenog nedostatka mogu biti stroži u okolnostima kad je nedostatak utvrđen u više angažmana ili ako postoji naznaka da politike ili postupci imaju visoke stope neusklađenosti.
- Vrsta i okolnosti društva:
  - U slučaju manje složenog društva s jednom lokacijom, postupci društva za razumijevanje glavnog uzroka/glavnih uzroka utvrđenog

nedostatka mogu biti jednostavni jer informacije za komuniciranje o razumijevanju mogu biti lako dostupne i koncentrirane, a glavni uzrok/glavni uzroci mogu biti očitiji.

- U slučaju složenijeg društva s više lokacija, postupci za razumijevanje glavnog uzorka/glavnih uzroka utvrđenog nedostatka mogu uključivati korištenje pojedinaca posebno osposobljenih za istraživanje glavnog uzorka/glavnih uzorka utvrđenih nedostataka i za razvoj metodologije s formaliziranim postupcima za utvrđivanje glavnog uzorka/glavnih uzroka.

A167. Pri istraživanju glavnog uzorka/glavnih uzroka utvrđenih nedostataka, društvo može razmotriti zašto nedostaci nisu nastali u drugim okolnostima koje su slične vrste kao i pitanje na koje se odnosi utvrđeni nedostatak. Takve informacije također mogu biti korisne u određivanju načina otklanjanja utvrđenog nedostatka.

Primjer kad nedostatak nije nastao u drugim okolnostima slične vrste i kako te informacije pomažu društvu u istraživanju glavnog uzorka/glavnih uzroka utvrđenih nedostataka

Društvo može utvrditi da postoji nedostatak jer su se slični nalazi pojavili tijekom više angažmana. Međutim, nalazi se nisu pojavili u nekoliko drugih angažmana unutar iste populacije koja se ispituje. Suprotno angažmanima, društvo zaključuje da je temeljni uzrok utvrđenog nedostatka nepostojanje primjerene uključenosti angažiranih partnera u ključnim fazama angažmana.

A168. Utvrđivanje glavnog uzorka/glavnih uzroka koji su primjereno specifični može poduprijeti postupak društva za otklanjanje utvrđenih nedostataka.

Primjer utvrđivanja glavnih uzroka koji su primjereno određeni

Društvo može utvrditi da angažirani timovi koji obavljaju revizije financijskih izvještaja ne uspijevaju pribaviti dovoljno primjerenih revizijskih dokaza o računovodstvenim procjenama kad pretpostavke menadžmenta imaju visok stupanj subjektivnosti. Iako društvo utvrdi kako ti angažirani timovi ne koriste primjereni profesionalni skepticizam, glavni uzrok ovog pitanja može se odnositi na drugo pitanje, kao što je kulturno okruženje koje ne potiče članove angažiranog tima da ispituju pojedince s većim autoritetom ili nedovoljnim usmjeravanjem, nadziranjem i provjerom rada obavljenog u sklopu angažmana.

A169. Povrh istraživanja glavnog uzorka/glavnih uzroka utvrđenih nedostataka, društvo može istražiti i glavni uzrok/glavne uzroke pozitivnih ishoda jer na taj način može otkriti prilike društva za poboljšanje ili dodatno poboljšanje sustava upravljanja

kvalitetom.

Reakcije na utvrđene nedostatke (Vidjeti točku: 42)

A170. Vrsta, vremenski raspored i opseg korektivnih mjera mogu ovisiti o nizu drugih čimbenika, uključujući:

- glavni uzrok/glavne uzroke,
- ozbiljnost i prožimanje utvrđenog nedostatka, a time i hitnost kojom ga treba riješiti,
- djelotvornost korektivnih mjera u rješavanju glavnog uzroka/glavnih uzroka, kao što je pitanje treba li društvo implementirati više korektivnih mjera kako bi učinkovito razriješilo glavni uzrok/glavne uzroke ili treba implementirati korektivne mjere kao privremene mjere dok društvo ne bude u mogućnosti provesti učinkovitije korektivne mjere.

A171. U nekim okolnostima korektivna mjera može uključivati utvrđivanje dodatnih ciljeva kvalitete ili se rizici ili reakcije na kvalitetu mogu dodati ili modificirati jer je utvrđeno da nisu primjereni.

A172. U okolnostima kad društvo utvrdi da se glavni uzrok utvrđenog nedostatka odnosi na resurs koji pruža pružatelj usluga, društvo također može:

- razmotriti želi li nastaviti koristiti resurs koji pruža davatelj usluga;
- priopćiti nedostatak davatelju usluga.

Društvo je odgovorno za razrješavanje učinka utvrđenog nedostatka povezanog s resursom koji pruža pružatelj usluga na sustav upravljanja kvalitetom i poduzimanje mjera kako bi se spriječilo ponavljanje nedostatka u odnosu na sustav upravljanja kvalitetom u društvu. Međutim, društvo obično nije odgovorno za otklanjanje utvrđenog nedostatka u ime pružatelja usluga ili daljnje istraživanje glavnog uzroka utvrđenog nedostatka kod pružatelja usluga.

Nalazi o određenom angažmanu (Vidjeti točku: 45)

A173. U okolnostima kada su postupci izostavljeni ili je izdano izvješće neprimjereno, mjera koju je društvo poduzelo može uključivati:

- konzultiranje s primjerenim pojedincima u vezi s primjerenom mjerom,
- rasprava o tome s menadžmentom subjekta ili onima koji su zaduženi za upravljanje,
- obavljanje izostavljenih postupaka.

Mjere koje je društvo poduzelo ne oslobađaju društvo od odgovornosti za poduzimanje daljnjih mjera povezanih s nalazom u kontekstu sustava upravljanja

kvalitetom, uključujući ocjenjivanje nalaza radi utvrđivanja nedostataka i kad postoji nedostatak, istraživanje glavnog uzroka/glavnih uzroka utvrđenog nedostatka.

Stalna komunikacija u vezi s monitoringom i otklanjanjem nedostataka (Vidjeti točku: 46)

A174. Informacije koje se o monitoringu i otklanjanju nedostataka komuniciraju pojedincu/pojedincima kojima je dodijeljena krajnja nadležnost i odgovornost za sustav upravljanja kvalitetom mogu se komunicirati kontinuirano ili periodički. Pojedinaac/pojedinci mogu koristiti informacije na više načina, na primjer:

- kao osnovu za daljnju komunikaciju s osobljem o važnosti kvalitete,
- za pozivanje pojedinaca na odgovornost za uloge koje su im dodijeljene,
- za pravovremeno identificiranje ključnih problema u sustavu upravljanja kvalitetom.

Informacije su također osnova za ocjenjivanje sustava upravljanja kvalitetom i donošenje zaključka o sustavu, kako je propisano točkama 53 – 54.

Zahtjevi mreže ili usluge mreže (Vidjeti točku: 48))

A175. U nekim okolnostima društvo može pripadati mreži. Mreže mogu uspostaviti zahtjeve u vezi sa sustavom upravljanja kvalitetom u društvu ili mogu učiniti dostupnima usluge ili resurse koje društvo može odlučiti implementirati ili koristiti u oblikovanju, implementaciji i funkcioniraju svog sustava upravljanja kvalitetom. Takvi zahtjevi ili usluge mogu biti namijenjeni promicanju dosljednog obavljanja kvalitetnih angažmana u društvima koja pripadaju mreži. Mjera u kojoj će mreža osigurati društvu ciljeve kvalitete, rizike kvalitete i reakcije koji su uobičajeni u cijeloj mreži ovisit će o dogovorima društva s mrežom.

Primjeri zahtjeva mreže

- Zahtjevi da društvo uključi dodatne ciljeve kvalitete ili rizike kvalitete u sustav upravljanja kvalitetom u društvu koji su uobičajeni u mrežnim društvima.
- Zahtjevi da društvo uključi reakcije u sustav upravljanja kvalitetom u društvu koji su uobičajeni u mrežnim društvima. Takve reakcije koje je oblikovala mreža mogu uključivati mrežne politike ili postupke kojima se određuju uloge i odgovornosti vodstva, uključujući način na koji se od društva očekuje da dodijeli ovlasti i odgovornost unutar društva ili resurse, kao što su

metodologije razvijene u mreži za obavljanje angažmana ili IT aplikacije.

- Zahtjevi da društvo podliježe aktivnostima monitoringa u mreži. Te se aktivnosti monitoringa mogu odnositi na mrežne zahtjeve (npr. monitoring je li društvo na odgovarajući način primijenilo metodologiju mreže) ili na sustav upravljanja kvalitetom u društvu općenito.

Primjeri usluga mreže

- Usluge ili resursi koje društvo neobvezno koristi u svom sustavu upravljanja kvalitetom ili u obavljanju angažmana, kao što su programi dobrovoljnog osposobljavanja, korištenje revizora komponenti ili stručnjaka iz mreže ili korištenje centra za isporuku usluga uspostavljenog na razini mreže ili od strane drugog društva mreže ili skupine društava mreže.

A176. Mreža može uspostaviti odgovornosti društva za implementaciju zahtjeva mreže ili usluga mreže.

Primjeri odgovornosti društva za implementaciju zahtjeva mreže ili usluga mreže

- Društvo je dužno imati uspostavljenu određenu IT infrastrukturu i IT procese za potporu IT aplikaciji koju daje mreža a koju društvo koristi u sustavu upravljanja kvalitetom.
- Društvo je dužno na razini cijelog društva pružiti osposobljavanje o metodologiji koju daje mreža, uključujući i ažuriranja metodologije.

A177. Razumijevanje zahtjeva mreže ili usluga mreže i odgovornosti društva u vezi s njihovom implementacijom može se steći putem upita ili dokumentacije koju je dostavila mreža o pitanjima kao što su:

- upravljanje mrežom i vodstvo mreže;
- postupci koje mreža poduzima u oblikovanju, implementaciji i, ako je primjenjivo, djelovanju zahtjeva mreže ili usluga mreže;
- kako mreža identificira i reagira na promjene koje utječu na zahtjeve mreže ili usluge mreže ili druge informacije, kao što su promjene profesionalnih standarda ili informacija koje ukazuju na nedostatak u mrežnim zahtjevima ili mrežnim uslugama;
- kako mreža prati primjerenost zahtjeva mreže ili usluga mreže, što može

biti kroz aktivnosti monitoringa društava u mreži i procese mreže za otklanjanje utvrđenih nedostataka.

Zahtjevi mreže ili usluge mreže u sustavu upravljanja kvalitetom u društvu (Vidjeti točku: 49)

A178. Karakteristike zahtjeva mreže ili usluga mreže su stanje, događaj, okolnosti, mjera ili izostanak mjere u utvrđivanju i procjeni rizika kvalitete.

Primjer zahtjeva mreže ili usluge mreže koja dovodi do rizika kvalitete

Mreža može zahtijevati od društva korištenje IT aplikacije za prihvaćanje i nastavljanje odnosa s klijentima i određenih angažmana koja je standardizirana u cijeloj mreži. Ovo može dovesti do rizika kvalitete ako IT aplikacija ne uključuje pitanja koja prema lokalnom zakonu ili regulativi moraju biti razmotrena od strane društva u procesu prihvaćanja i nastavljanja odnosa s klijentima i određenih angažmana.

A179. Svrha zahtjeva mreže može uključivati promicanje dosljednog obavljanja kvalitetnih angažmana u društvima mreže. Mreža od društva može očekivati implementiranje zahtjeva mreže. Međutim, društvo će možda morati prilagoditi ili dopuniti zahtjeve mreže tako da budu primjereni vrsti i okolnostima društva i njegovih angažmana.

Primjeri načina na koji će zahtjeve mreže ili usluge mreže možda trebati prilagoditi ili dopuniti

Zahtjev mreže ili usluga mreže	Kako društvo prilagođava ili nadopunjuje zahtjev mreže ili uslugu mreže
Mreža zahtijeva od društva uključivanje određenih rizika kvalitete u sustav upravljanja kvalitetom, tako da sva društva u mreži rješavaju rizike kvalitete.	Kao dio utvrđivanja i procjene rizika kvalitete, društvo uključuje rizike kvalitete koje mreža zahtijeva. Društvo također oblikuje i implementira reakcije kako bi razriješilo rizike kvalitete prema zahtjevima mreže.
Mreža zahtijeva od društva oblikovanje i implementiranje	Kao dio oblikovanja i implementiranja reakcija, društvo određuje:

<p>određenih reakcija.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • koje rizike kvalitete razrješavaju reakcije; • kako će se reakcije koje zahtijeva mreža uključiti u sustav upravljanja kvalitetom u društvu, s obzirom na vrstu i okolnosti društva. To može uključivati prilagodbu reakcije kako bi odražavala vrstu i okolnosti društva i njegovih angažmana (npr. prilagođavanje metodologije kako bi se uključila pitanja povezana s zakonima ili regulativom).
<p>Društvo koristi pojedince iz drugih društava mreže kao revizore komponenti. Uspostavljeni su zahtjev mreže koji potiču visok stupanj zajedništva u sustavima upravljanja kvalitetom u mrežnim društvima. Zahtjevi mreže uključuju posebne kriterije koji se primjenjuju na pojedince dodijeljene za rad na komponenti za reviziju grupe.</p>	<p>Društvo uspostavlja politike ili postupke koji zahtijevaju od angažiranog tima da potvrdi revizoru komponente (tj. drugom društvu iz mreže) da pojedinci dodijeljeni komponenti ispunjavaju posebne kriterije utvrđene u zahtjevima mreže.</p>

A180. U nekim okolnostima, u prilagodbi ili dopuni zahtjeva mreže ili usluga mreže, društvo može utvrditi moguća poboljšanja zahtjeva mreže ili usluga mreže i može komunicirati ta poboljšanja mreži.

Aktivnosti monitoringa koje mreža poduzima na sustavu upravljanja kvalitetom u društvu
(Vidjeti točku: 50(c))

A181. Rezultati aktivnosti monitoringa sustava upravljanja kvalitetom u društvu mogu uključivati informacije kao što su:

- opis aktivnosti monitoringa, uključujući njihovu vrstu, vremenski raspored i opseg;
- nalazi, utvrđeni nedostaci i druga zapažanja o sustavu upravljanja kvalitetom u društvu (npr. pozitivni ishodi ili prilike društva za poboljšanje ili dodatno poboljšanje sustava upravljanja kvalitetom);

- ocjenjivanje od strane mreže glavnog uzroka/glavnih uzroka utvrđenih nedostataka, procijenjeni učinak utvrđenih nedostataka i preporučene korektivne mjere.

Aktivnosti monitoringa koje mreža poduzima u svim društvima mreže (Vidjeti točku: 51 (b))

A182. Informacije iz mreže o ukupnim rezultatima aktivnosti monitoringa koje poduzima mreža a koje se provode u svim sustavima upravljanja kvalitetom u društvima mreže mogu biti agregacija ili sažetak informacija opisanih u točki A181, uključujući trendove i zajednička područja na kojima su utvrđeni nedostaci u cijeloj mreži ili pozitivne ishode koji se mogu ponoviti u cijeloj mreži. Takve informacije mogu:

- biti korištene od strane društva:
  - pri utvrđivanju i procjeni rizika kvalitete,
  - kao dio drugih relevantnih informacija koje društvo razmatra pri utvrđivanju postoje li nedostaci u zahtjevima mreže ili uslugama mreže koje društvo koristi u svojem sustavu upravljanja kvalitetom;
- biti komunicirane angažiranim partnerima za grupu, u kontekstu razmatranja kompetencija i sposobnosti revizora komponenti iz društva mreže koji podliježu zajedničkim zahtjevima mreže (npr. zajedničkim ciljevima kvalitete, rizicima kvalitete i reakcijama).

A183. U nekim okolnostima društvo može dobiti informacije od mreže o nedostacima utvrđenim u sustavu upravljanja kvalitetom u društvu mreže koje utječu na društvo. Mreža također može prikupljati informacije od društava mreže o rezultatima vanjskih nadzora nad sustavima upravljanja kvalitetom u društvima mreže. U nekim slučajevima zakoni ili regulativa u određenoj jurisdikciji mogu spriječiti mrežu u razmjeni informacija s drugim društvima mreže ili mogu ograničiti specifičnost takvih informacija.

A184. U okolnostima kad mreža ne daje informacije o sveukupnim rezultatima aktivnosti monitoringa koje obavlja mreža u svim društvima, društvo može poduzeti daljnje mjere, kao što su:

- rasprava o tom pitanju s mrežom i
- utvrđivanje učinka na angažmane društva i komuniciranje učinka s angažiranim timovima.

Nedostaci u zahtjevima mreže ili uslugama mreže koje je utvrdilo društvo (Vidjeti točku: 52)

A185. Budući da zahtjevi mreže ili usluge mreže koje koristi društvo čine dio sustava upravljanja kvalitetom u društvu, oni također podliježu zahtjevima ovog MSUK-a u pogledu monitoringa i otklanjanja nedostataka. Monitoring nad zahtjevima mreže ili uslugama mreže mogu obavljati mreža, društvo ili kombinacija obojega.

Primjer kad zahtjev mreže ili uslugu mreže nadziru i mreža i društvo

Mreža može poduzeti aktivnosti monitoringa na razini mreže za zajedničku metodologiju. Društvo također obavlja monitoring primjene metodologije od strane članova angažiranog tima kroz obavljanje provjera angažmana.

A186. Pri oblikovanju i implementiranju korektivnih mjera za razrješavanje učinka utvrđenog nedostatka u zahtjevima mreže ili uslugama mreže, društvo može:

- razumjeti planirane korektivne mjere mreže, uključujući i to ima li društvo ikakve odgovornosti za implementaciju korektivnih mjera; i
- razmotriti treba li društvo poduzeti dodatne korektivne mjere kako bi razriješilo utvrđeni nedostatak i povezani glavni uzrok/glavne uzroke, kao što je slučaj kad:
  - mreža nije poduzela odgovarajuće korektivne mjere; ili
  - mjere mreže za otklanjanje nedostataka potrajat će kako bi se učinkovito razriješio utvrđeni nedostatak.

Ocjenjivanje sustava za upravljanje kvalitetom (Vidjeti točku: 53.)

A187. Pojedincu/pojedincima kojima je dodijeljena krajnja nadležnost i odgovornost za sustav upravljanja kvalitetom mogu pomagati drugi pojedinci u obavljanju ocjenjivanja. Međutim, pojedinac/pojedinci kojima je dodijeljena krajnja nadležnost i odgovornost za sustav upravljanja kvalitetom i dalje su nadležni i odgovorni za ocjenjivanje.

A188. Trenutak u kojem se obavlja ocjenjivanje može ovisiti o okolnostima društva i može se podudarati s završetkom poslovne godine društva ili završetkom godišnjeg ciklusa monitoringa.

A189. Informacije koje pružaju osnovu za ocjenjivanje sustava upravljanja kvalitetom uključuju informacije komunicirane pojedincu/pojedincima kojima je dodijeljena krajnja nadležnost i odgovornost za sustav upravljanja kvalitetom u skladu s točkom 46.

Primjeri prilagodljivosti veličini kako bi se pokazao način na koji se mogu dobiti informacije koje su osnova za ocjenjivanje sustava upravljanja kvalitetom

- U manje složenom društvu, pojedinac/pojedinci kojima je dodijeljena krajnja nadležnost i odgovornost za sustav upravljanja kvalitetom mogu biti izravno uključeni u monitoring i otklanjanje nedostataka te će stoga biti upoznati s informacijama koje podupiru ocjenu sustava upravljanja kvalitetom.
- U složenijem društvu, pojedinac/pojedinci kojima je dodijeljena krajnja nadležnost i odgovornost za sustav upravljanja kvalitetom možda će trebati uspostaviti procese za uspoređivanje, sažimanje i komuniciranje informacija potrebnih za ocjenjivanje sustava upravljanja kvalitetom.

Donošenje zaključka o sustavu upravljanja kvalitetom (Vidjeti točku: 54)

A190. U kontekstu ovog MSUK-a, namjera je da funkcioniranje sustava u cjelini pruži društvu razumno uvjerenje da se ostvaruju ciljevi sustava upravljanja kvalitetom. Pri donošenju zaključka o sustavu upravljanja kvalitetom, pojedinac/pojedinci kojima je dodijeljena krajnja nadležnosti i odgovornost za sustav upravljanja kvalitetom mogu, koristeći rezultate procesa monitoringa i otklanjanja nedostataka, razmotriti sljedeće:

- ozbiljnost i prožimanje utvrđenih nedostataka i učinak na postizanje ciljeva sustava upravljanja kvalitetom;
- je li društvo oblikovalo i implementiralo korektivne mjere te jesu li korektivne mjere poduzete do trenutka ocjenjivanja učinkovite;
- je li učinak utvrđenih nedostataka na sustav upravljanja kvalitetom primjereno ispravljen, primjerice jesu li poduzete daljnje mjere u skladu s točkom 45.

A191. Mogu postojati okolnosti kad su utvrđeni nedostaci koji su ozbiljni (uključujući utvrđene nedostatke koji su ozbiljni i prožimajući) na primjeren način otklonjeni i njihov učinak ispravljen u trenutku ocjenjivanja. U takvim slučajevima, pojedinac/pojedinci kojima je dodijeljena krajnja nadležnost i odgovornost za sustav upravljanja kvalitetom mogu zaključiti da sustav upravljanja kvalitetom pruža društvu razumno uvjerenje da su ostvareni ciljevi sustava upravljanja kvalitetom.

A192. Utvrđeni nedostatak može imati prožimajući učinak na oblikovanje, implementaciju i funkcioniranje sustava upravljanja kvalitetom kad, na primjer:

- nedostatak utječe na nekoliko komponenti ili aspekata sustava upravljanja kvalitetom;
- nedostatak je ograničen na određenu komponentu ili aspekt sustava upravljanja kvalitetom, ali je ključan za sustav upravljanja kvalitetom;
- nedostatak utječe na nekoliko poslovnih jedinica ili zemljopisnih lokacija društva;
- nedostatak je ograničen na poslovnu jedinicu ili zemljopisnu lokaciju, ali je zahvaćena poslovna jedinica ili lokacija koja je ključna za društvo u cjelini;
- nedostatak utječe na značajan dio angažmana određenog tipa ili vrste.

Primjer utvrđenog nedostatka koji se može smatrati ozbiljnim, ali ne i prožimajućim

Društvo identificira nedostatak u manjem regionalnom uredu društva. Utvrđeni nedostatak odnosi se na neusklađenost s mnogim politikama ili postupcima društva. Društvo utvrđuje da je kultura u regionalnom uredu, posebno mjere i ponašanje vodstva u regionalnom uredu koji su bili pretjerano usmjereni na financijske prioritete, pridonijela glavnom uzroku utvrđenog nedostatka. Društvo utvrđuje da je učinak utvrđenog nedostatka:

- ozbiljan, jer se odnosi na kulturu regionalnog ureda i opću usklađenost s politikama ili postupcima društva; i
- nije prožimajući, jer je ograničen na manji regionalni ured.

A193. Pojedinaac/pojedinci kojima je dodijeljena krajnja nadležnosti i odgovornost za sustav upravljanja kvalitetom mogu zaključiti da sustav upravljanja kvalitetom društvu ne pruža razumno uvjerenje da se ciljevi sustava upravljanja kvalitetom ostvaruju u okolnostima kad su utvrđeni nedostaci ozbiljni i prožimajući, mjere poduzete za otklanjanje utvrđenih nedostataka nisu primjerene i učinak utvrđenih nedostataka nije na primjeren način ispravljen.

Primjer utvrđenog nedostatka koji se može smatrati ozbiljnim i prožimajućim

Društvo identificira nedostatak u regionalnom uredu koji je najveći ured društva i pruža financijsku, operativnu i tehničku potporu cijeloj regiji. Utvrđeni nedostatak odnosi se na neusklađenost s mnogim politikama ili postupcima društva. Društvo utvrđuje da je kultura u regionalnom uredu, osobito mjere i

ponašanje vodstva u regionalnom uredu koji su bili pretjerano usmjereni na financijske prioritete, pridonijela temeljnom uzroku utvrđenog nedostatka. Društvo utvrđuje da je učinak utvrđenog nedostatka:

- ozbiljan, jer se odnosi na kulturu regionalnog ureda i opću usklađenost s politikama ili postupcima društva; i
- prožimajući, jer je regionalni ured najveći ured i pruža podršku mnogim drugim uredima, a nepridržavanje politika ili postupaka društva moglo je imati širi učinak na druge urede.

A194. Društvu može trebati vremena za otklanjanje utvrđenih nedostataka koji su ozbiljni i prožimajući. Budući da društvo nastavlja poduzimati mjere za otklanjanje utvrđenih nedostataka, obilježje prožimanja utvrđenih nedostataka može se smanjiti i može se utvrditi da su utvrđeni nedostaci još uvijek ozbiljni, ali više nisu ozbiljni i prožimajući. U takvim slučajevima pojedinac/pojedinci kojima je dodijeljena krajnja nadležnost i odgovornost za sustav upravljanja kvalitetom mogu zaključiti da, osim u pitanjima povezanim s utvrđenim nedostacima koji imaju ozbiljan, ali ne i prožimajući učinak na oblikovanje, implementiranje i funkcioniranje sustava upravljanja kvalitetom, sustav upravljanja kvalitetom pruža društvu razumno uvjerenje da se ostvaruju ciljevi sustava upravljanja kvalitetom.

A195. Ovaj MSUK ne zahtijeva od društva pribavljanje neovisnog izvješća s izražavanjem uvjerenja o svom sustavu upravljanja kvalitetom niti sprječava društvo da to učini.

Poduzimanje promptnih i primjerenih mjera i daljnje komunikacije (Vidjeti točku: 55)

A196. U okolnostima kad pojedinac/pojedinci kojima je dodijeljena krajnja nadležnost i odgovornost za sustav upravljanja kvalitetom dođu do zaključka opisanog u točki 54(b) ili 54(c), promptne i primjerene mjere koje društvo poduzima mogu uključivati:

- poduzimanje mjera za potporu obavljanju angažmana dodjeljivanjem više resursa ili pripremanjem više smjernica te za potvrđivanje da su izvješća koja je izdalo društvo primjerena u danim okolnostima, sve dok se ne otklone utvrđeni nedostaci i komuniciranje takvih mjera angažiranim timovima;
- pribavljanje pravnog savjeta.

A197. U nekim okolnostima društvo može imati neovisno upravljačko tijelo koje ima

neizvršni nadzor nad društvom. U takvim okolnostima komunikacije mogu uključivati obavlješćivanje neovisnog upravljačkog tijela.

A198. Primjeri okolnosti u kojima bi moglo biti primjereno komuniciranje društva s vanjskim stranama o ocjenjivanju sustava upravljanja kvalitetom

- Kad društvo pripada mreži.
- Kad druga društva u mreži koriste rad koji obavlja društvo, na primjer, u slučaju revizije grupe.
- Ako društvo utvrdi da je izvješće koje je izdalo društvo neprimjereno zbog nedjelovanja sustava za upravljanje kvalitetom, potrebno je obavijestiti menadžment ili one koji su zaduženi za upravljanje subjektom.
- Kad zakon ili regulativa zahtijevaju od društva komuniciranje s nadzornim tijelom ili regulativnim tijelom.

Ocjenjivanje uspješnosti (Vidjeti točku: 56)

A199. Periodična ocjenjivanja uspješnosti promiču odgovornost. Pri razmatranju uspješnosti pojedinca, društvo može uzeti u obzir:

- rezultate monitoring aktivnosti društva za aspekte sustava upravljanja kvalitetom koji se odnose na odgovornost pojedinca. U nekim okolnostima društvo može odrediti ciljeve za pojedinca i izmjeriti rezultate monitoring aktivnosti društva u odnosu na te ciljeve;
- mjere koje pojedinac poduzima kao reakciju na utvrđene nedostatke koji se odnose na odgovornost tog pojedinca, uključujući pravodobnost i učinkovitost takvih mjera.

Primjeri prilagodljivosti veličini kako bi se pokazao način na koji društvo može provesti ocjenjivanja uspješnosti

- U manje složenom društvu društvo može angažirati pružatelja usluga za obavljanje ocjenjivanja ili rezultati monitoring aktivnosti društva mogu pružiti indicaciju uspješnosti pojedinca.
- U složenijem društvu ocjenjivanja uspješnosti može provesti neovisni neizvršni član upravljačkog tijela društva ili posebni odbor pod nadzorom upravnog tijela društva.

A200. Pozitivna ocjena uspješnosti može se nagraditi novčanom naknadom, promocijom i drugim poticajima koji su usmjereni na predanost pojedinca kvaliteti i jačaju odgovornost. S druge strane, društvo može poduzeti korektivne mjere za rješavanje negativne ocjene uspješnosti koja može utjecati na postizanje ciljeva kvalitete društva.

Razmatranja u javnom sektoru

A201. U slučaju javnog sektora možda nije izvedivo provesti ocjenjivanje uspješnosti pojedinca/pojedinaca kojima je dodijeljena krajnja nadležnost i odgovornost za sustav upravljanja kvalitetom ili poduzeti mjere za rješavanje rezultata ocjenjivanja uspješnosti s obzirom na vrstu imenovanja pojedinca. Međutim, ocjenjivanja uspješnosti i dalje se mogu provoditi za druge pojedince u društvu kojima je dodijeljena operativna odgovornost za aspekte sustava upravljanja kvalitetom.

Dokumentacija (Vidjeti točke: 57–59)

A202. Dokumentacija osigurava dokaze da se društvo pridržava odredbi ovog MSUK-a kao i zakona, regulative ili relevantnih etičkih zahtjeva. Također može biti korisna za osposobljavanje osoblja i angažiranih timova kroz osiguravanje čuvanja organizacijskog znanja i osiguravanje povijesti osnova za odluke društva koje je ono donijelo o sustavu društva za upravljanje kvalitetom. Dokumentiranje svakog razmatranog pitanja ili prosudbe o sustavu društva za upravljanje kvalitetom nije ni potrebno ni izvedivo. Nadalje, usklađenost s ovim MSUK-om društvo može dokazati putem svoje informacijske i komunikacijske komponente, dokumenata ili drugih pisanih materijala ili IT aplikacija koje su sastavni dio sustava upravljanja kvalitetom.

A203. Dokumentacija može biti u formi službenih pisanih priručnika, kontrolnih popisa i obrazaca, može biti neformalno dokumentirana (npr. komunikacija e-poštom ili objave na međumrežnim stranicama) ili se može održavati u IT aplikacijama ili drugim digitalnim oblicima (npr. u bazama podataka). Čimbenici koji mogu utjecati na prosudbe društva o obliku, sadržaju i opsegu dokumentacije, uključujući učestalost ažuriranja dokumentacije, mogu uključivati:

- složenost društva i broj ureda;
- vrstu i složenost djelatnosti i organizacije društva;
- vrstu angažmana koje društvo obavlja i vrstu subjekata za koje se obavljaju angažmani;
- vrstu i složenost pitanja koji se dokumentira, primjerice odnosi li se na aspekt sustava upravljanja kvalitetom koji se promijenio ili područje većeg rizika kvalitete te složenost prosudbi koje se odnose na to pitanje; i
- učestalost i opseg promjena u sustavu upravljanja kvalitetom.

U manje složenom društvu možda neće biti potrebno imati dokumentaciju koja podupire komunicirana pitanja jer neformalne komunikacijske metode mogu biti učinkovite. Međutim, manje složeno društvo može odrediti da je primjereno dokumentirati takve komunikacije kako bi osiguralo dokaze da su se dogodile.

A204. U nekim slučajevima vanjsko nadzorno tijelo može uspostaviti zahtjeve za dokumentiranje, formalno ili neformalno, na primjer, kao rezultat ishoda nalaza vanjskog nadzora. Relevantni etički zahtjevi mogu uključivati i posebne zahtjeve koji se odnose na dokumentaciju, na primjer, Kodeks IESBA-e zahtijeva dokumentiranje određenih pitanja, uključujući određene situacije povezane sa sukobom interesa, nepridržavanjem zakona i regulative te neovisnošću.

A205. Društvo nije dužno dokumentirati razmatranje svakog stanja, događaja, okolnosti, mjeru ili izostanak mjere za svaki cilj kvalitete ili svaki rizik koji može dovesti do rizika kvalitete. Međutim, pri dokumentiranju rizika kvalitete i načina na koji se reakcije društva odnose na rizike kvalitete, društvo može dokumentirati razloge za procjenu rizika kvalitete (tj. razmatrano pojavljivanje i učinak na postizanje jednog ili više ciljeva kvalitete) kako bi se poduprla dosljedna implementacija i funkcioniranje reakcija.

A206. Dokumentaciju mogu osigurati mreža, druga društva u mreži ili druge strukture ili organizacije unutar mreže.

Ovaj Međunarodni standard upravljanja kvalitetom (MSUK) 1, *Upravljanje kvalitetom za društva koja obavljaju reviziju ili uvid u financijske izvještaje ili druge angažmana s izražavanjem uvjerenja ili povezane usluge*, koji je izdan od International Auditing and Assurance Standards Board (IAASB) i objavljen od International Federation of Accountants (IFAC) u prosincu 2020., na engleskom jeziku, na hrvatski jezik je prevela Hrvatska revizorska komora u kolovozu 2022. i objavljuje se uz dopuštenje IFAC-a. Postupak prijevoda Međunarodnog standarda upravljanja kvalitetom (MSUK) 1, *Upravljanje kvalitetom za društva koja obavljaju reviziju ili uvid u financijske izvještaje ili druge angažmana s izražavanjem uvjerenja ili povezane usluge*, razmotrio je IFAC i prijevod je obavljen u skladu s pravilima sadržanim u “Policy Statement - Policy for Translating Publications of the International Federation of Accountants”. Odobreni tekst Međunarodnog standarda upravljanja kvalitetom (MSUK) 1, *Upravljanje kvalitetom za društva koja obavljaju reviziju ili uvid u financijske izvještaje ili druge angažmana s izražavanjem uvjerenja ili povezane usluge*, je onaj kojeg je IFAC objavio na engleskom jeziku. IFAC ne preuzima nikakvu odgovornost za ispravnost i potpunost prijevoda, niti za postupke koji bi mogli proizaći iz toga.

Tekst na engleskom jeziku Međunarodnog standarda upravljanja kvalitetom (MSUK) 1, *Upravljanje kvalitetom za društva koja obavljaju reviziju ili uvid u financijske izvještaje ili druge angažmana s izražavanjem uvjerenja ili povezane usluge* © 2020. IFAC. Sva prava pridržana.

Tekst na hrvatskom jeziku Međunarodnog standarda upravljanja kvalitetom (MSUK) 1, *Upravljanje kvalitetom za društva koja obavljaju reviziju ili uvid u financijske izvještaje ili druge angažmana s izražavanjem uvjerenja ili povezane usluge* © 2022. IFAC. Sva prava pridržana.

Izvorni naslov: International Standard on Quality Management (ISQM) 1, *Quality Management for Firms that Perform Audits or Reviews of Financial Statements, or Other Assurance or Related Services Engagements*, 2020 Edition.